
NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
12
14 A
28

☉ ☽ ♂ ☿

l'oro arge. ferro uiuo

♃ ♀ ♄

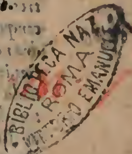
stagno rame piom.

COELVM PHILOSOPHORVM, SEV LIBER DE secretis Naturæ, per Philippum Vlstadium ex variis Autoribus accuratè selectus, variisque figuris illustratus.

NVNC recens adiecimus Ioan. Ant. Campesij Directorium summæ summarum Medicinæ.

IN VIRTVTE ET FORTVNA.

LVGDVNI,
Apud Gulielmum Rouillium.
M. D. LVII.
Cum priuilegio Regis.

Extraict des lettres du priuilege du Roy.

PAr grace & priuilege du Roy, est permis à Guillaume Rouille Libraire de Lyon, d'imprimer, ou faire imprimer vne foys ou plusieurs, vn liure intitulé Cœlum Philosophorum, cum annotationibus, additionibus, & Directorio summæ summarum Medicinæ, Ioan. Anto. Campesij. Et faict defences de par ledict Seigneur, à tous autres Libraires, Imprimieurs, & personnes quelconques, de non imprimer, ne faire imprimer, vendre ne distribuer en ses païs, terres & Seigneuries, ledict liure, sans le vouloir & consentement dudict Rouille: sur les peines contenues esdictes lettres de priuilege: & ce iusques au temps & terme de six ans, à compter du iour & datte que sera parachevee la premiere impression: comme plus à plein est contenu esdictes lettres de priuilege, sur ce dounees à Sainct Germain en Laye le xj. iour de Septembre, L'an de grace. 1550.

Par le Roy, l'Euesque de Bayonne Maistre des requestes ordinaire de l'hostel present.

Signé Guyneau:

Et seelé du grand Seau, en cire Iaune à simple queue.

AD LECTOREM.

HABES, amice lector, eam medicinæ partem vel nobilissimã, quã nõ succus aliquis amarus ægrè impingitur, aut crassa rerũ mistura corpori humano in medicamentũ cedit. Verùm vt earundẽ purior secretiórque potestas, ceu animula quæpiã rebus artificio subducta, sese spiritibus nostris insinuat, vitámque vegetiorẽ reddit. Rem sanè, quæ vt nostri seculi vulgò mediculis incognita erat diu, sic popello huius ope egenti, desyderata diutius, quæq; à clarissimis primũ inuenta medicis, ac processu operosius exculta, principibus solùm viris, Cæsaribus, Regibus, ac ducibus vel medicorũ industria fuerat familiaris medicina,

nunc Dei optimi benignitate plebi & salubris & communis ut fieret, ex opera hoc opere curauit Vlstadius. Laudent licet alij aduersum sæuissimas ægritudines nobile Theriaces opem; alij cõtra affectuum messem Mithridatis medicamentum miris præconiis, exclamẽt ἀλεξητήρια, nimirum pro suis facultatibus nunquàm satis commẽdata, sed ea, quòd crassa vndique conflãtur materia, haud alios quàm corporeos pellunt morbos. Hoc autẽ quis non planè probabit? quod non modò vt corporis pellat morbos, efficacissimum est, verùm his pulsis, tam spiritum adauget, quàm vitã mirificè prolongare potens est, quo vel maximè omnium fieri solet, vt quemadmodũ elementis, humoribus, membris, reliquisque corporis particulis, spiritus præstat omnibus, sic quæ hunc seruant refouentque medicamẽta, terrenis, crassis, impurisq́; membrorum remediis præsentia magis

ſunt. Quare, optime lector, hanc Vlſtadij lucubratiunculam vel qualemcunque boni conſule, atque miſerè ex ſpiritu laborantibus, hac rerum craſsiſsimarum ſecretione ſalubriter conſultum eſſe tibi perſuadeas, qua morbum regium, attonitionem, conuulſionem letalem, lethargum, delirium, ſpiritum iam deficientem, aut his ſimiles animi pereuntis ægritudines non maiore fide ac dexteritate arcebis vnquam. Vale bene.

STRENVO AC NOBILI FOELICI DE GENNASIO, VALENtiano, Delphinali domino, & contribuli, Philippus Vlſtadius S. D. P.

IVALES, bene eſt, ego quidem Dei benignitate optimè valeo, Fœlix omnium fœliciſsime. Semper animo volui, quid tibi ꝑ innumeris in me collatis beneficiis poſſem referre, qui ſciam ingratitudinem omnivitio ab omnibus detestari magis. Quare venit in mentem, paruum

paruum hoc, quicquid est literarum munus, vel nostra diligentia ex variorum authorum lectione congestum, tibi dicare, tuiq; nominis præsidio in lucem adere, quod & æquo animo te suscepturum minimè diffido. Tametsi breue admodum ac succinctum sit, id tamen te maximè oblectaturum non dubito, cum quòd nouarum medicinarum & antiquarũ sit velut repositorium, tum quòd perobscurè à Ioanne de Rupe-scissa, Raymundo, Lullio, Arnoldo de Vilanoua, Alberto magno, secretarum Naturæ rerum summis indagatoribus scripta sint, tam philosophica, quàm medica & alchymica pleraque, atque adeò vt à paucis imò quasi nullis, nostra ætate intelligi possint. Quod eò fieri augurandum est; quòd veterum dogmatum librorúmque hactenus nihil, vel parum viderint. Ad paucorum enim manus peruenisse video Mercuriorũ li-

brum, aut testamẽtum, aut Codicillum, aut reliquos Raimundi libros, quos si desideramus, haud facilè ad optatũ finem pertingere licebit. Tametsi nõ ignorem, optimos libros esse quibusdam, qui tamen ab ignaris rerum naturæ contemnũtur atque anicularũ fabulis postha bentur: quo vel maximè fit, vt nõ immerito meæ huic fœturæ illusum iri metuã, cùm idipsum Lullio huius disciplinæ ex pertissimo acciderit. Quare cùm tanto viro Zoili non defuerint, operi ego meo insidias poni ab inuidorũ linguis facilè conijcio. Quosdam enim vel doctiores ac Philosophos naturæ secreta abdita inquirentes, male habebit, opus tam à multis celatum diu, in lucem edi, omnibus cõmune fieri. Indocti verò cõtrà, non quòd labori inuideant, sed quòd minus intelligant, exibilare non desinent. Quare mi Fœlix suauissime, hãc nostram lucubratiunculã tuo obtutu editam, à liuidorũ

defe

defende linguis: atque ideo magis, quòd non ad scientiæ ostentationem, neque laudis nanciscendæ gratia, verùm vt communi hominum generi prodesset, sit facta. Vale eximium Delphinalium heroum decus, & me, vt soles, ama. Ex Friburgo Heluetico, octauo anno, Kalendas Maias, Anno à Christo nato

1543.

PROLOGVS.

Permultos veterum authorum scripsisse præclara volumina cùm de Quinta Essentia, tũ de auro potabili atq; aquis vitalibus cõposita, nemo est qui nescit: idipsum verò à recẽtioribus factũ esse itidẽ patet. Cùm autem omnes, qui de arte hac aliquid ediderint, adeò minutim, aut cõcisim támq; obscurè scripserunt, vt vel diligẽtissimis rei rimatoribus in errorẽ labi, quàm fructũ consequi prõpius fuerit: quos vt seduci miserè cognouimus, non

potu

*otuimus non aliquam certio-
em dare institutionem,quæ ar
is theoremata & operationem
ontineret,qua seruata ad desti-
atum effectum ire facile pos-
emus. Edidimus autem hunc
ibrum, fatemur, sermone in-
omposito ac præmaturè nimis:
quod eo factum esse putato,pri-
num ne miserè laborantibus id
emporis quo celandus erat, de-
sset huius medicina:tum vt ty-
runculis rudis sermo esset aper-
tior. Sed iam institutum aggre-
diammr, regula generali præ-
missa.*

Canon

Canon Generalis.

Stellarum vim, quæ cælo Philosophico applicantur, cuiuscunque sint complexionis, naturæ seu proprietatis, ipsum cælum perfectißimè ad se trahit, Lullio, Arnoldo & Rupescissa authoribus.

COELVM PHILOSOPHORVM, VEL

De ſecretis naturæ Philippi Vlſtadij Liber, rei medicæ ſtudioſis vtiliſſimus, cuidã Fœlici Gennaſio dicatus.

Quid ſit Quinta Eſſentia cuiuſlibet materiæ ſimplicis, & ad quid conducat.

CAPVT I.

RIMVM ERgo ſciendum, Quid Eſſentia Quinta cuiuslibet rei & materiæ ſimplicis ſit, quo cog

cognito, facilius reliqua liquebunt. Marco enim Cicerone teste; Omnis ea quæ de re aliqua datur institutio, à definitione proficisci debet, vt intelligatur de quo sermo habendus sit. Quare Quintam Essentiam scito esse quintum Esse rei cuiuslibet habentis formam & speciem, & animam subtilissimam, extractam à corpore suo tanquàm à materia crassiori & superfluitate quatuor elementorum per sutilissimam & extremam distillationem, quæ vt fiat, infra docebimus. Cæterùm ne miretur aliquis, quòd à nostris hominibus fuerit incognita diu ars ista, multi enim priscorum Philosophorum sic in hac re laborarunt, vt per eam hominis vitam nutrirent, fouerent, atque longissimam tribuerent: mortem differret, statutúmque Naturæ terminum at-

Ars ista diu incognita.

tinge

ngerent, neque tamen, quod vanis
cōmittere facilè est, vitam ipsam
upra statutum à Deo finem pro-
ongarent; id quod Paulus ait: Om-
ibus semel moriendū esse, quare
orruptibili aliquo medicamento
itā perpetuò seruare incorruptā,
t naturæ alienum est, sic hanc in o-
nnem seruare ætatē illæsam medi-
amento incorruptioni vicino, na-
ura potēs est: quod vt optimè fiat,
ptimum antidotū est Quinta Es-
entia. Quæ quum res elementaris
on sit, sed ceu anima quæpiam à
uo corpore secreta; ita vt nulla in
a remaneat qualita, frigida aut ca
ida; humida vel sicca, quæ habent
n se quatuor elementa, reliquá-
que omnia mixta. Quo vel maxi-
nè fit, vt incorruptibili naturæ
it proximum quintum hoc Esse.
ic vt quicquid ei cōmisceatur, in-
corrup

Natura potest medicamentis Q. Essentiæ ætatem hominis seruare illæsā.

Vtilitas Q. Essentiæ.

corruptibile quodammodo esse videatur. Nam confert & restituit omnes vires per elementorum excrementa homini ademptas. Et est spiritus vitæ, cum digerat cuncta indigestibilia, abscindátque omnes qualitates superfluas, carnes à corruptione cõseruet, elementata confortet, iuuentuté pristinã restauret, spiritũ viuificet, molle induret, durum mollificet, spissum rarificet, tenue inspisset, macrũ impinguet, pingue extenuet, calidũ infrigidet, frigidũ inflãmet, humidũ desiccet, desiccatũ humectet, repellátque omnẽ cõplexionẽ corpori aduersam: proinde humorũ superfluorũ incõmoda extinguit, calorẽ naturalem instaurat, ita vt ad vitæ sustentationem à summis Philosophis conuenientius inueniri nihil potuit vnquàm. Iam verò Quinta licet Essentia habeat

aliquando complexionẽ rei sibi adiunctæ (nam cuicunq; rei cõplexionatæ adiungitur, illius ad se comple xionem trahit) tametsi est sola per se, nullã omnino ex quatuor qualitatibus, etiã nõ ex aëre, in se habet.

Quartò ergo & vltimò, scias etiam ipsam Quintam Essentiam nõ habere aliquid de elemento terreo, frigido vel sicco, quia melancholicas ægritudines (quæ frigidæ sunt & siccæ) curat. Ergo pro conclusione vides ipsam nec esse calidam vel frigidam, nec humidam vel siccam, quum sit res temperatæ naturæ, excedens omnia elementa quæ sub cœlo sunt. Quum enim administratur alicui, facit ipsum corpus temperatum, nec à temperantia sua recedit, assumendo aliquam qualitatum vel complexionum. Nec etiam sequitur, quòd sit medicina

Excellentia Quintæ Essentiæ.

infirmitatum frigidarum, propterea quòd ſit naturæ calidę, nec etiam cum curet calidas, quòd ſit frigidæ. Nam duo contraria non poſſunt in vno corpore exiſtere, quia vnum contrarium ab alio expellitur. Ideo videmus, ipſam non debere dici calidam vel frigidam, nec ſiccam vel humidam, ex quo curat ptiſicos, qui ſunt calidi & ſicci, & hydropicos, qui ſunt humidi & frigidi, ſed omnes illæ quatuor qualitates in ea ſunt corruptæ & ſublatæ penitus. Et quanquam non ſit elementum, eſt tamen res temperata, per elementa ipſa purificata, & extracta à fæcibus quatuor elementorum, quæ ſunt corruptionis cauſa potiſsima. Segregātur igitur illæ fæces ſicut corpus groſsiſsimum à ſua materia tanquàm ab anima ſubtiliſsima per ſcientiam diſtillationū.

Alia diffin. Quinta Eſſentia.

Quia

Quia Quinta Essentia vocabulũ
ommune est omnium rerum quæ
ormam habent & speciem ad ex-
ahendum ab ipsa re: & licet po-
ssimum de vino intelligatur, ta-
nen quàmplures sunt aliæ mate-
æ ex quibus elici & educi potest
sa Quinta Essentia, sicuti ex om-
ibus metallis, ex omnibus fructi-
us, ex carne, ex ouis, radicibus,
rbis, & aliis quàmpluribus, sicut
frà docebitur. Sed tamen omnia
ia excellit quintum Esse, propter
imiam suã subtilitatem, & ideo à
uàmpluribus Philosophorum fuit
ppellatum Cœlum Philosophorũ.
am sicut ipsum cœlum se habet
rga quatuor elementa, ita etiam se
abet Cœlum hoc Philosophorum
Quintamessentiã puto) erga qua-
uor qualitates corporis humani,
uod ex ipsis elemẽtis cõpositũ est.

Ex omnibus rebus potest educi Quinta Essentia.

Appellatur etiam à quibusdam Aqua ardens, quoniam in igne, dummodo sit ad suam perfectionem & extremam distillationem deducta, nullam superfluam humiditatem in ipso vase relinquens (vt infrà de modo ipsam cognoscendi docebitur) comburitur. A quibusdam verò dicitur ipsa anima vini. Nã sicut ipsa anima nobilior est suo corpore, sic etiam ipsa quinta Essentia, quæ per veram distillationem extrahitur, nobilior est ipso vino ex quo educitur. Nuncupatur quoque ab aliis Aqua vitæ, eò quòd vitam humanam à corruptione conseruet, sicut videmus, quòd administratur habentibus syncopim. Et quia vario modo extrahitur, statim, ad distillandum aquam vitæ furni formã depicta, de primo modo extrahendi dicemus.

Aduersis diuersa nominaq; quinta Essentia sibi sortitur.

Form

Forma furni ad distillandum aquã vitæ.

Cucurbita.

Quomodo extrahitur Quinta Essentia per distillatoriū. CAP. II.

Quinta Essentia à vino.

COgnitò ergo quid sit Quinta Essentia,& ad quid cōducat, siue propter quid sit reperta, perpendendum & considerandum est, per quot modos possit extrahi, & à quibus rebus. Et quia extrahitur à rebus humidis, siccis, calidis, & frigidis, primò dicemus quomodo extra

Cap. alẽbici.

trahitur ab humidis, ſicut de ipſo vino, & hoc fit ita: Recipe de vino rubeo optimo, parum ad dulcedinẽ declinante, quod nullo modo ſit mixtum aut ſophiſticatum, ſed ſit planè naturale, non nimis recens, nec etiam nimis vetus, ſed tẽperatæ ætatis. Aut ſi non poteris habere vinum rubeũ, accipe albũ optimũ in quantitate quã volueris, & ponatur in cucurbitã hanc, vſq; quò duæ par

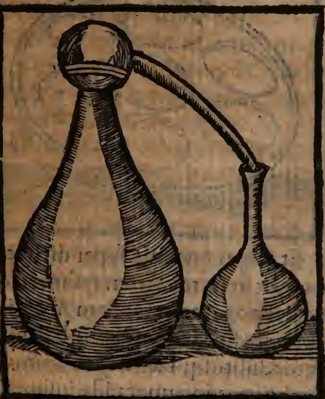

tes sint plenæ, & tertia vacua. Postea superimpōatur alembicus cū rostro, sicut hîc est depictus, ita quòd rostrū ingrediatur supiorē partē ipsius receptaculi, cuius forma hæc est. Et omnia bene

Lutum. lutētur cū luto facto ex papyro, longo tēpore madefacta, vel ex farina & albumine ouorum facta mistura ad spissitudinē mellis. Potest etiam fieri secūdū Raimundū Lulliū, cum olibano vel mastiche molli, vel cum puluere calcis viuæ, incorporato cū albumine oui. Et cum tali luto lutentur supradicta tria vasa, ne exha

et virtus animalis & vegetatiua ex
nateria diſtillanda. Et vaſa ita ſint
utata, vt hîc. Hoc facto ponatur
ucurbita in annulum multa fora-
nina habentem, qui dicitur Tripes
rchanarum, cuius forma hæc eſt.

Vas lutatũ in quo eſt vinum pro Quinta Eſſentia diſtillanda.

Poſtea ponatur tripes ſuper fur-

num habentem caldare amplum, ſicut eſt balneum mariæ, ita quòd caldare repleatur pro dimidio, vel pro duabus tertiis cum aqua. Forma autem caldaris eſt hîc ſuperius.

Et tripes ponatur ſuper dictũ caldare, et ſit immuratum ipſum caldare. Vel ponatur in furnum Accidiæ, qui circa finẽ huius Capituli depingetur, ſubtúſq; facito ignẽ lentum, ſemper parũ augmentãdo ipſum. Et quãdo ipſa cucurbita tepeſcit, non vltrà

vltrà augebis ignẽ, ſed ſemper imitare ipſam Naturã, inquãtũ tibi erit poſsibile. Nã ipſa Natura (vt ait Galenus & Lullius in Luc. Mercu.) nihil violẽti poteſt pati abſq; primæui corruptione. Quatuor enim, teſte Auicẽna, caloris ſunt gradus, ſecũdũ quatuor cõplexiones aut qualitates. Quorũ primus eſt tepidus, ſcilicet vt aqua tepida: ita calefacta, vt nullũ in ea immiſſum ex mẽbris poſsit lędi. Secũdus verò gradus eſt calidus ita vt poſsit ſufferri ab aliquo mẽbro humano citra læſionẽ. Tertius gradus calidus eſt, vt ſi mẽbrũ immiſſum fuerit, ex ipſa poſsit offendi caliditate, & eſt gradus proximus ebullitioni. Quartus verò caloris gradus ita vehemens eſt, vt nullo modo caliditas poſsit tolerari, quia excedit nimiũ in calore, & hic gradus eſt ipſa ebullitio. Dicitur

Quatuor ignis gradus.

aut

Furnus accidiæ. Lullius in luce Mercuriorũ.

auté à quibuſdá ignis balnei, ignis primi gradus. Ignis verò cinerum, ignis ſecundi gradus. Vltimò verò ignis ardens tertij gradus. Quartus auté reiicitur. Secũdũ verò alios Artiſtas, ignis balnei eſt in primo gradu. Iguis cinerum in ſecũdo gradu. Ignis arenæ in tertio. Si verò eſſet procedẽdũ ad ignem quarti gradus (quod rariſsimè fit) loco arenæ ponatur limatura Martis, & erit ignis feruẽtiſsimus. Et tunc ipſa cucurbita debet vndiq; lutari cũ argilla, ſicut fit in diſtillatione aquæ fortis, ne ex nimio calore rũperetur, quia limatura Martis quodámodo candeſcit. Et per hos quatuor vltimos gradus poteris optimè regere ignẽ, quia ſecundũ Auicennã vix poteris, vel cum maximo labore. Circa hoc velim diligentẽ huius artis ſectatorem, id eſt, qui diſtillãdi velit obire

mini

Ignis non debet distillando augeri vsque ad 4. grad.

ministerium, notare, quòd in omni & quæcunque distillatione ignis nunquam debet augmentari vsque ad quartum gradum, quia ignis esset violentior quàm natura materiæ distillandæ potest sufferre, & ex consequenti posset violari ipsa natura ex nimio & violento calore. Et ideo ab omnibus Artistis iste quartus modus reiicitur. Ideóque sunt quidam aromatarij, pharmacopolæ, & cæteri id genus alij, quibus immeritò facultas distillandi permittitur, quum id Philosophorum & Medicorum (qui naturæ sunt indagatores) peculiare sit officium. Natura enim ipsa à Deo optimo maximo ita fuit ordinata, vt nihil vehemens possit compati, absque suiipsius corruptione: sicut ex multis Philosophorum potest probari opinionibus.

Quibus distillãdi facultas permissa sit.

 Ideo

o ego consulo huius artis ama-
ibus, vt hoc in opus egregium,
iuina prouidentia ad humanæ
seruationem vitæ nobis datum,
lo modo sese intromittant, nisi
rum quatuor caloris graduum
fectam habuerint cognitionem,
sque & ignem, vt per omnia de-
fieri, sciant temperare. Et ideo
prima distillatione faciendus est
nis cum carbonibus lenibus, vel
m ligno valde sicco vsque ad
em tertij gradus caloris, ita vt
lneum propemodum bulliat. In
cunda autem distillatione de-
endes, faciendo ignem, ipsúm-
ie minues per tertiam partem
nius gradus, vel ad duas tertias, &
opemodum ad vnum gradum, vt
iasi sit diminutus vsque ad secun-
im gradum. In tertia verò distil-
tione ita semper descendes, gra-
datim

Quomodo in distillatione descendẽdũ in temperamento ignis.

datim minuendo ignem, vsque quò redigatur ad secundum gradum, & tertiam partem vnius gradus. In quarta autem minuatur vsque ad secundum gradum. In quinta sic descendes, vt ignis sit vnius gradus, & duæ tertiæ vnius gradus. In sexta sic decrescat, vt ad primum reducatur gradum cum vna tertia. In septima verò & vltima distillatione ignis ita est leniendus, vt ad primum caloris gradum (quæ est tepiditas) perducatur, & non vltra descendes. Et nota quòd quilibet caloris gradus habet tria interualla: Principium scilicet, medium, & finem. Hoc autem vlterius ita est intelligendum, quare gradus caloris sint semper minuendi, quia in prima distillatione materia est grossissima, ita vt distillationi facilè obedire nullo modo

possit

posſit,propter impuritatem & crudam ſubſtantiam, & per hoc nō eſt ſimilis aliis ſequentibus diſtillationibus, ſecundæ vel tertiæ, aliiſque ſubſequentibus. Ideóque in prima diſtillatione, ignis eſt exaltandus per vnum gradum vſque ad tertium, ita quod vltimam tertij gradus partem attingat, & balneum ſit calidiſsimum, non tamen debet bullire. In ſecunda diſtillatione lenius eſt agendum, quia per primam groſsities materiæ aliquãtulum eſt attenuata, & ideo non adcò magni ignis eſt indigens. Et in tertia tanto ſubtilius, & ita ſemper deſcendendo paulatim in qualibet diſtillatione extenuabis ignem. Quia vt iam ſæpius dictum eſt, ſi nimium cogeres ipſam ſubſtantiam quæ debet diſtillari, natura ipſa corrumperetur. Ait enim Galenus & Ariſto-

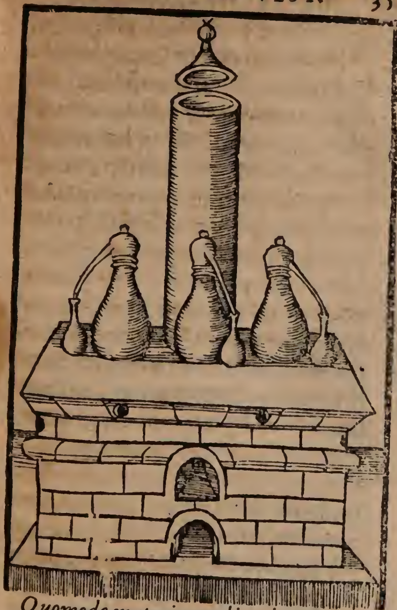
Aristo. libr. 4. physicorum. teles, quòd Natura est incompatibilis, & motus vehementioris. Ideóque ea qua poteris diligentia perspiciendum, & perlustrandum est totis animi viribus & conatibus, ne in temperandis caloris gradibus deficias, quia in hoc vera omnium distillationum ars consistit. Ideóque totam rei substantiam aperte declarare voluimus, ne mella absynthiis miscuisse videamur.

In temperandis ignis gradibus consistit ars distillandi.

*

Quo

Alius furnus Acidiæ.

Quomodo materia rudis, distillationi minus obediens debeat putrefieri.

CAP. III.

OMni diligentia & accurata industria consyderandum est, cuius substantiæ sit ipsa materia digerenda, duræ scilicet vel mollis: hoc est, grossæ vel subtilis, & quî aut qua arte posSit putrefieri aut digeri, vt obediat magis distillationi & vt purum ab impuro, grossum à subtili, & contrà, posSit sequestrari. Quicquid igitur hoc sit, ex quo extrahere velis Quintam Essentiá per distillationem, primùm & ante omnia in fimo equino, cui nullus color per accidens attribuitur, putrefiat, & digeratur per duos menses, & iterum inter primam & secũdam distillationem per vnum mensem, inter secundam & tertiam per tres hebdomadas, inter tertiam & quartam per quindecim dies, inter quartam & quintam per dies

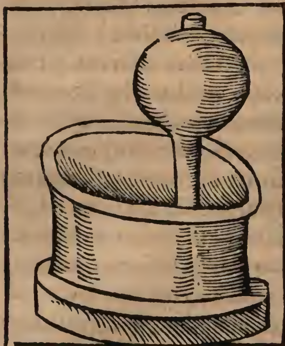
Gradus putrefactionis septem.

octo

octo, inter quintam & sextam per dies quatuor, inter sextam & septimam per duos dies. Et scias quòd fimus semper debet esse eiusdem caloris, quia si calor deficeret, aquæ circulatio corrumperetur, & per consequens materia ipsa quæ in Quintam Essentiam deberet redigi, separaretur in calore cœli, quod poteris in diametrali linea videre, quæ ipsam Quintam Essentiā, quæ est pars superior, diuidit à suis fęcibus, & hæc est pars inferior. Et hìc notabis, hos gradus digestionis & putrefactionis materiæ suæ ita attribuendos esse, sicut supra de gradibus caloris narratum est. Iccirco longiori putrefactione opus est ante distillationem quàm postea. Et facta prima distillatione, materia ipsa nō tantum grossitiei in se continet, & magis est apta ad faciēdam

Modus putrefaciẽdi materium.

Quintam eſſentiam quàm erat antea. Et ideo poſt primam diſtillationem putrefactio debet fieri breuiori tempore quàm antea, quia materia eſt effecta ſubtilior & deſecatior quàm erat. Et ideo non immerito perpendendum eſt, debere fieri ſeptem digeſtiones ſeu putrefactiones, ſicut & ſeptem diſtillationes.

Modus autẽ digerẽdi ſecũdũ Philoſophorũ opiniones hoc modo traditur: Qui

Qui vult tale opus perficere:faciat foueam quinque pedũ profundam, largam verò duorum pedum, vel paulò plus, in tali forma, in loco humidiſsimo, ſicut in aliquo celario. Qua facta, fiat ſtratũ in fundo eiuſdem de calce viua per ſpiſsitudinem ſemipedis, ſuper quo ſtrato fiat aliud de fimo equino non nimis putrefacto, vel etiam nimis recenti, ſuper quo ſtrato impones vas ipſum in quo eſt materia fermentanda. Et in circuitu vaſis vndequaque ponatur de ipſo fimo, donec tota fouea impleatur. Quo facto madefiat fimus cum aqua tepida ſecundum magnitudinem & quantitatem foſſæ, donec dignoſcatur calor circa vas aut cucurbitam, & hoc fit communiter in ſpacio dimidiæ horæ. Si autem non fiat in media hora, ſuperinfundatur vlterius

de aqua tepida, & hoc fiat tribus vel quatuor vicibus in hebdomada, ita tamen quòd calx & fimus vetus ſemper amoueatur, & de nouo alia fiant ſtrata, vt ſuperius dictum eſt. Et hic modus debet ſeruari in omnibus rebus quas diſtillare volueris, & ideo fit digeſtio quod leniter & abſque vllo naturæ vehementi motu, actione, & mutatione, materia groſſa magis ſubtilietur, & diſtillationi obediat. Digeſtiua verò variè ordinantur, ſecundum quatuor gradus caloris, ita quòd in prima magis ſit operandum quàm in ſecunda, tertia, quarta, & aliis, ſicut de calefactione balnei prius dictum eſt. Ideóque in ſecunda digeſtione temperatius eſt agendum, & ſtratū de calce ſit magis tenue, ſtratúmque fimi magis ſuperelevatum quàm in prima, & ita vlterius in di-

geſtio

geſtionibus procedes vſque ad vltimam, in qua non debet fieri ſtratū de calce, ſed tantum de fimo. Poteſt etiam fieri digeſtio, ponendo ipſam cucurbitam cum materia digerenda per aliquod tempus ad ſolem in diebus canicularibus. Vel poteſt etiam poni ipſa materia digerenda in ſua phiala ſiue cucurbita ſuper furnum ſiue fornacē aliquam tempore hyemis. Poteſt etiam fieri aliqua putrefactio in ſpeculo calybis, ita quòd materia digerēda ponatur ad ſolem, inter ipſum ſolem & ſpeculum, ita quòd radij ſolares ad id reuerberent, & ex calefactione iſta poteſt fieri digeſtio principaliter in diebus canicularibus. Aut quòd ponatur vas in aquā tepidam, quodammodo in balneo Mariæ, & hoc poteſt fieri duplici via: Vna, quod habeatur caldare in collo fornacis,

ita quòd ignis non ſit ſubtus, quia ex nimia ipſius ignis caliditate natura magis corrũperetur quã iuſtificaretur. Alia via eſt, quòd vas in quo materia eſt digerenda, ponatur in æſtate in cõgerie formicarum, ita vt fundus circulatorij ſit penitus ſepultus, & quòd ſol reuerberet ſuper extremitatem, & in hoc videbis mirabilẽ digeſtionẽ. Septimo & vltimo poteſt ipſa materia digeri & putrefieri in menſe Octobri in vinacea, quia etiã nullũ habet calorẽ per accidẽs, ſicut & ipſe fimus equinus, & ibi quãdo botri ſunt expreſſi, & habet etiã mirabilem operationem, dũ vaſa circulatoria in ipſa ſepeliãtur. Et licet à quãpluribus non ponãtur niſi ſeptẽ formæ digerendi, Iſidorus tamen de Iunipero ait, quòd ſi imponãtur prunę in cineres iuniperi, optime cooperiẽdo ipſum cine

Notabile de vinacea.

Notabile de iunipero.

cinerẽ, quòd poſsit cõſeruari ignis inextinguibilis per totum annum. Et in hoc cinere etiam poſsit fieri quam optima digeſtio. Et hæc ſufficiant de putrefactione facienda, & materia digerenda.

Quomodo poſsit cognoſci, an vinum digeſtum circulatoriæ diſtillationi ſit aptum. CAP. IIII.

Vinum ita ſeptem vicibus vt ſupra auditum eſt, digeſtum, poteris hoc modo, an ſit ad faciendam diſtillationẽ circulatoriã aptũ, probare. Accipe linteolum, & madefac in digeſto vino, poſtea accendatur cum candela, & ſi vinum comburitur abſque læſione & combuſtione lintei, nõ eſt ratum, ſed eſt verũ indiciũ, aliquã ſubſtantiã aqueam in eo ſuperſtitiſſe adhuc. Et ideo ſemper adhibenda eſt opera, vt digeratur toties, & tandiu, vt poſsit ex eo fieri

Alij voluẽt quod niſi quatuor vicibus debeat digeri.

fieri probatio. Sunt autem nonnulli, qui dicunt zuccarum debere immitti, & si sit bene rectificata, zuccarum cum ipso vino plane comburi. Notabis ergo istud, ita digestum vinum nondum posse appellari Quintam Essentiam, sed ipsum subiectum Quintæ Essentiæ. Quũ vero pannus linteus aduritur cum ipso, & quod planè perdiderit omnem saporem horribilem, acutum, & sulphureum, ita quòd gustanti videatur propemodũ dulce, & quod nil de fumositate restet in ipsa adustione. Et tunc temporis poteris appellare Quintam Essentiam. Sed in rebus insensibilibus: & nullum saporem habentibus aduertendum est ad fumum, sicut in auro, & argẽto, & aliis metallis, & lapidibus pretiosis, ex quibus extrahitur aliquando Quinta Essentia, quæ aurum

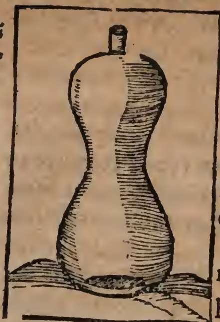
Subiectũ Q. essentiæ. Quõ cognoscitur Q. essentia in rebus sensibilibus et in rebus nullum saporem habentibus.

rum potabile ingreditur. Circulatoriæ verò diſtillationis vaſa ſunt diuerſa, à diuerſis tradita authoribus. Sunt enim aliqui facientes vas eo modo, quòd imponatur alembicus cæcus ſuper cucurbitam, & in ſupremitate faciunt paruum foramen, per quod materia immittitur ſiue extrahitur, quando debet circulatoriè diſtillari, & obturetur cum parua portione vitri, facta ad id vt vndequaque bene recludatur ne materia poſsit expirare. Poteſt etiam fieri clauſura de argento, eo tamen modo, vt foramen penitus ſit obſtruſum. Et hoc vas aliquibus dicitur Pellicanus. Cuius forma eſt hæc.

Diſtillationis vaſa diuerſa & circulationis.

*

Vas cæcũ circulatorium.

Alij verò faciunt vas in omni parte æquale, amplũ in fundo ſicut in collo. Cuius forma hæc eſt.

Sunt etiam nonnulli qui ponunt duas cucurbitas roſtris cõnexas, ita vt roſtrum vnius ingrediatur in ventrem alterius: Cuius forma ſequitur. Et hi poſſunt appellari duo fratres. Et ita materia

teria circulariter diſtillanda deſcendit in vno, & in alio aſcendit, & iterum deſcẽdit in aliud, & aliud aſcendit.

Alij verò faciunt vnum ſolum vas rotundum, ſuper & ſubtus largum, in medio verò ſtrictum, & habet roſtrum præcedens à parte inferiori, & quando materia dicto vaſi imponitur, bene recludatur cum vitreo vel argenteo obſtruſorio.

*

Alij

Vas quod dicitur gemini vel duo fratres & est vas circulatorium.

Alij verò habent cucurbitam cum alembico cæco, ſine roſtro, ita quod ſint duæ cucurbitæ, vna ſuperimpoſita alteri, & os inferioris eſt largius quàm os ſuperioris, & optimè lutetur alterum ſuper alterum, cuius forma immediatè ſequitur.

Alij

Alij verò faciũt vaſa circulationis æqualia, ita quòd ab vna extremitate ad aliã ſint eiuſdẽ magnitudinis, & in medio habet roſtrum ſicut hîc eſt.

Vas cæcũ circulatorium.

Aliqui etiã faciunt vas vitreũ vniꝰ fragmẽti, & habet duas anſas ſicut duo brachia, ita ꝙ anſę ipſæ à ſuperiori parte procedentes, ingrediantur vẽtrẽ

Vas cæcũ ſiue cucurbita cum lãbico ſiue roſtro ita quòd ſunt duæ cucurbitæ, vna ſuperimpoſita alteri.

Aliud vas circulare.

inferioris, & pars superior paruum foramẽ cũ rostro habeat, per quod immittitur & extrahitur materia circulanda, hoc modo.

Optimum vas circulatorium Hermetis.

Debet autem ipsum foramen optimè lutari, vt de aliis supra dictũ est. Et hoc tertium, extremúmque circulatorium vocatur ab aliquibus pellicanus, ab aliis verò

verò alio nomine, Vas Hermetis, & est nobilissimum & accommodatissimum inter omnia circulatoria, sed rarò possunt fieri, quum vitrearij adeo rudes idiotæque sint ad formam faciendam ex vno solo fragmento. Sed si poteris artificem expertum habere, non dimittas, quin tale fiat pro auro vel argento.

Quomodo, & quot modis sit distillandum circulatoriè. CAP. V.

CVm ergo cognoueris, supráque scripta probatiōe expertus fueris materiam ante dictā per frequētem putrefactionē satis esse digestā, vasáq; ad circulationē apta habueris, impone materiā in dictū vas ad circulationē nobilissimū, et recōde in fimū equinū, aut in diebus Canicularibus pone ad solem, aut in balneū Mariæ, calefactū vsq; ad primū gradū caloris, vel paulò plus secūdū

Tres modi distillādi circulatoriè.

quod videris materiam eſſe temperatam & ſubtiliatam per digeſtionem, & ibi lõgo tempore dimittatur, quouſque in Quintã Eſſentiam tibi deſyderatam conuertatur, & hoc poteris ex ipſo ſapore cognoſcere, vt ſuperius dictũ eſt. Et nota diligenter, quòd ſi appareat in fundo vaſis hypoſtaſis, hoc eſt nubecula quædã turbida, à materia ſua debet quàmprimum ſeparari per diſtillationem, & hoc facto iterum circuletur, vt incœptum eſt. Aut ſi commode fieri poteſt, debet colari in aliud vas circulatorium, ita vt groſsicies materiæ in primo vaſe relinquatur. Quum ergo diligens huius artis inquiſitor perceperit Quintã Eſſentiam in ſubtiliatione & purificatione materiæ vini vel fructuũ, æſtimet & credat ſimile id cõtingere in omnibus aliis huiuſcemodi

modi. Et ideo bene credendum est opinioni & sententię Aristotelicæ, quòd materia ita per distillatiõnẽ nobilitata & immateriata, non possit vltrà reduci ad formã vel spiritualitatem aliquã, quum sit sine substãtia elementata, excedẽs formalitatem & corruptionem, & ideo est quasi corpus cœleste. Nam sicut ipsum cœlũ se habet ad omnia inferiora, sic etiã ipsa Quinta Essentia ad omnes complexiones & qualitates. Et quemadmodũ omnia sydera cursum suũ habent ex nobilissima influentia primi mobilis, sic etiam cunctæ medicinæ quibus Quinta Essẽtia admiscetur, virtutem suam attrahunt ab ipsa, quemadmodum adamas ferrum. Sed quoniam adeò magnum exigit laborem, & parit multũ fastidij, ideóque ab omnibus floccipenditur, hinc fit vt nostra

Notanda sunt hæc.

Cursus syderum ex influentia primi mobilis.

ætate paucissimi inueniãtur Philosophi,q; huic negotio nauent operã.

Quid inter se distet Circulatio & Digestio. CAP. VI.

Differentia inter circulationem & digestionẽ.

MAximopere consyderandum est, quid discriminis inter circulationem & digestionem sit. Primum ergo de vitris, quæ ad quodlibet horũ necessaria sunt, dicendum. Ideóq; oportet, quòd habeas ad digestionẽ instrumenta & cucurbitas in superiori parte amplas, ad imponendum in ipsas substantiam grossam, super quæ imponendi sunt alembici cæci, sine rostro, ita quòd quando in ipsis sit digestum, possis materiã grossam extrahere, amoto alembico cæco, & imponendo aliũ cum rostro. Si autem materia sit clara, cum est semel distillata, & fæces non immisceãtur cum distillato, sicut est in ipsa Quinta Essentia vini,

ni,tunc poteſt capi circulatorium, ita vt infra & ſupra ſit æquale, & amplum in vna forma. In medio verò debet eſſe ſtrictũ, & circa caput inferioris vẽtris habeat cannale in longitudine vnius digiti, in groſſitudine verò ſit minus digito. Sunt tamen aliqui, qui faciunt vaſa ad circulandum, quæ appellantur Pellicani, cuius forma eſt hęc. In hoc poſsũt res clarè digeri, & quodlibet etiam circulari. Sed hæc vitra, quũ ſint difficilis opere, à vitreariis noſtris non poſſunt fieri. Et ipſe ego amicũ peropti

Vas circulatorium Hermetis quod dicitur brachiale & ſecundum aliquos dicitur pellicanus, ſed meo iudicio pellicanus meliꝰ dicetur: cuius forma hîc inferius deſcribitur.

mum habeo Friburgi, qui in partibus Delphinatus propè Viennam voluit facere fieri huiusmodi pellicanum à vitreario quodam, sed non potuit habere pro pretio triũ librarum Thuronensium, quæ sunt apud nos duo floreni Rhenenses. Quicquid tamẽ sit, scito, quòd hoc ipsum sicut in pretio istius instrumenti omnia alia superantur, sic etiam hoc ad omnia nobilius est. quàm quodcunque vas circulatorium quod fieri possit. Et ideo consulo omnibus huius operis studiosis, quòd si hoc vitro indiguerint (dummodo vitrearium expertum inuenire potuerint) nequaquã argento vel auro parcant. Est igitur differentia inter fermentandũ siue digerendum, & circulandum, & præcipue in hoc, quòd consyderandum est totis animi viribus: quomodo vitrum sit imponen

Vas ad circulationẽ optimum.

Differentia inter circulationem & digestionẽ.

ponen

ponendum. Dum ergo volueris digerere, accipiatur vna cucurbita cum alembico cæco. Si verò materia eſt depurata, ſumatur circulatorium, & imponatur materia digerenda & fiat fouea, ſicut ſupra ſcriptum eſt, in qua fiat ſtratum de calce viua pulueriſata, in ſpiſsitudine trium vel quatuor digitorum, ſuper quo fiat aliud ſtratum per ſeptem aut octo digitos de fimo equino nō nimis molli & putrido, nec etiam nimis duro. Et circa circulatorium ponatur vndique fimus in altitudine ſicut eſt ſtratum de ipſo. Hoc ergo facto, fouea impleatur cum terra in altitudine vnius pedis cum dimidio, & ponatur de aqua ſupra vitrum, ita quòd deſcendendo de fimo in calcem calefaciat fimum ipſum. Et omni hebdomada renouetur calx & fimus duabus vicibus.

Poſſet etiam poni in foueā de fimo vel vinacea recenti, abſque calce. Quum verò volueris extrahere vitrum, cùm materia ſatis eſt digeſta, caute excipiatur, ne aliquo violento motu concutiatur & rumpatur. Dum verò volueris circulare, imponēdum eſt vitrum, omni forma & modo prædicto. Excepto, quòd ipſum circulatorium in ſuprema parte nō debet eſſe occultatum, vel in fimo abſtruſum, ſed ſaltem inferior pars inſtrumenti debet reponi in calce vel in fimo vſque ad mediā partem & ad omne minus tertia parte debet eſſe extra fimum ad aërem, vt ex frigore iterū deſcendat quod à calore in collum circulatorij aſcendit. Et hoc etiam poteſt fieri in balneo Mariæ, vel in calida arena, ponendo materiam circulandā diebus æſtiuis ad ſolē, aut quod ponatur

tur tempore autumni in vinaceam recentem, postquam botri sunt expressi, sicut iam sæpius in antecedentibus notatum est.

De modo extrahendi Quintam Essentiam absque vllo labore vel expensa. CAP. VII.

PErspeximus illud Vergilianum: Non omnia possumus omnes. Præterea & illud Hesiodi in libello Opera & dies: Nō vni dat cūcta de⁹ &c. Et cū propter nimiū laborē, qui semper fastidiū & nauseam facit, & propter magnas expensas, quæ in hoc opere egregio nō immerito ad hiberi solēt, paucos admodū videamus laborare modo p̄dicto. Statuimus igitur tradere modū breuiorē & faciliorē, minúsq; expensarū egē. Scio enim perplures esse studiosos huius artis, qui ex ipsa lectione nostri operis possent ab hoc egregio

gio labore ob expẽſas abduci. Ideo alium modũ extrahendi Quintam Eſſentiã vini, abſque magno labore & expenſa, illis præſcribemus, & eſt talis: Cape de vino meliori quod inuenire potueris: ſiue ſit albũ ſiue rubeũ, quod parũ ſit dulce, & hoc diſtillabis per alembicũ quatuor vicibus, ſicut cõmuniter fit apud nos aqua ardens, vel aqua vitæ, & ſic poteſt fieri ſæpius: melius foret, vt pro

batione poſsit apparere, ipsũ ſatis ſupérque eſſe diſtillatũ, ita quòd cũ in vas argenteum vel ſtanneum fuerit impoſitum, quòd incenſum penitus aduratur, ita

ita vt nulla humiditas in vase rema neat,quia hæc est vera probatio. Et vinũ ita distillatũ,est accommodatissimũ ad hoc opus distillationis circulatoriæ. Hæc ergo materia ita digesta& rectificata,ponatur in hũc pellicanũ ansatũ,quẽ nunc vas Hermetis nũcupamus,& habeat in summitate foramen,per quod immittitur & extrahitur materia circulanda. Quum ergo hæc materia ita fuerit in vase bene lutato,& cũ luto forti cæmentato, vt vires materiæ euaporare nõ possint,& ex frequẽti ascẽsione & descẽsione ipsa aqua vitæ in veram Quintam Essentiam conuertetur. Et ipsum vinum ita distillatum, vt supra dictum est, cum habeat omnia quatuor elemẽta, tamen per crebram motionem &agitationem,quæ fit propter ascensum & descensum , de corruptibili in

Pellicanus ansatus,vel vas Hermetis.

quo

quodammodo incorruptibile trāſiret, cōuertitur. Si ergo videtur per crebrum aſcenſum & deſcēſum diſtillationis impurū à puro, & groſſum à ſubtili ſeparari, quāto magis id contingit in diſtillatorio, quia millies milleſies ſurſum & deorſum agitatur, quāto magis exiſtimādum eſt putrificari ipſam materiam elementatā, & conuerti in ſubſtātiam inelementatā & corpus incorruptibile. Igitur quanto cœlū ipſum incorruptibilius eſt ipſis quatuor elementis, tāto magis ipſa Quinta Eſſentia incorruptibilior eſt corpore elementato. Quum autem illa ſublimatio multoties fuerit facta in diſtillatorio prædicto, tādem aperiatur foramē quod eſt in ſummitate pellicani, & ex ipſo pretioſiſsimo & fragrantiſsimo odore poteris cognoſcere, ſi ſit aliquid ex quatuor ele

Quinta Eſſentia incorruptibilis.

elementis restans in ipsa materia, quæ debet conuerti in Quintá Essentiam. Quia si ad Quintá Essentiam perfectè venit, exibit ex circulatorio odor fragrantissimus, ita pretiosus, vt videamur esse ad cœlum eleuati ex eius odore & nimia dulcedine, & apparet quodámodo, esse fragrantia cœlestis. Et si aliquẽ locũ domus secretum intret ille fumus, adeo replebit totá domum, vt nihil suauius, nil amœnius, nil deni que odorátius vnquá sensisse videaris, ita vt sit mirabile dictu & ferè ncredibile. Si quoq; ponatur in sũnitate turris, oẽs aues ad se attrahet quæ circa sunt in viciniis. Si verò ōtigerit quòd non ita adoleat, iteũ claudatur pellicanus, & bene lutetur, & rursum imponatur ad distillationem circulatoriam tandiu, uousq; appareat effecta ipsa Quīta
Essen:

Eſſentia, ſiue vt vult Raimundus lib.j. cap.ij. Mercurius vegetabilis, quod ſemper ex odore ſupradicto poteris cognoſcere. Et non ſolùm habet illum odorem & ſaporem excellentiſsimum, ſed etiã quandã incorruptibilem incorruptionem circa alias medicinas: & certe nullam habet aduſtionem in ore, ſicut aqua vitæ, neque etiã aliquam humiditatẽ ſiue phlegma, quia omnis materia terreſtris & elemẽtaris in fundo reſidet. Et ſicut ipſum cœlũ eſt cõpoſitũ ex materia & forma, ſic etiã ipſa Quinta eſſentia, & ideo ipſi cœlo cõparatur. Nec tamẽ eſt omnis corruptionis expers, quia ſi eſſet perfectiſsima in incorruptione, ſine aliquo obſtaculo faceret noſtra corpora perpetua & æternalia, quod ab ipſo omniũ creaturarũ creatore nõ permittitur, quum ſtatuerit nobis

Q. eſſentia nõ eſt omnino incorruptibilis.

bis terminum vitæ, quem præterire non possumus, vt ait Psalmographus, quia teste Seneca, Nihil certius est morte, & nihil incertius hora mortis. Et ideo quum res aliqua in Quintam cõuertitur Essentiam, hoc non est diuinum, sed naturale, fit tamen tum adminiculo & iuuamine omnipotentis Dei, sine quo factum est nihil. *Christianus sermo.*

De modo facili distillationis circulatoriæ, & extrahendi Q. Essentiã absque igne. CAP. VIII.

SI in hoc opere excellentissimo omnes expensas, & (quod maximũ est) temporis consumptionẽ, & perditionem subterfugere desyderes, serua & hanc viã duplicẽ extrahendi Quintam Essentiam, poteris hoc facere absque vllo igne vel carbonibus. Prima via est hæc: Accipiatur fimus equinus, & imponatur in *Duplex via Quintã Essentiã extrahẽdi absque vllo igne.*

quoddam vas magnũ & profundũ, vel in foueam factam ad hoc, & in medio fimi ponatur distillatorium impletum cũ materia distillanda ad duas tertias, & tertia pars remaneat extra fumum vacua, quia Natura id desyderat, vt materia posſit habere aſcenſum & deſcẽſum, & poſſit per conſequens in aquã clariſsimã con uerti, & hoc fit abſque vllo labore vel igne: tamen oportet omni hebdomada renouare fimum, ſaltẽ vna vice. Et hoc etiam poteſt fieri in vinacea, vt ſupra dictum eſt, dummodo accipiatur tempore vindemiæ, ſtatim cũ botri in torculari expreſſi ſunt, & in hoc videbis mirabilem operationem. Vel etiam poteſt fieri diebus canicularibus ad ſolem. Et ideo diuina prouidentia æquè pauperibus ac diuitibus prouidit, vt poſsint habere modum operationis huius

huius artis. Poteſt etiam extrahi Quinta Eſſentia ex vino turbido, immundo,& putrido, dum tamen non ſit acetoſum,quia tunc præſumendũ eſt,ipſam Quintã Eſſentiã ex tali vino exhalaſſe,& euaporatã eſſe,vt ait Lullius lib.j.capit.iij. Et quanquàm vinum ſit putridum & peſsimæ ſubſtantiæ,tamen in ipſo ſemper remanet Quinta Eſſentia, quod poteſt ex hoc cognoſci:Quũ enim habes vinũ corruptũ quod in bono loco ſit natũ,& ſit aliquo modo factum turbidũ,aut malè ſaporoſum, tamen videmus de eo fieri optimã aquamvitæ.Et ideo non eſt reiiciendũ tale vinũ à pauperibus.

Ex omni vino, immundiſsimo etiã, ſed nõ acetoſo, põt extrahi Q. Eſſen.

Licet enim vinum ſit imperfectum, & aliquo modo corruptum, illius tamẽ Quinta Eſſentia nullo modo eſt læſa.Alia via extrahẽdi Quintã Eſſentiã abſq; vllo labore vel igne

Secunda via extrahendi Q. Eſſentiã abſque igne.

eſt hæc. Recipe nobiliſsimã aquam vitæ, quã poteris reperire, ponatur in vitrum cum collo longo, habente in ſummitate foramen, quod debet claudi, & lutari cum tali cæra, vt infrà docebitur. Vertatur vitrũ, & cum collo imponatur in fimum, ſicut ſupra multoties eſt dictum, ita quòd groſsities materiæ reſideat in fundo ipſius diſtillatorij, & quum aliquandiu longo tempore fuerit in fimo ſepultũ, denuo extrahatur ab ipſo leniter, in forma, ſicut eſt impoſitum, cuius forma eſt hæc.

Tunc

Tunc videbis ſeparationem puri ab impuro, & ſubtilis à groſſo, & omnis materia groſſa erit circa collũ vitri, Recipe ergo ſtillũ ferreum ſubtilẽ & acuum, infigatur ab inferius in cæram, vſq; quo ſit perforata vſq; ad aquã. Poſtea extrahe ſtilũ illum, & exibit groſsities materiæ terreſtris, quę in collo diſtillatorij reſidebat. Et poſt quàm totã diuiſeris vſq; ad ſubtilitatẽ Qu. Eſſen. vertatur diſtillatoriũ cũ digito obſtruſum, & reſiduũ quod in vitro pmanet, eſt ipſa Qu. Eſſentia. Sed tamen non eſt ita pre-

ciosa, sicut illa de qua supra diximus. Simili modo põt capi aqua ardẽs, in vitrũ posita, directè vt nõ vertatur, & ita sepeliatur in fimo per aliquod tẽpus. Postea coletur materia grossa, quę residebit in fundo, à subtiliori ꝑmanẽte circa collũ vasis, tamẽ etiã non est ita efficax sicut prima. Attrahit tñ omnes virtutes herbarũ, & aliarũ materierũ, & ideo nõ est omnino vilipẽdẽda. Reperiũtur etiam multò faciliores viæ pro inopibus & pauperibus, qui non possunt oleũ & operã huic operi semper impẽdere. Sed tñ piè consulo, vt primã viã secteris, quũ sit optima & excellentissima, & fit paruo admodũ labore, & pauco argẽto. Nec te pigeat paruũ in hoc tẽpus terere, & aliquãtulũ nũmorum elargiri. Inuenies etenĩ, quũ fuerit perfecta, millenariũ fœnus in ipsa.

Si

i autem volueris extrahere Quintam Essentiam de dolio vini tempore autumni, dum adhuc est nouum, & in vase bulliens. Quum ergo volueris spiritus educere ex ipso dolio, absque omni detrimento vini, fac fieri ex duro & robusto ligno, valde sicco cānale vnum in magnitudine brachij, & fac pari modo fieri colatorium amplum, quod ab interius & ab inferius habeat grossitudinem pollicis, vel paulò plus, & habeat longitudinem duarum palmarū. Intrudatur ergo cannale prędictum in dolium eo modo, vt non sit possibile ipsum facilè amoueri, & vas ipsum vndiq; obturetur meliori via qua poteris. Et cùm omnia fuerint bene obturata & clausa, pone tres aut quatuor calamos stramineos circa ipsum cānale, quia si non ita faceres, totū vinum à dolio fece-

Quinta essentia ex musto.

deret & emanaret, & super canale imponatur alembicus, & omnia cũ linteo optimè circumuoluantur, postea cum luto sapientiæ lutentur, & de alia parte vasis pones receptaculum, & sinas ita stare, donec vinũ sit defecatum & depuratum, & omnes spiritus in receptaculũ transibunt, & hoc fit absque vllo nocumento vini.

Forma autẽ vasis hæc est.

Vas circulatorium Hermetis.

Postquã verò omnes spiritus fuerint collecti, mittãtur in distillatorium siue in circulatorium Hermetis. Cuius figura est hæc.

Me

Doliũ pro Q. Essentia è musto extrahenda.

Melius tamen foret, quòd dolium ſepeliretur in vinaceis, ſed oportet carnale eſſe ita longum, vt extra fimum appareat, ſuper quod ponatur alembicus cum receptaculo, nullo modo vinaceam attingente. Et cũ ita vna vel alia via ſpiritus collegeris in receptaculo, ponantur in pellicanum, & diſtillétur circulatoriè, omni modo & via vt ſuprà.

De modo extrahendi Quintam Essentiam à quatuor elementis, ad resoluendũ in ea solem pro auro potabili.

CAPVT IX.

Dictum est superius satis, quid sit ipsa Quinta Essentia, & cuius sit operationis, quomodóque extrahatur à materia sua, et modus extrahẽdi æquè pro pauperibus ac diuitibus, & cũ qua nõ solùm vires auri, argẽti, æris, & aliorũ metallorum, sed etiã lapidũ pretiosorum & herbarũ elici solent, dum in eam immergũtur. Sed tamẽ non ignoro, quàmplures studiosos, vltrà progredi desyderare, cogor itaq; referre, quod ex frequẽtiori lectione, experientiáque, quę rerum est magistra, cõsecutus sum, scilicet modum extrahendi Quintã Essentiam ex vino, in qua quidem aurum, argentum, margaritæ, & lapides pretiosi, aliáq

Experientia rerum magistra.

aliáque metalla diſſolui poſſunt,ad faciendum aurum potabile, quod tamen magis congruit Artiſtis,qui Alchymiæ riuulos ſcrutãtur,quàm medicis.Et licet multi ſint veterum ſcriptores,qui doceant modum extrahendi Quintam Eſſentiam vini, per ſeparationẽ quatuor elementorum,ita quòd in vnam redigantur ſubſtãtiam & eſſe,quod quidem ita ſubtiliatum, & tanquã ab humoribus & omni ſuperfluitate quatuor elementorum extractũ,dici poteſt Quinta Eſſentia,ad reſolutionẽ Solis. Per hanc ergo non ſolùm poterimus ipſum reſoluere,ſed etiam omnes eius vires extrahere,ita quod poſsit ingredi aurum potabile.Sed certè quicũq; penitus materiã perſpexerit, potius Alchymiæ quã Medicinæ conuenire iudicabit.Verùm non nego, veteres quàplurimos inueniſſe

uenisse modos huiusmodi, ad dissol uendum Solé, magis tamen aptauerunt ad Alchimiã quàm ad Medicinam. Hac ergo arte multi sunt decepti, putantes fieri aurum ex tali Quinta Essentia. Et quanquam in multis sit constans, & habeat pondus, nitorem, & clangorem auri, tamen nostro tempore id vera probatione falsum esse diiudicatur, quũ in tenuissimas laminas minutim malleetur, & in aqua forti cum aliis metallis resolutũ fuerit, vel etiam per Antimonium (quod vltimum auri est supplicium) probetur, vnde fictus & peregrinus color ad vnguem dignoscitur. Ideóque Arnoldus de Villa Noua ait: Vinũ in quo lamina auri quadragesies aut quinquagesies extincta fuerit, apud quosdã loco auri potabilis habetur. Vnde etiam Ioannes de Rupe scissa ait: Quòd

Ex Quinta Essentia non fit aurum.

Antimonio probatur auri falsus color.

òd melius fieret id vinum extin
onis laminarum auri,si ipsum au
n fuisset calcinatum,& in pulue-
n subtilissimum redactum, vel
òd laminetur tenuissimè, & post
in parua frusta sciendatur, quia
ipso facilius virtus extrahere-
,si sit ita minutim scissum, quàm
it laminatum. Sit tamē aurum na
rale mineralibus terræ repertum,
quòd humana subtilitate & in-
ıstria sit factum. Hoc enim virtu-
m nullam habet ad conseruandū
tam humanam,sed magis est dece
io & obfuscatio oculorum. Quis
nim Alchymistarum audeat se ia-
are,aurum vnquàm absque mate-
a venenosa (quæ est Mercurius)
ompofuisse?Et ideo reuerà hoc Al-
hymistarum,licet colorem veri au
habeat,formam etiam ac clango-
em & pondus, tamen non habet
virt

Alchimico non,sed naturali auro inest virtus cōseruandi vitam humanam.

virtutem ſicut aurum minerale. Talis ergo Eſſentia vini poteſt ab ipſo vino optimè extrahi, ſecũdùm opinionem & doctrinã veterũ. Quorum ego viam (omiſsis aliis verborum ambagibus) enarrabo. Accipe aurũ, & mallea ſubtiliſsimè ad reſoluendum in formam potabilem coloris auri. Quo per ſe, aut etiam aliis medicinis appoſitus, poterimus vti, vt infrà docebitur. Quanquam etiam ſit alia via reperta ad reſoluendum aurum cum aqua forti, aut cum aceto diſtillato, aut per vrinam humanam diſtillatam, de quibus loqui non conuenit in loco medicinæ, quum magis ſint corroſiua naturæ quàm ſalubria. Et quãquam poſsit huic materiæ acutæ aliquid adimi, vt quidam volunt, tamen non eſt ſecurũ, & non bene credibile. Et ſi fieri poſſet, nollem tamen

Diſſolutio cũ aqua forti nõ eſt mera diſſolutio: ſed potius calcinatio ipſius metalli.

men eo vti. Philoſophi enim no-
ti dicunt: inter duo dubia certius
ſe eligendum,& incertius fugien-
um. Eã ob cauſam monſtrabimus
cilliorem & ſubtiliorẽ viam ſepa-
ndi Qu. Eſſentiam à quatuor ele-
entis,& in vnũ eſſe digerendi, per
uitatem quæ in ipſa eſt mixta, cũ
btilitate, per quam aurũ & argen
m,&alia metalla poſſunt reſolui.
tiam extrahendi virtutem ex ipſa,
t in formam potabilem, aquæ ſimi
m reduci poſsit, per quam acuita-
m ipſa metalla reſoluũtur, & per
ihil aliud, dum quatuor elementa
ondum ſint ſeparata, & terra ipſa
alcinata, ſiue per aduſtionem facta
t verſa in ſalem, calcem, vel cine-
em, in forma cuiuſdam lapidis, di-
ti ab aliquibus antiquorum, Lapis
hiloſophorum. Et viæ ſunt duæ.
De communiori aliquid factũ, cum
diſc

Duæ viæ ſeparandi Q. Eſſentiã à quatuor elementis.

discretione extrahitur de vino suprà dicto, in quo est magnus labor. Taceo (sicut prius docui) ipsam subtilem substantiam tanquàm animam, à grosso, hoc est, ab ipso corpore segregatam, per suam subtilitatem rem aliquã subtilem subtiliorem posse facere & penetrare, per quod vires & efficacia eius mirum in modum multiplicatur. In tali ergo Essentia potest extrahi virtus cuiuslibet rei, sicut Solis, Lunæ, & aliorum metallorum, margaritarũ, lapidum pretiosorum, herbarum & cætera id genus alia, sed non potest dissolui aurum. Alia autem via est, quòd separando ab ipsa Quinta Essentia aërem, ignem, aquã, & terram, postea apponendo per calcinationem terræ aliis qualitatibus, & in vnum sublimando, per crebram distillationem circularem, & dige-
stion.

ionem poteſt diſſolui aurum. Mo-
um autem faciendi talem Eſſen-
iam, duplici via intelliges. Primò
uî &qua via ſeparanda ſint qua-
uor Elementa, & quomodo ite-
um poſsint in vnum corpus redi-
i. Et hoc modo ſecundùm quoſ-
am lapis Philoſophicus videtur *Lapis phi*
ompoſitus, & per eius latentem & *loſophicus*
ccultã vim omnia mineralia me- *omnia mi*
alla poſſunt reſolui, ad tingẽdum, *neralia*
olorandum, & coagulandum So- *metalla*
em & Lunam, & alia. Secũdò quo- *reſoluit.*
nodò ſit ſeparanda terra, extracta
Quinta Eſſentia, per quam virtus
erræ elicitur, & per quam etiam
oteſt reſolui aurum vel argẽtum,
& alia metalla, & poſſunt redigi in
ormam & ſubſtantialem potum,
umanæ vitæ conſeruatiuum & re
tauratiuum.

Aliud balneum Mariæ, differens ab eo de quo ſupradictum eſt.

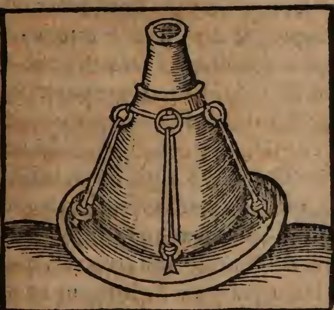
Quo

Quomodo fiat Quinta Essentia ad resoluendum Solem pro tincturis.

CAPVT X.

Recipe ergo de vino rubeo meliori, quod inuenire poteris, & quod nullo modo sit sophisticatũ, vt supra diximus, & distilletur per tres vices in furno tali. Hæc autem fornax ab aliquibus appellatur Balneum Mariæ. Est tamẽ differẽs ab eo de quo suprà dictum est. Quare suprema pars, idest, alẽbicus, qui recipit spiritus, & ipsos reddit, debet stare in aqua tepida, & debet per ipsam aquam regi, ita vt vinum distillandum eò minus aliquam complexionem igneã amplectatur, quæ per multas & varias distillationes difficilimè abstraheretur, & magis per consequens est nociuum quàm proficuum humanæ naturæ. Sicut *Aliud balneum Mariæ.*

apertè videre poteris ipſum cannale diſtillatorij, in quo eſt vinum, tranſgredi & tranſire per ipſam aquam tepidam. Sed aliud balneum Mariæ, de quo ſuprà eſt dictum, habet infimam fornacis partem ſicut caldare, in quo debent poni omnia vaſa, & inſtrumenta diſtillatoria cum aqua, & ſuperior pars, quæ eſt alembicus, in nulla aqua debet ſtare, ſed propriè ipſa cucurbita, in qua eſt vinum, quod debet diſtillari, & hoc eſt balneum Mariæ. Et quandocũque in primo balneo caldaris aliquid eſt diſtillandum, adhibenda eſt opera, vt habeantur diſci ſiue circuli plumbei magni & parui, ſuper quibus ipſa vitra debent ligari, ne ex calefactione aquæ balnei hinc inde agitentur & rumpantur, cuius forma hæc eſt.

Istud vas debet esse de cu pro.

Et nota, quòd in tali balneo cal-
are debet esse immuratum & in la
ere fornacis habeat longum canna
e de cupro vel ferro, in quod inii-
iantur carbones, qui debent esse
ubtus caldare ignescẽtes, vel quod
alor ipse carbonũ reuerberet con-
ra caldare, quia in ipso cannali non
ossunt aduri, ea ex causa, quòd
 sunt foramina in fornace, & etiã
ropter clausionem cannalis. Item

alẽbicus qui in aqua ſtat, debet eſſe de cupro, & ab intus ſit ſtannatus. Et ſuperius & inferius vaſa inſimul cæmentẽtur, & in exteriore parte, vbi ſunt iũcturæ, cũ ſtáno lutentur optimè, ne aliquid aquæ poſsit ab hac abire. Quũ verò aqua fuerit calefacta, aperiatur pullus ſiue lixale inferius, & emittatur aqua calida, imponẽdo de nouo aquã frigidã, quia ex hoc aqua vitæ melioratur in diſtillatione, & eò minus calidã & igneã naturã ad ſe attrahit. Inſtrumẽtũ verò vel vas in quo aqua cõtinetur, debet eſſe de cupro vel auricalco, & ſit latũ in modũ vnius palmæ, vel paulò plus, & in medio habeat foramen, & circuitus qui eſt ab extra, ſit latus, & ſpiſſus duobus digitis, & ponatur ſuper ipſum caldare, quod eſt in fornace, & foramẽ caldaris non ſit maius ipſo foramine, quod in diſtillatorio eſt, & omnia

bene lutentur cum luto ſapientiæ, vel cum luto immixtis lanis, quæ à tonſoribus panni reiiciuntur. Quũ ergo vinum tuum ita in caldare impoſueris, omnia lutata & cæmentata in loco ſuo permaneant, donec tantum de vino diſtillaueris, quantum tibi ſuffecerit vel libuerit, quia

ſi tolleres aliqua, maiorem haberes pœnã reſtruendi, ſi forſan non ſatis vini haberes, & ideò in caldare inferiori eſt lixale, p quod debet emitti aqua, quũ vinũ fuerit diſtillatũ. Et quum nõ fuerit plus efficaciæ in ipſo vino, aliud

debet imponi à parte ſuprema, vbi eſt paruũ foramẽ,in quod immittatur colatoriũ,per quod implebitur diſtillatoriũ. Deinde optimè claudatur,vt nullus vapor poſsit exhalare, & claudatur inſtrumẽto ſtãneo.

Et lutetur cum luto facto ex crinibus. Et ſcias, quòd paucæ tales fornaces reperiuntur apud Artiſtas noſtros. Quum ergo omne vinum tuum diſtillaueris,reſeruandum eſt phlegma, quia infrà de eo dicetur. Ipſum verò vinum ita diſtillatum, iterum ponatur in balneo, de quo in principio diximus,vel fiat in furno accidioſo per arenam. Cuius forma depingetur.

Si autem non velis ponere in furno accidiæ, ponatur in balneo, vbi ſint multa vaſa diſtillatoria ſimul, & quodlibet ſit poſitum in circulo ſuo. Omnes verò circuli in vno annulo ſiue tripode complectantur.Et

alneum sit ita factum, quòd for-
ax fiat in inferiore parte alicuius
omus, & sit lata, sicut sextarium,
el sicut tres quartæ vnius vlnæ, &
at ex cupro cooperculum. Locus
erò vbi carbones debent iniici, sit
ictus ex lateribus muralibus, vn-
iquaque optimè lutando in spissi-
idine duorum vel triũ digitorum.
t cooperculũ sit ita factum, vt cùm
lausum sit, calor ipse, qui ad id
scendit, possit iterum regredi vsq;
d pedem fornacis, & optimè clau-
atur vbique, vt calorem conce-
tum non possit facilè amittere.
Ioc ergo cannale sit supra forna-
em, & infra cannale sit craticula
er palmam vnam, ita vt cineres
ossint dilabi in fundũ. Fornax ve-
ò debet esse quadrata, & in quod-
bet quatuor angulorum habeat fo
amen siue spiraculum, per quod

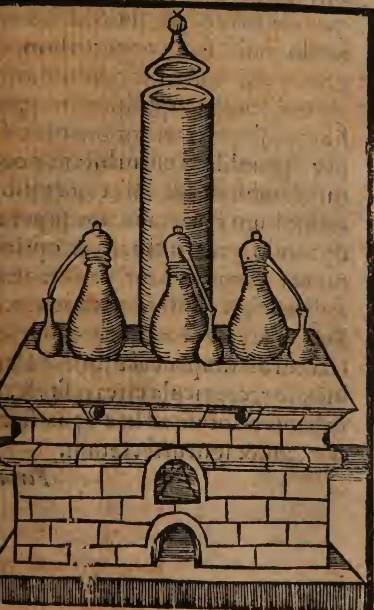
Quod furnus et balneũ ponenda in domo.

Fornax debet esse quadrata

fumus possit exire. Et ipsum cannale habeat fenestram distãtem ab ipsa fornace per vnã palmam, per quam fenestram carbones debent iniici, & semper optimè claudatur cum aliquo instrumento, ad hoc facto, quod debet esse ita spissum, sicut est ipsum cannale. Ignis verò semper moderetur & temperetur per ipsa quatuor foramina angularia, cum aliquibus registris obstrusoriis ad hoc aptis & idoneis, & ita calor per cannale transibit vsque ad cooperculum cupreũ, & nemo sciet vnde ille ignis possit venire. Et fiat vas ligneũ in magnitudine & circunferentia rotæ currus, vt ipsum cooperculum cupreum penitus circũdet. In quo vase debet imponi aqua, ita vt ipsum cooperculum totum stet in vase aqua pleno vsque ad mediá partem vasis. Vas

autem

Furnus accidiæ.

Furnus accidiæ.

aut

autem ſit altum quatuor vel quinque cubitis, & per duos cubitos à fundo vaſis fiat cooperculum ligneum, cũ multis foraminibus, ita quòd cucurbita quælibet in quodlibet poſsit intrare foramen. Et ſuper quamlibet cucurbitam ponatur alembicus, & infra quemlibet alembicum receptaculum ſuper cooperculo vaſis maioris, & optimè omnia cæmententur & lutentur, ſcilicet ſuper ipſum vas cooperculum, ſuper ipſa foramina cooperculi cucurbita, ſuper cucurbitam alembici, & receptacula circa ipſa, & ſic habebis calorem ad hoc opus ſufficientem, & ignem ſecretum.

Forma

Forma fornacis & balnei est hæc.

Fur nus bal nei ma ria.

Quum

Nota ad cognoscendũ quomodo spiritus fuerint separati à vino.

Quum verò scire volueris, quando omnes spiritus ab ipso vino sint distillati & segregati, inspice alẽbicum, & quando videris in ipso guttas quasdã distillantes, tunc certissimum signũ est, nihil amplius de spiritibus restare, & tunc ipsa aqua in ipsa cucurbita ponatur seorsùm, & custodiatur, & imple iterũ cucurbitam aqua vitæ, superimponẽdo alẽbicum, & bene obturetur per eũ cera tali, ita vt nullus spiritus possit extrahalare, & distilletur per cineres in furno accidiæ. Sed esset melius, si distillaretur ĩ balneo Marię. Quum autẽ volueris cognoscere, quãdo omnes spiritus à vino secesserint, semper per priora indicia tibi patebit, aut poteris etiam ex ipso alẽbico capere de aqua vitę, gustando si quippiã aquositatis remãserit, & hoc est certius certo. Quando

itaq;

aq; secũdùm nostrã doctrinã hoc
balneo Mariæ vel in furno acci-
iæ ita distillaueris, cape ipsũ phle-
ma, quod in ipsis distillatoriis re-
ıansit, & distilletur octo aut nouẽ
icibus, omni vice phlegma rema-
ẽs, cũ priori coniungendo, & hoc
at toties, quousq; ipsa aqua vitæ
ı igneã substãtiam cõuertatur, ita
uòd si ex ipsa madefiat pannus, &
ccẽsus fuerit, quod statim cũ ipsa
qua cõburatur. Si etiã vnã solam
uttã olei oliuarũ ĩmiseris, statim
n fundũ mergetur, & nunquã vlte
ius ascendet, quãtũuis ipsum vas
noueatur & cõcutiatur, & ita ha-
ɔes Quintã Essentiam ipsius vini, à
quatuor Elementis separatã. Et no
a præcipuè, quòd omnes rimæ cir
a & circum alembicũ & alia vasa;
quamquam bene obturatæ sint cũ
terra virginea, hoc est, argilla, non
tamen

tamen debes cessare inuoluere cum tribus vel quatuor pannis lintheis, quia quanto melius claudũtur, tanto minus euaporãt. Nota etiá, quòd quando primùm ipsa aqua vitæ imponitur, de decem cantharis nõ distillabis nisi vnum vel alterum semis, & omne residuum quod in caldari permanet, nullius est valoris, nullámque penitus habet virtutẽ, & dicitur ipsum phlegma, id est, ipsa aqua, ex qua cõponitur aër, ignis, & terra. Ita distillabis cantharos sexaginta, & ex prima distillatione vix habebis septem cãtharos, in secũda verò vix quinq;. In tertia vix duos vel tres, & ita quanto plus distillaueris, tantò minus habebis, & quod in vltimo erit distillatum, id erit purissimum, subtilissimũ, et optimum ad aurum potabile componendũ, in qua etiam poteris soluere Solem

De auro potabili componendo, & soluẽdo sole.

Quum

Quum verò per tres vices ipſum diſtillaueris, erit ſubtiliſsimum. Et ideo niſi bene precaueris, omnis virtus ipſius facile exhalabit. Cape ergo colatorium, quum volueris mittere de vno vaſe in aliud, & imponatur in vas cui im̃mittis vinum, & circumquaque obturetur cum cera tali, vt docebitur hic infra, & aliud vas ſuperimponendo, ita quod collum penitus in colatoriũ præcipitetur. Et pari modo vndiq; lutabis collum colatorij. Et hoc facto ſinas vinum in aliud vas de ſuo fluere, & minus exhalabit virtus. Sit autem colatorium in longitudine vnius palmi.

Modus verò faciendi ceram ad lutãdum eſt talis. Recipe reſinæ pini libras duas, fundãtur in vas terreum, ab intus bène vitreatũ. Poſtquàm autem ita erit, habeas alium *Cera pro lutando, ſic ſit.*

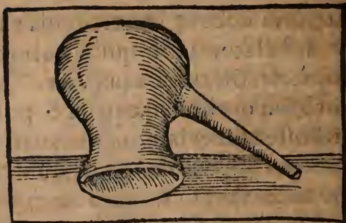
Confectio ceræ ad lutandum vasa.

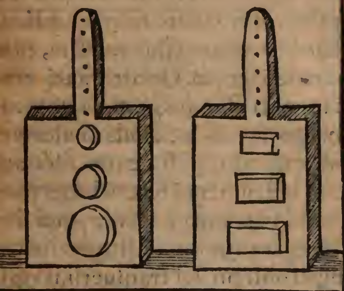
cacabũ vel vrceũ terreũ, in quo ſit aqua limpida et ſup vrceo imponatur de ſtramine. Poſtea funde ſuper hoc ſtramen ipſam reſinã in aliũ vrceũ, & omnis impuritas eius reſidebit in ſtramine. Si verò videris ipſam non ſatis eſſe depuratam, recipias ceræ virgineæ libram ſemis, olei oliuarũ duo aut tria cochlearia, vel ſi oleo carueris, ſume tantum de butyro, fundantur miſceanturq; oĩa ſimul. Poſtea agitetur cũ ſpatula parua ad tẽpus, donec frigeſcat, poſtea manu operaberis, & ipſam omnino parabis, & cũ

hac

hac cera debent lutari omnia vaſa & diſtillatoria, in quibus aliquis voluerit cõſeruare aquã vitæ. Vaſa verò ſint optimè adæquata & polita. Poſtea ſuperimponatur vitrũ tenue quaſi operculũ, & denuo lutetur cũ cera ſupradicta. Nota etiã ꝙ quũ tale vinũ fuerit duabus aut tribus vicibus diſtillatũ, poteris accipere ſpõgiã ſubtilẽ, quæ debet ſcindi in fruſta, ita magna, ꝙ ab omni parte poſsint attingere cucurbitam in parte ſuperiori, & debet alligari prædicta cũ tribus vel quatuor funiculis extra èminẽtibus, quando ſuperimpoſueris alembicũ, ita ꝙ ſpõgia non poſsit in fundũ diſtillatorij cadere: & intingatur in oleũ oliuæ, & parũ iterũ exprimatur, ne fortè ipſum oleũ in cucurbitã incideret, & cũ ipſa materia diſtillãda miſceretur, & alembico ſuperimpoſito

claudatur cum cera præfata, & ipsi spiritus optime per hanc spongiam distillabuntur, et ipsum phlegma p hoc non transibit causa olei. Et hoc modo plus in vna distillatione operaberis, quàm in tribus aliis. Alembicus tamen sit factus absque duplici margine, sicut fiunt alembici cæci, excepto saltem quòd non habent rostra sicut illi. Poteris etiam facere capellas siue sedilia quatuor, ita vt in quolibet stet vna cucurbita, in qua ponatur materia distillanda, scilicet vinum ipsum ita distilla

Regi-
ſtra ad
temperan
dū ignē.

diſtillatum, vt ſupra dictum eſt, & ita breuius & facilius ad optatum effectum poteris peruenire. Cănale verò quod in medio eſt, nō ſit altius quàm eſt ipſa fornax,& poteſt fieri ipſum cannale quadratum de lateribus non coctis. Et intra quemlibet angulum fiat fene-

ſtra, in longitudine & latitudine quatuor vel quinque digitorum. Et ſint feneſtræ factæ cũ margine, ita ꝙ deorſum poſsint mitti quædã inſtrumenta ferrea ſiue regiſtra, ad tẽperandũ ignem. Oportet autẽ vt talia regiſtra ſint ita grandia, vt totus margo feneſtræ ex ipſis impleatur, per quã calor poſsit exire. Hoc autem inſtrumentũ ferreũ habet palũ multa foramina habentẽ, quæ ſint ſegregata vnum ab alio per ſpaciũ digiti obliqui vel tranſuerſi, ita ꝙ ſi magnum & ingentẽ volueris habere calorem; ipſum ferrum ſuſpendatur altius, & in foramine inferiori ponatur reſtaculũ. Si verò deſyderes ad opus exiguum calorẽ, ferrũ ſuſpenſum demittatur ab alto, quãtum volueris. Forma autem dictorum regiſtrorũ eſt hæc. Subtus autem cannale ſit craticula, ſuper quã
carbo

arbones ponantur, cuius forma se-
quitur. Poteris etiã habere registra

Craticula supra quam ponẽdi sunt carbones.

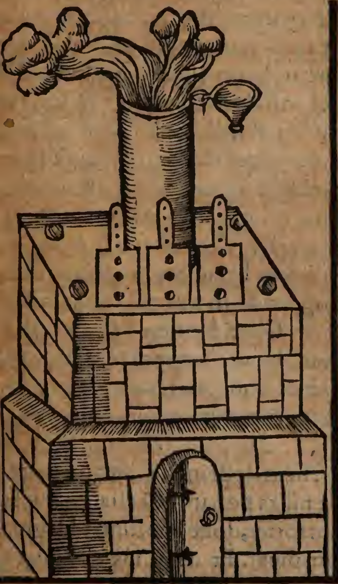
cta, quæ habeãt tria, vel quatuor
ramina, vel plura, ita quòd altius
minimũ, & inferius sit maximũ.
t quanto magis leuabis registra,
nto magis habebis de calore, &
poteris facere ignem paruũ, vel
agnum, ad libitum tuum.

Hæc fornax eſt facta ob duas cauſas. Prima, quia in ipſo poteris facere parum vel magnum ignem ad diſtillãdum fortiter vel leniter, ſicut placuerit. Secunda, quia cùm ſemel fuerit calefacta, nõ facilè infrigeſcit, & ideo non multi carbones perduntur. Et nota, quod ipſa diſtillatoria nõ debẽt extrahi vel imponi, niſi prius fuerint infrigidata, & hoc poteris facere, aliquod regiſtrorum in fundum mittendo, & nihilominus alia habebunt operationem ſuam. Et quando iterum impoſueris vas plenum aqua vitæ: ignem ad placitum tuum reges, donec ſufficiẽtiam materię habueris.

Quomodo debent ſeparari quatuor Elemẽta.

Quatuor autem Elementa debent ita ſeparari: Accipiantur omnes aquæ prędictæ, ſimul congeſtæ, & ponantur in caldare primæ fornacis, vel in magnam cucurbitam. Si autem

tem non posses habere magnam

Forma fornacis ad separandum quatuor Elementa.

cucurbitam, ponatur in plures paruas, & distilletur in vna ex prędictis fornacibus, & ab ipsa extrahatur phlegma, vsque quò nihil vltra exeat, lento quidē igne, sicut si esset in balneo Mariæ. Et quum fuerit ita distillatum vsque ad finē, amoueatur receptaculum, & inuenies illic phlegma. Et in ipsa cucurbita vel caldari remanet materia nigerrima sicut est pix liquida. Aliqui vero breuitatem inquirentes, imponunt in vas vel capsiam ferream super lentum ignem carbonum, donec illa nigra substātia appareat sicut pix tenuis, & hæc ponatur in cucurbitam. Postea ponatur de alio phlegmate in capsia, & fiat sicut de prima, & iterum materia nigra ponatur cū alia. Et hoc facies toties, donec nullum phlegma remaneat. Et iterū materia nigra

pona

ponatur in cucurbitam,& ponatur
arenam, & extrahe superfluã hu
iditatẽ ab ipsa, & postea infunde
uintã Essentiã quã prius ab ipso
straxisti,ĩ spissitudine quatuor
t quinque digitorũ, & bene mi-
eantur insimul,& ponãtur in bal
eo Mariæ,ad digerẽdũ,postea di-
illetur per alẽbicum. Et cum ita
qua fuerit distillata,fundatur ite-
ĩ sup feces,& iterũ distilletur,&
erũ digeratur atq; distilletur. Et
uanto sæpius hoc feceris,tãto me
us erit.Et hoc quod in septima di
illatione est distillatũ,appellatur Sãguis hu
nguis humanus, quẽ Alchymistę manus est
naxime inquirunt, & est ipse aẽr. ipse aẽr.
t ita habes duo Elemẽta in virtu-
Quintę Essentiæ exaltata,q̃ sũt
ẽr et aqua,postea cape materiã ni-
rã,de qua supra dictũ est,q̃ in di-
illatorio remãsit, & distilletur in
arena

arena per alembicũ, & ab ipsa se para oleum suũ, qui est ignis. Et q̃n nil in ea remanebit, seruabis hoc oleũ segregatim, & in fundo cucurbitæ inuenies materiam nigram, siccam, quæ est ipsa terra. Ex qua potest fieri fermẽtatio, ad vniendã & acuendam Quintam Essentiam. Et in ea Quinta Essentia potest resolui aurũ & omnia alia metalla. Et quando videris in alẽbico guttas distillantes, sicut est clarum oleum, tunc remoueatur receptaculum, & maius ante ponatur (sicut si velis facere aquam fortem) causa spirituum, qui in ipsum intrãt, & non fiat ignis magnus per horas vigintiquatuor: quia illa nigra materia ascẽderet in alembicum, & de ipso transiret in receptaculum. Vltimo aũtẽ quum nihil plus de oleo apparebit, ignis magis est augmẽtandus, donec guttæ om

In qua Q. Essentia possunt resolui omnia metalla, & aurũ.

tæ omnes ex alembico recesserint, & in fundo remanebit materia nigra, sicca, & combusta, olens sicut aliqua alia materia cõbusta. Postea habeas phlegma, sicut prius est dictum, & ponas in capsiá, vt iam sæpius est narratũ. Et cũ per crebras ebullitiones fuerit cõsumptum, recipe de illa aqua, quæ remanet post distillationem aquæ vitæ, dum est depurata, ita quòd habeas vnam libram fecũ, & quatuor libras aquæ prædictæ, & misceantur bene insimul, & ponantur in vrceũ vitreatũ de terra, & quum feces per quietẽ in fundum secesserint, coletur, & super feces iterum superimponantur quatuor libræ de aqua prædicta. Et hoc fac toties, vt omnis fœtor ex illa materia nigra recedat. Et nisi hoc ita feceris, oleũ & operam perdes. Quia nisi ita superinfude

Furnus calcinationis.

fuderis Quintam essentiã,& rursus ab ea distillaueris, sicut supra dictũ est, nihil omnino valebit. Terram autẽ nigram sic lotam & purificatã desiccabis,& fac puluerẽ subtilissimum,& immisce cũ duobus elemẽtis prædictis rectificatis, scilicet aqua & aëre, quæ prius sanguinem humanũ appellauimus, & ponatur

in balneum Mariæ per tres dies,& tres noctes, vel paulò plus, posteà iterũ distilletur, & aqua quæ venit ex hac distillatione, dicitur Aqua ignea rectificata. Et ita habes tria eleméta exaltata in virtute Quintę Essentiæ. Post hoc cape illã materiã nigram,& redigatur,cóburendo in furno reuerberationis vel calcinationis in cinerẽ, habentẽ albedinẽ calcis. Non tamen semper fit ita alba, quia aliquando retinet de rubedine, sicut est rubedo ipsius combustionis. Sed ignis in furno reuerberationis aliquando non est satis validus, ideóq; ad vitandũ magnũ laborẽ,& multas expensas, pones hãc materiã in ollã nouã terreã, et cooperiatur cooperculo, & lutetur optimè luto sapientię, vel luto facto ex lanis, quas tõsores pãni abiiciũt, & ponatur in fornace calcis optimè

Nota bonum modum calcinatiõis.

cale

calefacta, & ipsam in tali furno calcinabis per tantũ spacii, in quo possit aduri calx. Et hoc cõmuniter fit in Germania ab aliquibus, in spacio duodecim vel quatuordecim dierũ, continuè faciendo ignẽ, sicut fit, ad faciendã calcẽ. Post hoc, quando ex fornace calcis fuerit exẽpta, eò meliùs poteris ipsam calcinare in furno reuerberatiõis. Et si prius fecisses, antequã in fornacem calcis cõstituisses lõgo tẽpore nõ potuisset calcinari. Si verò prima vice nõ erit satis vsta in fornace calcis, iterũ imponatur in eãdẽ. Et quũ fuerit satis vsta, misce cum ea aquam igneã, de qua locuti sumus, & sinas stare per tres dies, & totidẽ noctes in balneo Mariæ. Postea iterum distilletur. Et hoc fiat septies, & toties calcinetur in furno reuerberationis. Quúmque ita septies distilla

Aqua ignea.

distillata,& toties recalcinata fuerit(quod ex eo poteris consyderare, quando acceperis de hac terra, & posueris ad aërem & feceris siccari, & postea superinfuderis tres aut quatuor guttas aquæ prędictæ, si non resoluatur) tūc habes certissimū indiciū, ipsam satis esse præparatam. Si verò soluitur, iterū debet calcinari,& reuerberari,& dissolui in balneo Marię sicut dictum est. Et hoc fiat toties,donec terra nō vltra soluatur, & tūc erit verè præparata,& appellatur Aqua vitę propter quod ab ea ,& per ipsā resoluitur & subtiliatur aurū. Sed verissimè hic est ille lapis, & nō sal(vt dicūt quidā)qui dicitur lapis philosophicus rectificatus ,& ipsa Quinta Essentia à suis elemētis quatuor separata,in qua latet spiritus separatus à spiritu , hoc est, à phlegmate

Lapis philosophicus figit oēs spiritus.

ſuo, quæ eſt ipſa aqua, & ab oleo ſuo, quod eſt aër, & ab aqua ignea, quę propriè eſt ipſa aqua, & ab ſuis fæcibus aduſtis, quod eſt elementũ terreũ. Et illa Eſſentia ita reuerberata, calcinata, reſolutáq;, & iterum recalcinata, in forma ſupra dicta cõuertitur in lapidem, cum quo fixantur omnes ſpiritus, quia ſupremam habet virtutẽ ſpiritualitatis, & infimam virtutẽ corporalitatis. Et ideo dicit Hermes: Supremũ eſt, quod eſt inferius, & inferius eſt, quod eſt ſupremũ. Et eſt vnica eſsẽtia ad perficiendum Solem, & alia quęcũq; metalla reſoluẽda, ꝓpterea quòd ſemper vim & virtutem ſuã obſeruat, & habet omnem ſubſtantiam quatuor qualitatum, ſeu elemẽtorum in vnam complexam eſſentiam, in quo ſecreta ſecretorũ naturæ ſunt contenta. Et ideo dicit Philo

Philoſophus: Lapis de terra ſicut de quatuor corruptibilibus qualitatibus, ad cælum quod eſt incorruptibile, aſcendit, idémq; de cœlo iterũ in terram deſcendit. Quod ſignificauit per verba prædicta, quũ aiebat: Supremũ eſt, quod eſt inferius, & inferius eſt, quod eſt ſupremum, ita quod habet virtutem Quintæ Eſſentiæ, ad fixãdum metalla ipſa, quæ ex terra oriuntur. Eſt enim lapis elexir, & eſt ſicut cryſtallus, qui perfectiſsimè tenet de Mercurio, matre omniũ metallorũ. Et quum ipſa Quinta Eſſentia cum lapide prædicto admiſcetur: & adiungantur folia auri, reſoluuntur per copioſam penetrationem quæ eſt in ipſo lapide, & ſubtilitas ſuperflua, quæ in ipſa Quinta Eſſentia latet occulta, in aurum pòtabile conuertitur.

Elexir lapis ſicut cryſtallus.

De modo extrahendi Quintã Eſsẽtiã, in qua poteſt reſolui aurũ, ad faciendum aurum potabile. CAP. XI.

PRomiſimus ſuprà, duplicẽ viam nos demonſtraturos quomodo ſint ſeparanda quatuor elemẽta, & in vnam formam redigenda, ad reſoluẽdum Solem, Lunam & omnia alia metalla. Cuius prima via ſatis ſupérque iam ſuperius eſt elucidata. Nunc verò ad ſecundã viam eſt procedendum, quomodo ſcilicet terra ſeparanda ſit, extracta ipſa Quinta Eſſentia, per quam omnia metalla poſſunt reſolui, & in ſubſtã tiam aquæ potabilis redigi. Dicunt enim omnes Philoſophi vnanimiter: quòd poteſt fieri aqua vitæ, ad ſuſtentandam naturam humanam, & ad euitandam omnem ægritudinem. Fac itaq; aquam vitæ claram, rectificatam, ita vt ardeat accenſa, vt ſup

Vtilitas aquæ vitæ.

vt ſuprà diximus: Et nullo modo fac ſanguinem humanum, quia ſi aliquæ herbæ vel aliud quiddam materialiũ in ipſam fuerit immiſſum, ex ſuperfluitate, quæ in ipſo eſt, perdẽt vires ſuas, & omnem bonum ſaporem & odorem amittent, eſſet etiam horrendum vſui humano. Nec etiam fiat aqua ignea, quia talem calorem & acuitatem in ſe contineret, quod omnia materialia (exceptis metallis) talem calorem ſuperfluũ & igneum ad ſe traherent, ita quòd quum putares facere aquã vitæ, potiùs aquã mortis faceres. Ex quo autẽ omnis virtus & pfectio eſt in ipſa terra, redacta in lapidem, vt ſuprà copioſè declarauimus: ergo hanc terram huic noſtræ aquæ præſenti tribuimus, non facientes vel ſanguinem humanum, vel aquam igneam, & tũc

Sanguinẽ humanũ, id eſt, ipſũ aërem.

appellatur vera Quinta Eſſentia, ſiue aqua vitæ, & nõ aqua mortis. Et quantò ſæpius diſtillatur per terram, tantò fit efficacior & melior. Et notandum eſt, quòd parum de hac terra ſummam habet virtutem in illo opere. Sicut enim parum fermenti magnam & copioſam paſtam ad coquendum panem facit, ſic etiam minima huius terræ pars, maximas erigit perfectiones & virtutes humano corpori aptas. Et ideo eſt cauendum ab his, qui faciunt terram ex tartaro, aut qui comburunt vinaceam in cinerem, aut qui accipiunt calcem pulueriſatam, vel cinerem vitium, & ſalicum, & dicunt hanc eſſe terram, de qua eſt noſtra locutio, quod planè eſt à veritate extraneum. Quum dicat Geber, eſſe lapidem, & medicinam, incompatibilẽ mixtionis rerum

rũ extranearũ. Quãdo ergo ita feceris aquam vitę, rectificatã tribus, aut quatuor vicibus, ita vt nullũ indiciũ humiditatis remaneat in loco vbi aduritur, ipsa terra à phlegmate suo breuiori via qua fieri potest, separetur, ipsũq; phlegma ponatur in caldare, & coquatur vsq; ad spissitudinẽ mellis dissoluti super ignẽ. Postea tolle ab igne, & sine frigescere vsq; in diẽ sequẽtẽ, & videbis paruos lapillos in fundo vasis, sicut si esset sal nitrũ fusum. Coletur ab ipsis desuper existẽs aqua & oleũ, & fundatur alia aqua super illã terram siue lapillos, misce insimul. Posteà iterũ sinas residere, vt superius. Et quũ colaueris aquã, ponas ad priorem, & sinas bullire sicut prius. Postea infrigidetur per duos dies, vt suprà, & inuenies lapillos albos, sicut suprà. Et hoc toties

facies, donec nullus lapillus in fundo vaſis appareat. Poſt hoc omnes lapilli congeſti exiccentur optimè, & ponãtur in teſtam terream, aut in tigillum auri fabri & ponuntur ad calcinandũ donec in albedinem niuis ſit deducta in furno calcinationis, cuius figura eſt hæc.

Furnus calcinationis.

Caue etiã, ne à nimio calore fundan

dantur: quia oleum & operam perderes, licet ſint aliqui, qui dicant, quòd debent poni in fornacem calcis, vel in vitreariũ, & quòd ibi debeat permanere viginti & vno diebus, ſed certiſsimè ſi illa terra flueret ex nimio calore, hinc magis Alchymię quàm medicinę cõueniret. Et ideo dicunt: quòd cum tali terra poteſt aliquis abſq; dubio reſoluere Solem. Sed ſufficit, quòd calcinetur in ipſo furno reuerberationis, quouſq; ducat vſq; ad albedinẽ niuis vel ſalis. Quúmq; ita fuerit calcinata, ſuperinfundatur de aqua vitæ, ita rectificata, vt ſæpius dictum eſt, & diſtilletur per ſeptẽ vices, ſicut iam eſt monſtratum. Et in hac aqua poteris ſoluere folia auri: qa ipſorum vim ad ſe trahit. Et hinc fit aurũ potabile mirabilis operationis, ad ſuſtentandã vitam huma-

nam: ita quòd per ipſum omnes corporis morbi & ægritudines tolluntur, cùm hoc vſi fuerimus. Et ideo dicitur, quòd facit hominem iterum reuiuiſcere.

Quomodo extrahenda ſit Quinta Eſſentia à melle, quæ intrat aurum potabile. CAP. XII.

NVnc procedẽdum eſt ad ipſam Quintam Eſſentiam mellis quomodò debet extrahi. Quum ergo ipſam extrahere volueris, habeas bonã quantitatẽ boni & optimi mellis, à quo fauus non ſit adhuc ſeparatus, ſicut eſt quando de alueari eximitur. Exprime mel à fauis abſque igne, faciendo tres aut quatuor ſaccos ex panno colatorio, in longitudinem duorum cubitorum. Largitudo verò debet eſſe in quantum pannus ſe extendit. Hoc impleto, impone mel cum fa-

uo

uo in prædictos ſaccos, & diebus æſtiuis ponantur & ſuſpendantur ad ſolem. Et ſub quolibet ſacco ponas vas mundum, ad recipiendum mel diſtillans à ſaccis. Et ſi fortaſsis fuiſſet diebus hyemalibus, calefiat balneale vaporarium, ſicut in Germania apud locupletiores habetur, & ſaccus pendatur ad parietem, vt ex calore balnei mel fundatur. Et quũ omne mel fuerit liquefactum, imponatur aliud in ſaccum, & fiat ſicut de primo. Et hoc toties facies, donec habeas quantitatẽ ſufficientem. Et de fæcibus facias fieri ceram, ſicut moris eſt. Poſtea habeas ſex vel octo vaſa terrea, de meliori terra quã poteris habere, quæ ſint facta quaſi in modum cucurbitæ, & quodlibet horum vaſorum ſit amplũ, vt poſsit tenere quindecim aut ſedecim libras: Et ſint in gutture

ſtricta,in vētre verò lata, ita vt poſ ſis ſuperimponere alembicum, & habeat ab orificio,per ſpatiū vnius palmæ, duas anſas in longitudine vnius parui digiti,ita quòd poſsint per eas imponi & amoueri à fornace,&ab inferius ſint optimè lutata, quorum forma eſt hæc.

Et quum ita erūt oīa pręparata, magiſter opis impleat quodlibet dictorū vaſorū vſq; ad tertiā ptē de melle, ita extracto, vt iā diximus, & reliquę duę ptes vaſis ſint vacuæ,ita vt mel poſsit aſcédere & deſcendere,& ponatur in furnū accidiæ

cidiæ. Et ſuperimponatur alembi-
cus, & omnes rimulæ circũquaque
optimè obturẽtur cũ panno linteo,
fermẽtato ex argilla tenui, & fac di
ſtillationẽ tuã lẽto igne. Quia ſi ni-
miũ calefaceres furnũ, mel ipſum
in alẽbicũ aſcẽderet. Et ideo ſedula
opera ſemper perſpicies, ſi vaſa ſint
nimiũ calida, madefiãt lintei pãni,
& circunquaque inuoluantur vaſa
circa alembicũ, nõ tamen ipſum at-
tingãt, vel ꝙ aliqua gutta aquæ ſu-
per ipſum cadat, quia citiſsimè a-
lẽbicus rũperetur. Et linteoli ſint
inuoluti circa ipſum vas, donec fri
geſcat, & ſic ipſum mel nõ poterit
aſcẽdere, vel per alẽbicũ diſtillare.
Et prima aqua quę ab ipſo melle di
ſtillatur, habet in ſe ſpiritus, qui au
rum potabile ingrediũtur, & cum
parũ ſenſerint caloris, aſcẽdunt, &
non permanẽt. Et ideo mel, quod à
fauo

fauo ſuo eſt extractũ per ignẽ, huic noſtro operi præſenti nil planè cõducit, quia oẽs ſpiritus ex eo adẽpti ſunt, expirauerũt & ſeceſſerunt. Et hoc acuratè cõſiderabis. Quũq; in alẽbico nullus ſpũs cõſpicies, extrahantur vaſa, & hoc ipſum conſyderare poteris, cum guttulæ apparebũt circa lineas alembici, & tũc vaſa ex fornace extrahãtur, & mel in quoddã vas ſeparatim reponatur, quia nihil vltra ad hoc opus valet. Et ſtatim infunde aquã bulliẽtẽ in tuã cucurbitam, & optimè lauetur, & habeas ſpatulã ferreã latã duorũ digitorũ, cum qua ipſam cucurbitã optimè mũdabis, vt ſi quicquã mellis cõbuſti in ea reſederit, poſsit ab ipſa amoueri & deponi. Et hoc facies ſemper, quãdo volueris imponere mel in ipsã. Si verò volueris ſecurè tuũ mel diſtillare, ita quòd nõ

habeas aliquã ſolicitudinem, quòd poſsit aſcendere in alembicum, capias foliorum hederæ manipulum vnũ, & mellis librам vnã, miſceãtur inſimul & diſtillẽtur, & ſic mel tuum nunquã aſcendet. Et hoc modo poſſet diſtillari per campanam.

Sunt tamen aliqui, qui accipiũt paruos lapillos albos, qui in ripa fluminum reperiuntur, & hos in cucurbitã cum melle imponũt, & eſt idem

idem,quia mel non poteſt propter ipſos aſcẽdere.Et quum omne mel ita diſtillaueris,& aquã,in qua ſpiritus cõtinẽtur,in cucurbitã impoſueris,pone ſuper ipſum alẽbicũ vitreũ,& diſtilla,& ſpiritus ab ipſa aqua diſtillabũtur, ſicut ſuprà dictũ eſt de aqua vitę.Et hęc erit Quinta Eſsẽtia mellis.Hæc ergo habet odorẽ ſuauiſsimũ,ſicut germen prunorũ agreſtiũ.Si verò non poſsis in alembico cognoſcere, quãdo omnes ſpiritus ſeceſſerint,amouebis receptaculũ,& guſtabis materiã diſtillatam,& ſi habet guſtũ mellis,ſcias ſpiritus adhuc eſſe ibidem.Et in eo toties cõtinuabis ipſam materiam diſtillare , vt nullus omnino ſapor mellis in ea remaneat.Spiritꝰ verò congregati in vna cucurbita ponãtur,& in ſuperficie claudatur cum vitro,& lutetur cum cera ſupradi-

cta,

cta, vel cum luto sapientiæ, & fiat vt supradictum est de Quinta Essentia vini. Et si vis in hoc operari, habeas bonam quātitatem mellis.

Quomodo extrahenda sit Quinta essentia ex Chelidonia.

CAPVT XIII.

CHelidonia secundum Ray. Lullium, & Ioannē de Rupe scissa, dicta est, quasi cœli donum. Sed si etymologiam vocabuli, & græcā deriuationē inspicere voluerimus aliter de ipsius deriuatione loquendum erit. Dicunt enim Plinius & Aristoteles Chelidoniam esse ab hirundine nuncupatam, vel ab hirundinis visu. Græcè enim Chelidon, hirundo dicitur: Vnde prouerbiū est hoc, μία χελιδὼν ἔαρ ȣ̓ ποιεῖ, hoc est, Vna Hirundo nō facit ver. Ab hac, nomen hoc chelidonia sum- *Lullius li. 1. cap. 4.*

psit, monstrata homini ab hirundine. Hac enim hirūdines oculis pullorum in nido restituūt visum. Genera autem eius duo sunt. Maior fructicoso caule, folio pastinacæ, cortice ampliore, altitudine duorum cubitorū, colore albicans, flos luteus. Minori folio hederæ minora aliquantū & rotundiora, minus cādida, succus croci mordax, semen papaueris, florent aduētu hirundinum, dicessu marcescunt, florentibus succus exprimitur, & in æreo vase cū melle leniter feruenti cinere decoquitur. Singulari remedio contra caligines oculorū vtuntur, & per se succo in collyriis, quę ab ea Chelidonia appellatur. Habet etiam innumerabiles alias virtutes, & ideò non immeritò huic nostro operi immiscere voluimus, quomodo ex ipsa extrahenda sit

Virtutes chelidoniæ.

Quin

Quinta Essentia, quæ etiam ipsum aurum potabile ingreditur. Cape ergo de Chelidonia tempore æstiuo, quãdo est tota matura, viridis, & incipit quasi albescere, & tota ei⁹ substãtia, scilicet flos, radix, & herba in quantitate quam

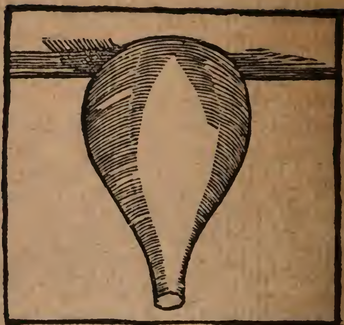

volueris, scindatur minutim & pistetur in mortario lapideo. Postea ponatur in cucurbitam terream vitreatam. Et cucurbita impleatur tota, bene ipsam claudendo & lutando. Postea ponatur in fimum equinum recẽtem, ad fermentandũ

& dig

& digerendum per ſpacium trium hebdomadarum. Dehinc ſuperimponatur alembicus,& diſtilletur in balneo Mariæ: Et ſit ignis admodũ lentus, & omnia optimè obturētur & exibit ex hoc ipſum phlegma, & alia tria elementa manebunt in fundo diſtillatorij. Poſtea fæces extrahantur ex ipſo, & optime terantur ſuper vno marmore adeò tenue & ſubtiliter quantũ poteris. Et poſtea iterum imponantur in vas, & ſuperinfundatur phlegma ab aliis tribus prius diſtillatum, & ſuperimponatur alembicus cæcus. Et optimè omnia lutentur,,et ponantur in balneo Mariæ per ſeptem vel octo dies, ad putrefiendum & digerendum. Si verò times expenſas, fermentetur in fimo equino. Hoc facto, materia paulatim infrigidetur. Poſtea ponatur in aliã for-

nacem ad diſtillãdum per cineres, & imponatur alembicus cum roſtro, & diſtilletur ſicut in capitulo decimo, de ſeparatione olei ab ipſa terra dictum eſt, & tũc exibit aqua limpida, habens colorem olei, quæ in ſe duo elemẽta complectitur, ſcilicet aërem & aquã, & in fundo alia duo elementa reſidebunt, quæ ſunt ignis et terra. Quum verò volueris ſeparare phlegma ipſum ab aëre, po

nas

nas oleum in diſtillatorium recens, & diſtilletur in balneo Mariæ cum modico igne, & videbis aſcendere ipſum phlegma,& oleũ reſidebit in diſtillatorio. Et ita habebis duo elementa,ſcilicet aërẽ & aquã,quodlibet ſegregatũ ab altero. nã oleũ nõ poteſt aſcẽdere vel ſublimari in balneo Mariæ, quia ignis non eſt ſatis potẽs.Quando verò volueris ſeparare cætera duo elementa, accipe fæces ex quibus oleum diſtillaſti, & terantur ſuper marmore ſicut prius. Poſtea cape quatuor partes phlegmatis, & vnam partem fæcũ, & inſimul miſceantur & incorporẽtur. Poſtea ponatur in fornacem balnei per ſeptem dies,poſtea diſtilletur per arenam magno igne, donec exeat aqua rubicunda, & ſemper diſtilletur, donec in illam aquã conuertatur. Et habebis in ea ele-

menta duo, ſcilicet ignẽ & aquam. Terra verò remanebit in fundo cucurbitæ ſicut materia nigra. Deinde ponatur illa aqua rubicunda in aliam cucurbitam, ſuperimponendo alembicum roſtratum, & diſtilletur in balneo Mariæ, & phlegma ſeparabitur ab ipſa, & in fundo vaſis remanebit oleum rubicundum, quod eſt ipſum elementum, ſcilicet ignis. Et ita habebis omnia quatuor elementa ſegregatim extracta vnum ab alio. Elementum verò terreum calcinetur cum igne forti, & vrgeatur per ipſum ad ſpacium decem dierum, vt bene poſsit exiccari. Poſtea teratur iterum ſuper marmore, & imbibatur cum ipſo phlegmate, & diſtilletur per alembicũ, donec in illa materia videas paruos lapillos albos ſicut ſal. Et hoc ipſum ſal iterum diſſoluatur cum

aqua

aqua ex qua diſtillaueris, & poſtea iterum diſſoluatur,& diſtilletur. Et hoc fiat totiens, donec ipſa terra amittat omnẽ impurũ & terreum colorẽ, ſcilicet vt albeſcat, & in albedinẽ ceræ deducatur,& tunc habebis terrã ipſam rectificatam. Poſſet autẽ aliquis percontari, quare terra ipſa in fundo reſideat. Hoc eò fit, quòd in fundo remanet aër, & ipſe ignis per ipſam aquam tanquã per phlegma poteſt extrahi, & nullo alio modo. Quum autem faciliori via id facere volueris, diſſoluatur quodlibet elemẽtum cum aqua ſua per partes ęquales. Vt ſi phlegma in quó eſt aër diſtillaueris, vt tantundem de aëre in fundo remaneat. Accipias iterũ tantũdem de ipſo phlegmate,& diſtilletur cũ aëre. Et hoc fiat ſepties. Ex alio verò phlegmate extrahatur aër, ex ipſo quod poſt

aërē remanſe rit, pari modo extrahatur ignis, ſicut ſupra docuimus. Poſtea diſtilletur in balneo mariæ, & abſtrahatur ipſum phlegma, & talis materia adiūgitur tanto olei rubei, quod in fundo diſtillatorij prius remanſerat, ſicut iam declaratū eſt, & per ſeptem quoq; vices diſtilletur. Poſtea ipſa terra cum phlegmate abluatur. Et hac forma quodlibet elementorum in ſua virtute magis perficitur ad operandum operationes ſibi appropriatas. Eſt etiam alia via ſubtilior, redigēdi quodlibet elementū in ſuā ſummā ſubſtantiā & Quintā

Eſſen

Eſſentiã,tamẽ prẹſupponitur,ꝙ elementũ quodlibet ſit prius iuſtificatum. Deinde accipiatur & ponatur in vas circulatoriũ.Ponatur in fimũ equinũ,aut in balneũ Mariæ,ꝑ dies triginta. Poſtquã aũt ita circulaueris ꝑ hoc ſpaciũ dierũ triginta iterũ diſtilletur. Tũc corpus ipſum tãquã materia groſſa permutabitur in ſpiritũ vel ſubſtantiam ſubtiliſsimã. Sũt etiã quidã qui faciliori via hoc operantur,accipiendo quatuor partes terræ, & vnam partẽ de vno quatuor elementorũ, quodcunque volueris,& digeratur in forma prædicta, & circuletur ꝑ dies xxx. & ꝑ crebrũ aſcenſum & deſcẽſum materiæ qui fit in circulatorio,per tantũ tẽporis quodlibet elementorum in Quintã Eſſen.permutatur. Et quũ ſcire volueris, qñ materia ſit ſatis circulata,vide quũ ipſa Quinta Eſſentia natat ſuꝑ aliã materiã,tũc ſatis eſt

tis eſt. Habes itaq; ſatis ſupérq; declaratū, quō ſint ſeparāda quatuor elementa, & quomodo ipſa Quinta Eſſentia ſit extrahenda ex ipſa Chelidonia. Reſtat nūc dicere virtutes Quintæ Eſſentiæ ab ipſa Chelidonia extractę. Elementum igitur aquæ ſiue ipſum phlegma conducit ad omnes ægritudines corporis calidas & frigidas. Temperat etiā omnes venas circa cor exiſtentes, & omne venenum ab eo expellit. Curat etiam omnes morbos accidētales pulmonis. Sanguinem purificat & hominē præſeruat ab omni corruptione virtutis naturalis. Opitulatur denique omnibus infirmis, etiā in quacunque infirmitate ſint. Elemētum verò aëris eſt ſicut oleū, & habet has virtutes: Iuuenes in robore ſuo confirmat, in fortitudine ſcilicet & venuſtate, quum vſi aliquando fuerint in epulis, quia nul-

Virtutes Q. Eſſen. ex Chelidonia.

lum ſanguinem permittit putreſcere. Adurit etiam & expellit omne phlegma ſalſum, et melãcoliam ſuſtollit, omnem denique aduſtionẽ colore aufert. Elementum autem ignis, quũ de eo accipiatur in quantitate vnius grani tritici, & conteratur, & incorporetur cum vino optimo, & in collũ hominis ægroti, imò etiam ſemimortui immittatur, hanc habet efficaciam. Omnes vires corporis amiſſas recuperat & refocillat: penetrat enim vſque ad cor, & ipſum calefacit, & expellit omnia venena & omnes humidas ſuperfluitates ab ipſo corde. Si vis hominem in agone mortis exiſtentem in vigeſima parte horæ curare, vt ſit miraculum, & quaſi illuſio, dabis ei granum vnum olei huius, quod eſt elementũ ignis, & ſtatim conualeſcet, etiam vt aſtantes mirabuntur, dicentes eſſe quoddam ma-

Sanatio hominis ex agone mortis.

gnum

gnũ miraculũ. Et ita ſentit Lullius lib.2. diſt.2. Sunt autem aliqui, qui alio modo Quintã Eſſentiã ex chelidonia extrahunt, accipiendo chelidoniã dum adhuc floreſcit, cũ radice & flore, & põderetur, pondus vſque ad ſuum tempus reſeruãdo, diſcindatur minutim, & ſup ipſam infunde aquam fontis puram, & ponatur ſuper ignem, & tantũ bulliatur donec ad ſuum prædictum pondus reducatur. Hoc facto, piſtetur in mortario lapideo, et exprimatur ſuccus per pannũ collatoriũ, amoueantur fæces, & reliquũ bulliatur donec ad ſpiſsitudinẽ mellis perueniat. Et tunc illa materia erit præparata, ad ſeparandũ quatuor elementa, vnum ab alio. Et ponatur in cucurbitã ipſam implendo pro media parte, & lutetur deſuper alembicus meliori via qua poteris, & diſtilletur

Alius modus extrahendi Q. Eſſent. ex Chelidonia.

tur igne lento in balneo Mariæ, ita quòd aqua ab ipſa materia expella tur. Deinde diſtillatoriũ ponatur in cinerem, & ſeparabitur ab ipſa alia aqua, q̃ eſt ſicut oleũ. Quúmque tertia vice videris oleum ſupernatãs, amoueatur receptaculũ, & aliud anteponatur, ad recipiendum illud oleum, quod eſt ignis. Et ita habes tria elementa, ab inuicem ſeparata, ſcilicet aquam, aërẽ, & ignem. Terrea verò ſubſtantia in fundo vaſis remanet ſicut materia combuſta. Et quodlibet horum elementorũ ſegregatim in vaſe reſeruetur. Quũ verò quodlibet elementorũ volueris rectificare, quia ſic fieri oportet, ſi vis eo loco medicinarũ vti, aqua igitur ipſa p alembicũ ſepties diſtilletur, et in qualibet diſtillatione cucurbita optimè lauetur à fęcibus remanẽtibus quæ

debent

debẽt admiſceri elemẽto terreo, et diſtillentur in balneo Mariæ, & vas ĩ quo aqua illa debet reſeruari optimè perlutetur. Tali etiã modo rectificabis aerẽ per ſeptẽnariã reiterationẽ in cineribus, ſemper miſcendo fęces cũ ipſa terra. Hac etiã forma elemẽtũ igneũ temperabis, & iuſtificabis. Et hoc eſt ipſum oleũ tertiũ. Et quodlibet oleorũ reſeruetur in vaſe bene clauſo. Poſtquã autẽ rectificationes cuiuſlibet elementorũ mõſtratæ ſunt, operæprecium eſt, ſcire naturam & virtutẽ cuiuſlibet elementorum. Aqueę ergo qualitatis vis eſt, expellere omnes calores & venena ab ipſo pectore, mũdificare etiam ſanguinẽ. Valet etiã contra opilationes pulmonis & epatis. Corrũpit omnem humorem & phlegma ſuperuacuũ. Denique hominem in nouem

diebus

diebus ab omni infirmitate liberat. Oleũ verò aëris iuuentutem & robur cũ pulchritudine & optima venustate cõseruat, nec permittit sanguinem putrescere, vel melancoliã dominari, aut colerã adurere, nec phlegma in corpore humano abundare sinit, augmẽtat sanguinem, & per quæq; mẽbra ipsum disgregat. Et ideo qui hoc oleo aëris vtuntur, sæpe phlebotomisant, quia est valde penetratiuũ. Aegrotos maximopere sustẽtat & nutrit. Valet etiam, si quispiam timeat & in periculo sit amittendi oculũ, & per spatium triginta dierum imponat in ipsum omni die vnam guttã vel duas, & in hoc miraculose prodest. Efficacia verò qualitatis igneæ multo est maior cæteris duabus. Operatur enim in illis in quibus priora nihil proficiunt. Homines senes in iuuentute

Naturæ & virtutes oleorũ ex quatuor elementis.

Ignea qualitas excellit omnia olea.

cõſeruat,&facit ipſos iuueneſcere. Et ſi homo eſſet in iudicio mortis, & caperet de hoc oleo ignis in quã-titate vnius grani tritici, cum vino vel cũ aqua vitæ tẽperatum, reſtaurat ipſum ad vitã, calefacit ſanguinem,recreat cor, cõſeruat hominẽ à morte,& ipſi reſtituit vires iuuentutis.Et ſi ſumitur cum aqua ſiliginis,dicitur eſſe elixir vitæ. Materia quidẽ terrea rectificata per diſſolutiones,coagulationes,&calcinationes,eſt ſubtile ſal terræ, cum quo poſſunt trãſmutari omnia metalla in lapidẽ, cum quo omnes ſpiritus figũtur, habentes humiditatẽ radicalem.Nutrit etiã leproſos. Ex hoc autem Philoſophi antiqui lapidem fecerũt, quẽ Philoſophalem appellauerũt.Modus verò ſumẽdi ipſam medicinam,eſt hic:Recipe tres guttas ignis chelidoniæ, tria cochlearia

Lapis figendi oẽs ſpiritus.

ria

ria aquæ rosarũ, medicum cochleate de aëre sanguineo, capiãtur immixta simul stomacho ieiuno. Si infirmitas est calida, detur cum vino, & si homo excessisset annum vigesimumquartum, cum aqua vitæ. Si autem febres sunt calidę, nullo modo debet administrari patienti.

De modo extrahendi Quintam Essentiam ex sanguine humano, ouis, carnibus, & similibus.

CAP. XIIII.

SI vis ergo extrahere Quintam Essẽtiã ex sanguine humano, accipiatur de sanguine hominis sanguineæ cõplexionis, vel colerici sani, mediocris ętatis, & bonũ vinum bibentis, postquam phlebotomisaerit, & sanguis residens in fundo vasis ab ipsa aqua segregatus fuerit, teratur in aliquo vase cum decima parte salis communis, & bene

concutiédo insimul misceatur, & ponatur in pellicanũ clausum: & postea ponatur in foueam quinq; pedum ꝓfundã, & latãduorũ pedũ, habẽtem vnũ stratũ de calce viua, & aliud de fimo equino, sicut supra dictũ est de digestiuo, & fermentetur ibi per vnam Lunam, vel circiter, secundum quod videris tempus esse nubilum vel serenum. Postquã autẽ videris ipsam materiam esse resolutam in aquam, scilicet quòd grossa substantia, quæ in fundo pellicani residet, ab aqua penitus sit segregata, extrahatur ab ipso fimo, & ponatur in balneum

lariæ cum alēbico, & diſtilletur
gne lētiſsimo,ſicut ſupra de Quin
a Eſſentia vini dictū eſt. Et quum
rimam diſtillationem perfeceris,
dmiſceatur iterum cum fæcibus
uæ in diſtillatorio remanſerūt,&
terum in fimo putrefiat,donec vi-
eris purum ab impuro eſſe ſeque-
tratum,& materiam depuratā &
ıbtilem natare ſuper fęcē,& ſi ſit
empus clarū,putrefiat in loco prę
ıto,longioríq; tempore, ſi fuiſſet
ebuloſum vel imbriferum. Hoc
ıcto, ſecundariè diſtilletur. Poſt-
ı iterum cum fæcibus ponatur ad
igerēdum: & denuo diſtilletur,et
oc fiat quatuor vicibus ad minus.
oſt diſtillationē autē quartā circu
bis tēpore lōgo, ſicut ſupradictū
t de Quinta Eſſentia vini, ita vt
lem perfectionem acquirat, vt ex
aritate ſua immaterialitatē & in

corruptionem adipiſcatur, & per diſtillationem approprietur Quintæ Eſſentiæ ſanguinis humani corporis. Et hæc in omnibus ægritudinibus ex nimia ſua nobilitate et virtute maximè eſt ſuſtẽtatiua naturæ humanæ, & citiſsimè ægrotantẽ à quocũq; morbo liberat. Et hęc ſufficiãt de ſanguine humano. Ex carne autem & ouis quum Quintam Eſſentiam extrahere volueris, caro illa, ex qua illã educere vis, ſit ſubtiliſsimè & minutiſsimè conciſa, & poſtea in mortario piſtetur cũ decima parte ſalis cõmunis. Pari modo oua in mortario cum ſale piſtẽtur, donec in aquam redigantur, ponãtur poſtea in cucurbitam, & ſuperimponatur alembicus cæcus, & fiat per omnia in digeſtione, fermentatione & diſtillatione, ſicut iam de ſanguine humano elucidatum eſt.

De

De modo extrahendi Quintam Essentiam de pomis, piris & alijs fructibus.

CAP. XV.

SI vis extrahere Quintam Essentiam à pomis, piris, prunis, cerasis, castaneis, & aliis generibus fructuum, minutissimè cum cultello frustulētur, postea pistētur in mortario terreo, & optimè incorporentur cum decima parte salis communis. Postea ponantur in cucurbitā, & superimponatur alembicus cæcus, & optimè pertuletur & ponatur in fimum, ad putrefiendum, sicut iam de sanguine humano est dictū. Et tunc est perspiciendū, si aliquis fructuū habeat virtutē ad hoc ad quod vti volueris, quia illa virtus & præstātia ipsius fructus venit x sui Essentia, quæ in ipsa materia t latens & occultata: & illa dum à

fæcibus ſuis,& à materia groſsiori ſegregata & ad immaterialitatẽ & quaſi incorruptionẽ quãdam reducta fuerit,haud immerito à Philoſophis Quinta fructus Eſſentia nũcupatur. Et ideo millies maiorem habet virtutẽ quàm antea habuerat,dum adhuc corpus erat elementatũ.Fęces enim ipſorumfructuum ex quatuor qualitatibus (vt nemini dubium eſt)compoſitæ ſunt.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam à floribus, herbis, & radicibus. CAP. XVI.

SI vis ſeparare Quĩtã Eſſentiam à quatuor qualitatibus florum, herbarum, & radicum, accipias eas dum bene ſunt maturæ, cum tota ſubſtantia ſua tempore claro & ſereno, luna ipſa creſcente, & iam quaſi plena, quia tũc omnes flores, herbæ,& radices carent quodãmodo

do omni corruptione, ita quòd ſunt ſeparatæ ab omnicalore extraneo & ſupernaturali, & optimè ab omni immũdicia purgentur. Poſteami nutiſsimè ſecãdo, piſtẽtur in mortario marmoreo, cum decima parte ſalis, & ponatur in circulatorium. Fermentetur in fimo equino per vnum menſem, omni hebdomada renouãdo, ſemel fimum. Mẽſe autem peracto extrahatur à fimo, alembicum cæcum deponendo, & ſuperimponatur alembicus cum roſtro, & diſtil letur in balneo Mariæ, augmentã-

do primum ignē vſq; ad tertium gradum. Et aqua diſtillata reſeruetur, et fęces ex cucurbita extrahantur, & pulueriſētur minutiſsimè. Poſtea ſupinfundatur aqua diſtillata ſuper fęces, & iterum apponatur alembicus cæcus, omnia optimè lutando, ſicut priori vice feciſti, & diſtillētur in balneo Mariæ, ignem minuendo per gradum medium. Poſt hoc iterum fæces pulueriſentur, & ſuperfuſa aqua, quæ ab ipſis erat diſtillata, iterum digeratur vt ſupra, & tertio diſtilletur, & putrefiat, ſemper ignem

ignem diminuendo per medium gradum. Putrefactio quoq; decreſcat ſemper per medium gradum, ſcilicet quòd in ſecunda digeſtione putrefiat per dies viginti & vnum, in tertia per dies quatuordecim,in quarta per dies octo, ita,quòd quaternis vicibus fermẽtetur. Quarta autem diſtillatione peracta, ponatur in hoc circulatoriũ. Et ſepeliatur in fimo equino, vel in balneo, faciẽdo ignem in primo gradu. Poteſt etiã poni ad Solẽ diebus ęſtiuis, vel etiam occultetur in vinacea, & ibidem circuletur per vnũ mẽſem integrũ,vel paulò plus, quia quanto plus circulatur, tanto nobilior efficitur,dum ſuperflua humiditas quatuor qualitatũ penitus digeritur,cõſumitur & reſoluitur in circulatorio per frequẽtem aſcẽſionẽ & deſcẽſionem. Et ita habes Quin-

tam Eſſentiá, in qua maxima virtus herbarum, florũ, & radicum delitescit. Magis tamen eſt efficax, ſi accipis herbá, ſemen, vel radicem, & diſtillaueris ex eis aquá, & illa aqua ita diſtillata iterũ ſuper fæces ſuas, vnde eſt diſtillata, fundatur, digeréndo in fimo equino per ſeptem dies. Poſtea diſtilletur per cineres omni via, modo, & forma, ſicut ſupra in Chelidonia eſt factũ. Quia per hoc ex ipſis quatuor qualitates ſeparabis, & materia tãto nobilior & prę-ſtantior reddetur. Et quodlibet ſegregatim reſeruetur, quia aliter fæces nullius eſſent valoris. Poſsit aũt aliquis ſciſcitari, quid eſt Quinta Eſſentia, quũ non ſit plus quàm alia aqua diſtillata? Ad hòc ego reſpondeo, ipſam nihil aliud eſſe in forma et viſiõe quàm aliá aquá diſtillatá. Sed multo maior, ſubtilior, & nobilior

lior est quã alia aqua distillata simplex,quũ per multas & varias dige stiones,circulationes, & distillatio nes oĩs phlegmatica & aquea humiditas in ipsa sit cõsũpta. Pari mo do per suam excellentẽ subtilitatẽ, dũ super fęces funditur,& iterũ digeritur,& ab ipsis fæcibus iterũ distillatur, omnẽ suã vim & virtutẽ, quæ in ipsa latebat,recuperauit. Et ideo assimilatur ligno cõbusto,qđ iã in carbones est redactũ, & tamẽ ipsi carbones nõ sunt vlterius flam ma. Cõparatur etiã mortuo. Dum enim ipsa anima est à corpore segre gata,cadauer ad aliud nihil prodest quàm ad putrescendũ. Et propterea omnia ad vnguem manifestare volui,vt si quippiam subtilis & ma gnæ efficaciæ habere velis, possis ad operationem secundum animi tui libitum perducere, accipiendo de

de iſta Quinta Eſſentia loco aliarũ aquarum,& adiungendo quaſcũq; ſpecies volueris,et pari modo diſtilletur ſicut iã ſępius auditum eſt, ſcilicet recipiẽdo de Quinta Eſſentia, vncias vj.aliarũ ſpecierum quarũcũq; drach.iiij.pulueriſentur ſubtiliſsimè, & ponatur in cucurbitam, ſuperimponẽdo alembicũ cæcum, & digeratur in fimo equino per mẽſem integrum. Poſtea diſtilletur, ignem faciẽdo vſq; ad finem tertij gradus.Poſtea fęces pulueriſentur, & ſuperfuſa aqua de eiſdem diſtillata,ponatur iterum in alembicum cæcum,digerendo per tres hebdomadas.Deinde iterũ diſtilletur,& digeratur per dies quatuordecim, minuẽdo ſemper ipſum ignem per vnũ gradum. Et cum quater diſtillaueris & putrefeceris, iterũ fæces pulueriſentur, & vltimò ignis fiat
in

in primo gradu caloris, & digeſtio fiat per dies octo. Poſtea ponatur in circulatorium, & ibidē circuletur quantum volueris, tūc in quolibet mirabilē operationem inuenies, ad quā ipſa materia eſt ordinata. Si autē putes de corruptibili fieri incorruptibile: decipieris, vt ait Ioannes de Rupeſciſſa: Licet enim faciat corruptibile incorruptibili vicinū, tamen ad verā perfectionem non ducitur, vt ait Lullius. Quia quicquid ſub cœlo eſt, corruptibile eſt. Et ideo maxime eſt abſurdum, præparare vel facere varias res, vt aliqua materia poſsit omnino à corruptione præſeruari. Sicut in ęgrotis videmus, qui aliquando à medicis caſu fortuito ſubleuātur, nulla tamē debita cura pręeūte. Sed tamen (vt ait Ouidius) Non eſt in medico ſemper releuetur vt æger. Quia ſi hoc eſſet

esset, homines qui ab hinc iam centum aut ducentis annis elapsis sunt mortui, adhuc essent in vita. Ideóq; si vero auro potabili vtereris, sicut iam ante quingentos annos in vsu fuit, putes te trecētos aut quingentos annos victurū, sicut de pluribus veterum legitur, friuolū hoc est, & maxime ridiculū hac ætate nostra, quum natura hominum, & virtus vegetatiua de die in diē decrescat, quúmq; nullum bonum inter homines sit regimen in esu & potatione. Quia nostro tempore (quod etiā diuus Paulus præcinit esse commune) nemo est qui dubitet, pluresmori crapula quàm gladio. Deniq; nullum Dei cultum, timorem & cerimonias recto tramite obseruamus, sicut antecessores nostri fecerunt. Et ideo raptus est iustus, ne malitia immutaret intellectū. Viri sangui-

num

num & dolosi non dimidiabunt dies suos. Et ideo quicquid molimur,inane est.

Quomodo sit extrahenda Quinta Essentia ab antimonio.

CAP. XVII.

ESsentia Quinta ex antimonio extracta,multũ valet, ad plagas exiccãdas. Et fit ita: Recip/e puluerẽ antimonij subtilissimũ, incorporetur cũ aceto distillato, & sit melius quod haberi potest, & tantũdẽ ibidẽ permittatur antimoniũ, donec acetũ in colorẽ rubicũdissimum cõuertatur. Coletur deinde acetũ, & ponatur in vas mundũ, & superinfundatur de alio aceto distillato,& ponatur super ignem modicũ, donec acetum coloretur. Et hoc fac toties, vt acetum cesset colorari. Ipsumque quod coloratum est, accipies, ponendo in cucurbitam, di-

ſtilletur per alembicum in fornace cinerum. Et primò diſtillabitur acetum ipſum, poſt hoc per roſtrum alembici videbis egredi materiam mille colorũ,& hæc eſt ipſa Quinta Eſſentia, quæ à philoſophis appellatur Plumbũ philoſophorum. Nuncupatur etiam à quibuſdã Artiſtis lac virgineum. Eſt tamẽ differẽs ab illo, de quo infrà dicetur, & ferè oleo benedicto in colore aſsimilatur. Hæc itaque ponatur in pellicano, ad circulandũ per dies quadraginta, & poteris eo vti ad omnes plagas loco balſami, quia facile & citiſsimè omnia vulnera curat. Etiã omnibus apoſtematibus mirum in modum confert. Ex ipſo plumbo quoque vel ceruſa etiam extrahitur Quinta Eſſentia, ſicut ex antimonio, ſuperfundendo acetum diſtillatum, per digitos quatuor. Poſtea in ſi

Errat hîc quia per eorũ plũbum non intelligũt Q. Eſſen. antimonij

Ex plũbo Eſſentia.

in fimo equino digeratur, ſicut narratum eſt de Quinta Eſſentia herbarum & florum. Deinde diſtilletur, & primò videbis aſcendere ipſum acetum, poſt ipſum quandam humiditatem, ſicut eſt oleũ, & hoc etiam appellatur oleum plumbi, ſiue Quinta Eſſentia plumbi, & habet in ſe quandam dulcedinem, ſicut oleum antimonij. Valet autem contra omnes combuſtiones ignis, & aquæ calidæ, & contra impetiginem, & veſicas cholericas. Notandum tamẽ eſt, ipſam ceruſam prius debere ablui ſæpius cũ aqua roſarum, colando per pannum lineum, donec nil in ipſo remaneat de puluere ceruſæ. Deinde exiccetur, & vſui reſeruetur. Et ita vult Seruitor, & Ioannes de ſancto Amando, ſuper Antidotario Ioannis Meſuæ.

De modo extrahendi Quintam Essentiam ex Sole.

CAP. XVIII.

MVlti diuersimode de Quinta Essentia auri tradiderunt, tamẽ breuitatis causa subtiliorem & breuiorem modum demonstrabimus. Quum ergo volueris extrahere Quintam Essentiam ab ipso Sole tanquã pretiosissimo omniũ metallorum & perfectissimo, cape Solis optimi vncias iiij. Mercurij viui & optimè abluti vncias xxiiij. fiat amalgama. Et habeas tria vel quatuor, vel plura instrumenta terrea, à figulo facta de optima terra, quã habere potueris, & fiant in forma pixidis, de vna latitudine & amplitudine ab vno fundo ad aliũ, & sint in fundamento rotunda, in longitudine vnius palmæ lata, ita vt possit ingredi tigillum aurifabri, et ab intus

tus ſint vitrea ta,& circa ambitum vel orificiũ. Quorũ forma eſt hæc. Poſtquam autem facta fuerint, circa orificium optimè adæquẽtur & poliantur, ita vt ſint æquata perfectiſsimè. Hoc facto, accipe tria aut quatuor tigilla, vel crucibulos, ponẽdo in ignem, & calefaciendo vt rubeſcant, & cũ ita erunt cãdẽtes, amoueatur vnũ & ſuper marmor ponatur infundendo ipſum amalgama, & ſubitò habeas vnum ex prædictis inſtrumentis, ſuperimponendo ipſum tigillum, in quo eſt amalgama, & ſine ita frigerere ſuper lapidẽ. Dehinc habeas

pedem leporis, cum quo vasculum optimè ab omni Mercurio mundetur, qui in ipsum ab intus ascẽdit, et tursum in tigillum imponas, cum ipso amalgamate. Abhinc imponatur amalgama in conctile mũdum, optimè ipsum terendo & agitando cum instrumento ferreo, vel paruo pistello, & videbis ascendere quandam materiam nigram, subtilem & leuissimam, sicut est puluis aliquis, quem cum penna abstrahes, imponendo in cucurbitam, & optimè ipsam perlutabis cum luto sapientiæ. Accipiatur deinde amalgama, & imponatur in aliud tigillum can descens, superimponendo vnum ex prædictis vasis, & frigesiat super ipso marmore, & fiat per omnia sicut de primo. Si autem breuiori via velis hoc operari ipsum amagalma in tres vel quatuor partes diuidatur

tur, imponẽdo quamlibet partem in vno vaſorum, ſicut per omnia enarratum eſt, & quum amalgama erit infrigidatũ, ſemper habeas, tigillum candeſcens præparatum, vt imponas aliud, ſemper ipſum vas mundando cum pede leporis, ſicut iam dictum eſt, & Mercurius qui aſcẽdit ab intro, debet ſemper admiſceri iterum cum amalgamate, donec nullum Solem videas admixtum cum Mercurio. Hæc autem materia nigra, de qua iam diximus, à Philoſophis Caput corui appellatur, & eſt initium omnis veræ & perfectæ ſcientiæ. Et licet ſit nigra & fuſca: eſt tamen aurum quod infundendo poteris probare. Et quando videbis ipſum Mercurium non plus reddere de tali materia nigra, tunc eſt certiſsimum indicium, nullum Solem plus in ipſo con-

Errat: quia Caput corui apud philoſophos. eſt denigratio materiæ.i.putrefactio vel digeſtio.

tineri.Dum ergo ipſam ita college ris, debet optimè lauari, vt totus Mercurius ab ea ſecedat & ſeparetur.Hæc autẽ lauatio fit hoc modo: Diſtilla ſemel aquã fontis per alẽbi cum,imponendo materiã nigrã in vrceo vitreato, ſuperinfundẽdo de hac aqua diſtillata,& teratur cũ digito mũdo hinc & inde, & videbis Mercurium ab ipſa materia ſeparatum,in fundo reſidere. Poſtea colabis aquã & materiã ab ipſo Mercurio in vrceũ alium vitreatũ, ſuperinfundendo aliã aquam diſtillatã, faciendo ſicut prius. Et hoc toties, donec tota materia ab ipſo Mercurio ſegregetur. Poſtea recipe vrceũ cũ illa nigra materia,& pone ad locum ſecurũ, ipſum optimè tegẽdo, ne aliquid impuri poſsit incidere, & dimitte ita requieſcere per diẽ & noctẽ,& tota materia in fundo reſidebit

debit. Dehinc aqua à materia ipſa coletur cũ pãno lineo albo & mundo, & illa materia ſiccetur ſuper paruum ignem, de carbonibus factum, aut ponatur in arenã calidã, vel in cineres. Poſtea in cucurbitã ponatur ipſam optime lutando, & vſui reſeruetur, donec volueris ea vti. Mercurium autem tuum, cum quovis facere amalgama, debes ita pręparare. Primò accipe de Mercurio quantum volueris, imponatur in mortarium cum aceto & ſale cõmuni, teratur, immiſceatúrque inſimul cum piſtillo ligneo, donec acetũ ĩ nigredinẽ deducatur. Quo facto, ab ipſo Mercurio ſegregetur, & coletur, aliud recẽs ſuperinfundẽdo, iterúmq; piſtãdo, donec nigreſcat. Deinde iterũ coletur, & aliud ſuperinfundatur. Et hoc fac toties, vt ipſum acetum deſinat ni-

Præparatio amalgamatis ex Mercurio.

grefieri. Poſtea permittas ſtare donec Mercurium in ipſo fundo videris, & inde acetũ iterũ coletur. Mercuriũ verò ipsũ cũ ſale in vrceo vitreato pones ad ignẽ, vt exiccetur. Quo facto, ipſa materia in ſubſtantiam aliquãtulũ durã emutabitur. Hanc ergo in mortario iterũ teres cum piſtello ligneo, ſuperfundẽdo aquam fontis purã, ſemper terẽdo. Et quando videbis materiã nigram eſſe, colabis aquã ab ipſa, & impones recẽtẽ. Et hoc fiat toties, donec tota nigredo ab Mercurio abeat & recedat vnà cũ ſale, & tunc eſt pręparatus ad ipſum Solẽ. Dehinc per linteolum coletur tribus aut quatuor vicibus, & vltimò per corium, ſicut faciũt aurifabri. Verã ergo ſic habebis Mercurij rectificationem. Sunt tamen aliqui, qui alio modo ipſum præparãt, ſcilicet accipiẽdo

Alia præparatio mercurij.

capit

capita allij, quę optimè debẽt à cor
ticibus suis mũdari, deinde pistẽtur
quantũ poteris, & exprime succum
ipsum per pãnũ, & accipias de Mer
curio quãtũ volueris, teratur super
marmor, cum prædicto succo allij,
donec mortificetur, & ab inuicem
separetur Mercurius, vt nihil peni-
tus de ipso appareat. Deinde alium
Mercuriũ, iterũ cũ allio terendo, &
fiat sicut de primo. Quo facto, pona
tur in vas terreum vitreatum, aut in
mortarium, terẽdo fortiter cum pi-
stillo ligneo, admixto sale & aceto,
& quum nigra fuerit, coletur, &
iterum aliud acetum imponatur. Et
hoc fac toties, donec nihil de ma-
teria nigra remanebit, & ita erit
optimè præparatus. Alij verò alia
via ipsum purgant, & est melior
quàm illa quæ fit cum sale vitri, &

Alia purgatio melior.

vitr

vitreolo,& fit ſic: Accipe ſal cõmune præparatũ,& cũ ipſo Mercurius ſublimetur,& cũ albeſcit ſicut nix, proiiciatur in aquam calidam, donec inſimul congeletur. Quo facto, ex aqua deponatur, & fiat ſicut priori modo, & erit optimè purgatus. Cum quo poteris ſoluere deinde Solem vel Lunam peroptimè.

De modo diſtillandi per deſcenſum.

CAP. XIX.

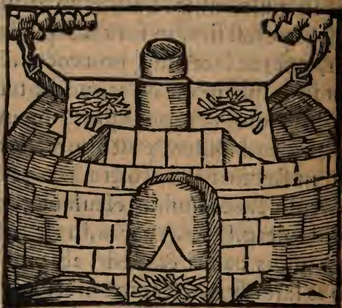
DVplicem eſſe modũ diſtillandi, neminẽ latere arbitror, per aſcẽſum ſcilicet & deſcenſum. Quorũ ille ab omnibus facile eſt cognitus, hic verò à paucis. Qua de re operępretium me facturum ratus ſum, ſi huius artis tyronibus viam diſtillationis per deſcenſum inſinuaro. Plura enim per hunc modum diſtillantur. Sicut fit in oleo Iuniperi, in oleo benedicto, in oleo nucis muſcatæ

ſcatæ, in oleo vitellorum ouorum, & in multis alijs. Talis ergo diſtillatio poteſt fieri in fornace quadrata, facta ex lateribus non coctis. Et ſit in amplitudine & latitudine triũ cubitorum, vel paulò plus, ponendo vnum lapidem poſt alium, ſicut fit in Germania, in cõſtructione focorum ſuper quibus eſculenta coqui ſolent. Et ſit de terra, in altitudine vnius cubiti & medij ab omnibus lateribus, excepto anteriori, ſupra quod ponatur ferramẽta, ſuper quibus alij ſint lateres tenues, quos tegulas dicimus. In medio verò habeat foramen latitudinis vnius cubiti, quum ex ipſa longitudine fit annulus, per quem poſsit immitti pes hominis. Super hunc ergo focum ab omni parte fiat vna poſitura laterum muralium, in altitudine vnius cubiti, vel circiter duorum.

Cuius

Cuius forma est hæc.

Furnus distillationis per descensum.

Postea habebis fornacem paratam ad distillandum et sigillandum omnia vitra distillatoria quæ volueris recludere, et appellatur Sigillum Hermetis, sicut in capitulo subsequenti copiosè declarabitur.

Quum ergo volueris distillare per descensum, accipiatur cucurbita de meliori terra quàm inuenire potue

Vas descē sionis ex bona terra, vel cupro.

potueris, vel si non possis habere bonam terram, fiat de cupro vel auricalco, & impleatur vsque ad tertiam partē cum materia illa, quam distillare volueris, & ī hoc claudatur cooperculum ferreum tenuissimum, factum de laminis ferri, sitq; plenum foraminibus paruis: & orificium cucurbitæ vertatur hoc modo. Et intret foramen quod est in

Quomodo distillatur per descēsum.

fund

fundamento fornacis in latitudine trium digitorũ, & ſint omnia peroptimè lutata, quòd à ſummitate fornacis in fundũ eiuſdẽ nil poſsit cadere. In inferiori verò parte fornacis ponatur receptaculum, ad ſuſcipiendũ materiam diſtillantẽ, & in ſuperiori parte fundamenti fornacis fiat ignis de carbonibus ab omni latere, ſit tamen longinquus à diſtillatorio, in quantum eſt poſsibile. Et ĩ principio, ignis debet eſſe valde exiguus, poſtea ſenſim & paulatim ſemper augmentetur, & ſemper poteris ipſum appropinquare paulatim ipſi cucurbitæ. Et ſcias quòd quælibet materia in principio diſtillabit aquã, tamen vna plus quàm alia, quemadmodũ aſsiduus huius artis ſectator ex variarũ materiarũ diſtillatione videre poteſt. Ponatur ergo infra ipſum orificiũ

per

per fundamenti superioris partem cucurbita vitrea in inferiori parte fornacis, ad recipiendũ quod distillaueris. Quúmq; videbis oleũ distillás, ipsum vas debet euacuari, & iterũ supponatur, & semper augmẽtabis ignẽ, approximãdo ipsi distillatorio siue cucurbitę, donec nullum oleum videas plus distillare. Tunc enim ignis est amouẽdus & retro iaciendus, & quãtò lõgius, tantò melius, donec extinguatur, & superior cucurbitæ pars sit infrigidata. Et deinde ĩferiorẽ partẽ, in qua est oleũ, amouebis, & reseruabis segregatim. Quòd autẽ ignis in principio debeat esse valde exiguus, & debeat paulatim augmẽtari, ita vt sit in quarto gradu, hoc fit duabus ex causis. Prima quidẽ est, quòd ex illo abũdãti & vehemẽti calore consumitur omnis humiditas ex quo po-

test fieri oleum,& hoc fit præcipuè in oleis vitellorum ouorum,& nucis muscatæ. Sed in aliis, sicut in oleo Iuniperi,poteris facere ignem repentinum,quantum libuerit. Secunda causa est, quòd ipsum lignũ accensum possit ipsam cucurbitam lædere,vt possit comburi, vel rumpi, vel oleum ex eo possit aliquem fœtorem attrahere, & ideò ignis in principio secundùm cursum naturæ est faciendus, quum ipsa natura nihil violenti patitur, vt iam ex Auicennæ & Aristotelis sententiis probatum est,in Quinta Essentia vini.Sed in oleo benedicto simplici debes saltem augmẽtare ignẽ in fine distillationis, poteris etiam facere fornacem hoc modo: Ita vt sit fouea in terra fossa in longitudine,latitudine,& profunditate,sicut materia distillanda exiget, in qua

ponat

ponatur olla vitreata, bene lota cũ aqua, ad vitandum, ne olea diſtillata ipſam ingrediantur, ſupérq; orificium ipſius ollæ ponatur lamina ferrea tenuis, multis foraminibus perforata, ita quòd olla laminam aſcendat in latitudine vnius digiti obliqui ſiue trãſuerſi, & ſuper hoc vas terreum, aliud imponatur, vertendo vnum orificium cõtra aliud. In illa verò ſuperiori ſit materia diſtillanda, bene claudendo ipſum vas, ne materia poſsit elabi. Deinde optimè omnia lutẽtur, & fiat ignis circa ollam ſuperiorem, quę debet eſſe tota extra foueam, præter orificium, quod ſit in magnitudine foſſæ. Sed hæc ſecunda via non poteſt bene fieri ſicut prima, ex duabus rationibus. Quarum prima eſt, quia prima vice non poſsis ſeparare aquam ab oleo. Secunda

verò eſt, quia nõ potes facilè ſcire, quando tota materia eſt diſtillata, niſi per crebrũ vſum & conſuetudinẽ experiaris. Poteſt quoq; per aliã viam fieri fornax diſtillãdi per deſcenſum, hoc modo: Fiat fouea in colle præcipiti, & inferius diſtillatorium in forma prædicta imponatur, ſemper imponẽdo aliud, in cuius fundo multa ſint foramina. Et ſuper hoc diſtillatoriũ vel ollã ponatur tegmẽtum, ab inferiori vſq; ad ſuperiorem partem vndiq; optimè claudendo, vel lutando. Et circuitus ollæ ſuperioris ſit inferior colle, ita vt collis ipſam ollã aſcendat, deinde fiat ignis in forma ſupradicta. Poſsis etiam ſupponere vitrum huic ollæ. Nam prior fornacis pars de olla inferiori debet eſſe aperta, vt poſsis cognoſcere, quando tota materia ſit diſtillata.

De

De modo claudẽdi Sigillũ Hermetis.

CAPVT XX.

SAepius oleum vel aqua nobilis exigit eximiã clausionem, ne spiritus & virtus vegetariua ab ipsa possit exhalare siue expirare, & sæpius hoc exigit materia circulanda vel fermẽtanda, ne virtus rei diminuatur. Et hæc clausura appellatur Sigillum Hermetis, & inter omnes alias sigillationes est nobilissima & excellentissima. Quę quidẽ ita solet fieri. Vitrum siue distillatorium impletum vsq; ad tertiam partem de materia digerenda circulãdáq; collum habeat longum, & intrudatur ab infra in foramen paruæ fornacis, sicut in antecedenti capitulo narratũ est, ita quod ipsum vas penetret foramen furni per quatuor digitos obliquos. Si verò ipsum foramen sit amplius quàm collum vi-

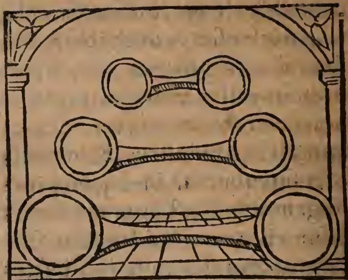
tri, debet obſtrui argilla ab omni parte, ne quicquam circa vitrum poſsit in inferiorem fornacẽ cadere, & ipſum orificium vitri ſit liberum in fornace, nec vllatenus ſit circundatum argilla. Poſtea fiat ignis exiguus de carbonibus in ſuperiore parte fornacis, ita remote, quantum poteris ab ipſo vitro ſeu diſtillatorio. Deinde ſępe appropinquabis ipſum circa cucurbitam, paulatim augmentando, donec videris ipſum vitrum rubeſcere, ſic vt velit fundi. Accipe ergo forcipem alicuius fabri ab anteriori parte candeſcentem, cum qua ſupremam vitri partem rubeſcentem ſtringes, paulatim candendo & vertendo forcipẽ, & ſenſim ab inde abſtrahendo, & videbis ipſum vitrum ab ea parte ita eſſe integratum, ſicut eſt in aliis. Poſt hoc ergo ignis parũ amouend.

Sigillum Hermetis

uẽdus & leniẽdus, forma & modo, ita ꝙ fiat ſenſim, donec ipſum vas planè ſit infrigidatum, quia ſi poſt extenſum calorem frigus repẽtinũ ſuccederet, ſtatim rũperetur, & ita omnis labor, induſtria, & impenſa foret ſuperuacua. Ideóq; nõ parua diligentia ignis eſt minorandus, & ipſum vitrum infrigidandum. Hoc itaq; modo potes cuſtodire inſtrumentum ſiue vas recluſum, quantum volueris. Quando autem ipſumvolueris reſerare, habeas filum ſulphuratum, cum quo collum vitri ſex aut ſeptem vicibus circundabis, & accendatur ipſum ſulphur paulatim cum cãdela cerea, & dum totum filum aduſtum fuerit, ipſum vitrum rumpetur. Amoue ergo collum, & impone vel extrahe quicquid volueris. Aut habeas tria vel quatuor inſtrumenta ferrea, lon-

Reſeratio ipſius ſigilli Hermetis.

Instrumẽta ferrea quibus poteris abſcindere parua vel magna vitra.

gitudinis duorum cubitorum, vel paulò plus, in quorum extremitate ſint duo annuli, quorum vnum ex his, quod magis ad hoc aptum videtur, collo vitri imponatur, & modico elapſo tẽpore, ipſum vitrum rumpetur, & hoc modo poteris abſcindere parua vel magna vitra, vt volueris, & erunt adeò æquatim abſciſſa, ſicut ſi cum aliqua ſerra adempta fuiſſent.

De

De modo distillandi acetũ & vrinam humanam, in quibus omnia metalla calcinata resolui possunt.

CAP. XXI.

IN superioribus capitulis huius operis diximus, in aceto distillato solui posse Solem, & quomodo etiam per ipsum Quinta Essentia ab ipso plumbo & antimonio extrahitur. Necessarium ergo est pro tyrũculis modũ distillãdi describere. Est enim quiddã magni discriminis inter distillationẽ aquæ vitæ & aceti. Quia in aqua vitæ substantia melior primò distillatur. In aceto verò vltimò: Ita ꝙ aqua siue phlegma in vino sit posterius, in aceto verò anterius. Et ideo quũ melior substantia aceti per distillationẽ ad receptaculũ dilabitur, habeas optimum acetũ, quod habere potueris, ponatur in cucurbitã, superimpo-

Differentia inter distillationem aquæ vitæ & aceti.

nẽdo alembicum, & distilletur per cineres, vel in balneo Mariæ cum igne lento, donec nulla plus aqua egrediatur. Postea gustetur sæpius atq; sępius super linguã, si fortificatur in acetositate cũ quodammodo mordacitate aliqua, tũc tempus est amouendi receptaculũ, & aliud in locũ suũ ponatur, quod sit bene lutatum, & ignis parum augmẽtetur. Quũq; videris paruas lineas albas, quasi nubeculas in alẽbico, distillabis vltra, donec spiritus egrediantur, quorum vaporositatẽ videbis eleuari in supremitate cucurbitæ, & egredi ex alẽbico in ipsum receptaculum. Sed quũ videbuntur tibi guttæ sanguineę in alembico, iterũ aliud receptorium anteponatur & tantundem distilletur, donec tota materia sanguinea sit in receptaculũ egressa. Et hæc materia valde est

foetid

fœtida, combuſtionē olens, & ideo hoc acetum non eſt bonū ad reſoluendum Solem calcinatum, pro faciendo aurum potabile, ſed bene pro tingendis metallis, quia fœtor ille cōbuſtionis adhæreret ſubſtantiæ Solari, ex qua potius aurum potabile corrūperetur quàm melioraretur. Si verò volueris diſtillare vrinam humanam, in qua poſſunt reſolui folia auri, vel etiam aurum calcinatum, ex quo ipſa vrina ita diſtillata poteſt extrahere colorē, ad faciendum aurū potabile, iam multoties prænominatum; quæ etiam habet maximam vim ad podagrā, dum pedes omni die duabus vel tribus vicibus ex illa illineantur, & de ſemetipſis exiccentur. Valet etiam ptiſicis, & multis medicinis accommodari poteſt, quas breuitatis cauſa omittemus, dū e-

Ad podagram.

piam non ſit hîc noſtri propoſiti. Itaq; diſtillabis humanã vrinã tali modo: Accipe vrinam hominis ſanguinei vel cholerici ſani, bibẽtis bonũ vinũ: qui nondũ trigeſimũquintũ annũ exceſſerit. Diſtilletur quatuor vicibus per alẽbicũ in balneo Mariæ, Poſtea circuletur in pellicano ꝑ dies quadraginta, & vſui reſeruetur. Alij ſepties diſtillãt, & meliꝰ.

De modo diſtillandi mel quod ipſum aurum potabile ingreditur.

CAP. XXII.

De his vide Pli. lib. 11. ca. 14. & 16.

MEllis bonitas natione conſtat, aliubi enim faui cera ſpectabiles gignũtur, vt in Pelignis, Sicilia, aliubi mellis copia, vt in Creta, Cypro, Aphrica. Aliubi magnitudine, vt in Septẽtrionalibus, viſo iam in Germania octo pedum longitudinis, in fauo, in caua parte nigro. In quocunq; tamen tractu terna ſunt

mellis

mellis gña. Verùm ex floribus cõstructo fauo, qd ideo vocatur Anthinũ. Alterũ genus est mellis æstiui, quod ideo vocatur horęũ, à tẽpestiuitate pręcipuè, &c. Tertiũ autẽ genus mellis est syluestre, eximitúrq; post primos autũni imbres. Ericæũ id vocant, ab Erica frutice; quæ & sisarum dicitur, quæ herba eo tpe sola floret in syluis, ideóq; melli nomẽ prębet. Sed quia apud nos nec ipsũ mel Atticũ, nec præscripta inueniũtur genera, accipiẽdũ est de nostrate, meliori quod inueniri potest, & hoc debet esse ru

bicun

bicundũ,ſpiſſum, & nullã in ſe habẽs aquoſitatẽ,imponatur in caldare,vel in capſiã ferreã in quantitate qua volueris, addatur aqua fontis puri,in quãtitate mellis, & coquatur ſuper lẽtũ ignẽ,ſemper ſpumas colãdo vſq; ad cõſumptionẽ aquæ, & hoc fiat per nouem vices. Poſtremò verò coquatur, donec in ſpiſsitudinẽ propriam mellis reducatur. Exinde circuletur in balneo Mariæ, calefacto in primo gradu caloris, p dies quadraginta. Quo facto, imponatur in cucurbitam, quæ ſit lõgior & altior quàm in aliis materiis diſtillãdis,& ſit de terra ab intus vitreata,ponatur in balneo Mariæ,diſtillãdo per alẽbicũ. Et ſi forſitã mel ipsũ velit aſcẽdere, habeas pãnos madefactos frigidos,qui circũ cucurbitã voluãtur ab intus per alembicũ,& exibit primò aqua clara,

ra, quę debet reseruari segregatim, quia valet ad elongandum & colorandum capillos. Post hoc exibit aqua citrina & aurea cum oleo, & hanc iterum segregatim custodies. Et hæc aqua secunda habetur apud quosdam chirurgos loco balsami artificialis. Valet enim ad loca interiora lixanda & chirurganda, & ad plagas profundas mundificandas, & etiam ad crines colorãdos. Tertiò verò & vltimò distillabitur per cineres, & exibit aqua rubicunda, declinans parum ad aliquam nigredinem, & valet ad mundificandum & incarnandum plagas. Si ergo de priori aqua volueris habere maiorem quãtitatem, ponatur ipsa aqua prima super fæces suas, & distillabis, sicut prima vice fecisti, & quálibet aquam vel oleũ separatim in phiala sua recludes, & custodies.

Balsamus artificialis.

Capilli colorandi.

Ad plagas.

De

De auro potabili communi.

CAP. XXIII.

IN superioribus capitulis tractauimus de modo Quintam Essentiam de omnibus rebus quæ formam habent & speciem, extrahendi, quæ maximè ad aurum potabile conficiendum administrantur, nũc non inopportunum foret, si pauca de modo & viis variis faciendi aurum potabile, per quod vita humana quasi à corruptione, scilicet ad terminum ætatis nobis præscriptũ conseruaretur, disseramus. Varij enim operantur variè, & quisque suum laudat, quanuis laudabile non sit. Quatuor enim modos principaliores inuenio, per quos antiquitus aurum in substantiam potabilem redigebatur. Tamẽ ne aures tyrunculorum tenues obtundam, breuiorem communioremque declarab

clarabo viam. Rusticorũ enim est adagium: Trita semita non posse aberrare. Monstrabo itaque viã satis tritã & vsitatã, ex qua optimam poteris habere practicã. Est etenim secretũ ab ipsa Quinta Essentia extractũ, in quo Philosophi antiqui maximũ habẽtes laborem, tamẽ omnia nobis occultarũt ex ratione, quia habet virtutẽ occultatã (quã diuina prouidentia ei indidit) per quam iuuentus ipsa venustatem & robustitatẽ amissam potest recupe rare, per quam etiam tota senectus abigitur, nõ tamen ex eo gradu in quo est, sed repræsentat hominem antiquũ esse iuuenẽ, si de eo vtatur, vt infra copiosius docebitur. Et hęc est substãtia & materia prima, in qua veteres Philosophi tantũ laborauerunt, vt possent aliquo modo substantiã & naturã humanã à

Quatuor modi redigendi aurũ in substantiã potabilem.

Iuuenescũt senes.

corruptione præmatura conserua re. Omne enim genus hominum (teste Stagirita philosopho) cupibile est posse à corruptione preseruari. Sed à Deo optimo maximó præscitum atque prædestinatũ est, semel nos debere mori. Vnde Cordubẽsis noster Seneca non illepide ait: Nil certius esse morte, & nil incertius esse hora mortis. Et diuus Paulus, Statutum est omnibus semel mori. Et idem, Omnes in Adã morimur. Imposibile ergo est, posse nos inuenire materiã corruptibilẽ, quæ à corruptione nos præseruet, quum nihil sit sub cœlo (teste Aristotele) quod corruptionis sit expers. Ideóque nobis inueniendũ est aliquid incorruptibili vicinum. Censeóq; quãplures in hoc laborasse, vt æternaliter viuerent, qui scripserunt, ipsam Quintam Essentiã esse adeò,

perte

erfectam & incorruptibilem, vt ei nihil desit: quod quidem est falsissimũ. Nã si esset adeò perfecta, vt nihil ei deesset, faceret nos æternales, quod est cõtra volũtatẽ Dei, vt iam sæpius dictum est. Possumus tamen inuenire viam & artẽ prolongandi vitam nostrã vsque ad terminũ nobis præscriptum, dummodo timeamus & veneremur Deum, vt iustũ & dignum, regiménque habeamus, quod vitæ nostræ non sit incõmodans. Ideo Ioannes de Tholeto, & Hugo, ambo cardinales, fecerunt aurum potabile in hanc viam, quo quidem semper in omnibus esculẽtis vtebantur, & pro thesauro absconditо habebant. Et hoc sic fit: Primum & ante omnia habeas aquam, in qua posit dissolui aurum, & argentũ, et omnes lapides pretiosi. Et hoc fit modo: Accipe salis am-

Aurũ potabile Hugonis pessimũ, mortale et venenosum.

moniaci, ſalis nitri, ana lib. I. conterátur & puluerisentur in mortario: poſtea adde ſulphuris viui, vnc. Mercurij ſublimati vnciam, conterantur, & miſceantur omnia ſimul. Quo facto accipe de dictis rebus pulueriſatis in pondere vnc. trium, diſtille tur cũ igne lento, in fine ipſum augmentando, ſicut fit in aqua forti, quia ipſa aqua cum magno impetu ingredietur. Et fac vt poſsis habere libram vnam de dicta aqua, quam reſerua in vitro cum collo ſtricto, bene recluſo. Et quando volueris

Difficilis aqua & periculoſa

facere

facere aurum potabile, Recipe de auro finissimo vnc. 2. vel drach. 1. vel quantum libuerit, potes enim facere ad placitum. Malleetur in laminas tenuissimas, & quantum poteris subtilissimas. Et pro vna parte auri capias partes tres Mercurij, qui nondum fuerit sublimatus, calefiat, in crucibulo vel tigillo, donec fumescat. Deinde fiat amalgama in modũ pultis, & tandiu amalgametur, donec omnia bene simul incorporentur. Quum autem fuerit bene amalgamatum, fundatur in aquam frigidam. Poteſt etiã fieri amalgama cum pinguedine quæ in bombardis remanet, poſtquam ſępius extorſa fuerint. Quum enim fuerit materia liquefacta, debet fundi in bombardam, & hinc & illinc agitando optimè amalgamari. Et hoc fac toties, agitando & concu-

tiẽdo donec pulti aſsimiletur. Poſtea ponderetur, & tantũdem de ſulphure viuo accipias, quantum ponderabit Mercurius & aurũ iterum in vrceum imponendo ſuper ignẽ, & tantidem agitando donec totum ſulphur comburatur. Poſtquam autem ab igne fuerit extractũ, iterum conteratur & miſceatur ſimul ponendo ſuper prunas, donec rubeſcat. Quo facto, deponatur ab igne, & inuenies aurum tuum optimè & ſubtiliſsimè calcinatum. De hoc ergo aureo puluere capies drachm. 2. & de aqua prædicta vnciam vnam, & imponatur in vitrum cum collo longo, ipſum orificium optimè claudendo, vt nullus vapor vel ſpiritus poſsit exhalari, & in ictu oculi ipſum aurum fundetur, & in aquam puram conuertetur, citrini quidem coloris, vt etiam ſi huma-

na cu

na cutis cum eà tingatur, appareat esse rubicunda. Et cũ tali aqua pennæ colorantur in colorem rubeum. Ex quo etiam euenit, vt multæ res diuersæ in eam impositæ, diuersos acquirant colores. Nam si in prędictam aquam imposueris limaturã argenti, vel argentum calcinatum, aqua ipsa colorem cœlestem nãciscitur, ex qua capilli & crines equorum vel aliorum animalium possunt tingi in colorem cœli. Si verò imposueris argentum calcinatum, cum totidem Mercurio, conuertetur in colorem nigrum, omnia tingens quæ apposueris. Si autem cuprum adustum imposueris, in viridem colorẽ mutabitur, & tali proportione crines fiunt virides, & omnia alia quæ cum tali aqua tinguntur, & per consequẽs possit habere multos & diuersos colores ex

diuersis substantiis impositis, quæ omitto, ne tædium lectoribus ingeram. Ista enim aqua nō fit ad colorādum siue tingendum, sed potius ad resoluendum aurum, argentū, & omnes lapides pretiosos vt in substātiam potabilem possint conuerti, & hoc est maximū secretum in medicina. Est etiā hæc aqua reperta propter hoc, vt leprosi possint cū ea lauari. Curat enim omnē paleationē, Et ideo dicunt aliqui, quòd possit à leprosis bibi, quod medicinæ consultioribus relinquo. Ego etenim censeo, id horridum, & à natura quantumcunque corrupta alienissimū, causa receptę venenosę. Nam vides apertè in eam ingredi Mercurium sublimatū, sal ammoniacum fixū, & aquā fortem. Propter quod est maximè horrēdum. Certissimè tene quòd in ipsa cōseruatione naturæ

Non est vera resolutio.

Non est verum.

Bene dicit.

ıræ oportet aliquid ſit conſonans
adicali naturæ humiditatis. Ideo
aymundus Lullius in ſuo teſt. af-
rmat, omnia quæ proſunt corpo-
i humano etiam & lapidi noſtro,
uod ſecus fit per aquas corroſiuas.
idem Lullius docet in lib. de vir-
utibus mundi, habere aquas philo-
ophicas, quas vide ibi. Quum ergo
olueris vt operetur hoc aurum po
abile, Recipe aquā fortē ſeparatā
ſuis fæcibus prędictis, in quo re-
oluatur aurum, & poſt diſtilletur
er alembicū igne lento. Et hoc fac
oties, donec ipſa aqua ſeparetur ab
uro, & in fundo remaneat ſicut ali
quod butyrū. Accipe poſtea pimpi-
ellæ librā ſemis, camædreos, gētia
æ ana vnc. conterātur omnia opti-
mè, & ſupinfundatur de aquā vitæ
bene rectificata. Ponātur in vitrum
per diē & noctē, optimè claudendo
ipſum vas. Poſtea diſtilletur per fil-

Non bene ſeparabitur, quia ſpiritus cū auro remanebūt.

Aurum hoc potabile veneno ſum eſt.

trum. Quo facto misceatur cũ prædi-

cto

o auro ſimili butyro & ſtatim con
rtetur in aurũ habẽs colorem o-
imũ, ſicut color croci. habet etiã
ſe quandam dulcedinẽ, ſicut mel
l zuccarũ, & hoc debet ſumi in ci
vel potu quando volueris. Natu *Caue.*
eñ optimè per id ſuſtentatur. Fa- *Ad memoriam.*
etiã bonam memoriã. Si verò le-
oſus ex eo lauetur, mirabiliter ei *Ad leprã.*
oderit, ſimili modo etiã paralyti-
. Eſt eñ ſpiritus ad recuperandũ
nnẽ calorẽ amiſſum. Et hoc mo-
omnes lapides pretioſi poſſunt
formã potabilem redigi, ſed non
bes imponere Mercuriũ, ſel ſaltẽ *Modus præparãdi lapides pretioſos ad aurum potabile.*
lphur. & ideo de quolibet lapide
ecioſo poteris capere, & ipſum
timè pulueriſare, & poſt hoc tũ
ſulphure depurato immiſcebis,
ſimul omnia optimè cõterantur,
in puluerẽ ſubtiliſsimum redigã,
r. Poſtea ponantur in tigillo ſu-

per prunas, donec sulphur accendatur, & totum comburatur, & omnis fœtor à tigillo recesserit. Deinde iterũ super marmor teratur subtilissimè, apponendo tantũdem de sulphure depurato, sicut prima vice, & iterum aduratur vt supra. Et hoc etiã fiat tertia vice ipsum puluerisando subtilissime, & erit præparatum. Cape dehinc de lapidibus prædictis, ita purgatis & mundificatis vnc. sem. & de aqua forti prædicta vnc. iij. imponãtur insimul in vitrum cum collo longo & stricto, bene ipsum claudendo, & statim lapides soluentur. Quúmque fuerint soluti, aperiatur vitrum, ita quòd aqua fortis euaporet, & totam substantiã & vim amittat, & videbis lapides pretiosos in fundo sicut butyrum, de quo operabere priori modo, sicut fecisti de butyro au-

-o, & si addis de aqua vitæ, & de
peciebus prædictis, habes verum
urũ potabile, quod habet multam
perationem in variis & grauissi-
mis ægritudinibus.

De auro potabili absque aqua forti.

CAP. XXIIII.

POteris etiam facere aurum po-
tabile absque aqua forti, & hoc
magis conuenit medicinæ, quàm
illud de quo iam dictum est, dum
uum aurum solueris per aquam vi
tæ ad habendam vim suam de lapi-
de hoc, qui dicitur Philosophicus, *Vnde fiat*
qui fit ex Quinta Essentia per sepa- *lapis phi-*
rationem quatuor elemẽtorum, si- *losophicus*
cut iam supra sæpius est auditum.
Habet enim ipsa Quinta Essentia
tantam virtutem, vt quicquid in
eam immiseris, eius ad se efficaciã
& vim attrahat. Dum enim carnem
mortuam à corruptione conseruat,
quanto

quanto magis carnē humanam adhuc viuentem, & in qua est spiritus vitæ? Digerit quoque omne indigestibile, & omne digestum per naturam suam educit. Et ideo omnes malos humores & cōplexiones naturæ humanæ continuò à corpore expellit, quum non sit elementum, sed subtilissima substantia ab elementis extracta. Et quoniam ipsa quatuor elementa sunt corruptibilia, oportet ergo habere substantiã incorruptibilem, vel incorruptibili simillimã, & hoc est ipsum quintum esse, in quo potest resolui aurũ, & omnis eius vis extrahi. Aurum enim nullam corruptibilitatē patitur ab ipsis quatuor qualitatibus, nisi artificiose, non autem per naturam. Quis enim vnquã vidit ipsum aurum in aqua putrefieri? Quis ab igne comburi? Quis ab terra erugi-

Aurum non patitur corruptionē ex natura, sed artificiose.

nem

em attrahere? Quis deniq; cogno
it ipsum ab aëre posse cõsumi? Sed
æc in omnibus aliis substantiis
unt posſibilia. Ideóque cũ aurum
ssum Quintæ Essentiæ apponitur
admiscetur, potabile appellatur.
deóque magnæ scientiæ est inue-
ire modũ subtilẽ ad resoluendum
urum, & in formam potabilem re
igendum, ne forte, quũ putares te
ciſſe aquã vitæ, aquã mortis fa-
eres. Hoc ergo aurũ potabile de- *Quomodo*
et fieri cũ aqua vitę rectè & debi- *fit aurum*
, vt decet, rectificata, abstractis *potabile.*
uatuor elementis ab ipso vino, in
uo latent. Ne etiã facias sanguinẽ
umanũ materiã peſsimè et fœtidè
entẽ, quia ibi vires suas perderet,
attraheret omnẽ fœtorẽ ex oleo
nguinis humani. Et si non fieret
ipsa terra, ex qua lapis philoso-
horum componitur, non posses

resoluere

resoluere ipsum Solem. Quia autē putares facere aquam igneā, id plane foret absurdū & nociuum vtenti, & ideo non curabis, si sit modicum de hac terra, quia quātumuis modicum maximā habet virtutem. Caueas etiam, ne terram alienā accipias, sicut faciūt aliqui, qui capiunt calcem, alij verò cineres salicis, alij tartarū adustum, alij denique cineres vitium, sicut iam supra copiosè enarrauimus. Et cum hac terra aliena æstimāt se facturos aquam vitæ, quū non sciāt se præparare aquam mortis. Sicut ait Geber: Esse terrā & medicinam incompatibilem alterius mixtionis, vt iam sæpius diximus. Ista enim terra virtutem cōfert ipsi aquæ vitæ, dū fuerit ita facta, vt supra docuimus. Oportet ergo habere modū separādi quatuor elementa, vt posſis facere veram

aquam

quam vitæ,vel potius Quintā Es-
entiā, in qua pōt resolui aurū du-
lici modo. Primo cum aqua vitæ,
uæ virtutē suā ex lapide Philoso-
horū attrahit. Secundo verò redi
endo aurum in puluerem,siue cal
inādo, vt infra docebitur. Quum
olueris ergo separare quatuor ele
nenta ex ipsa aqua vitæ,siue ex vi-
o,de quo fit aqua vitæ, oportet te
ccipere vinū quamoptimū & ma
na quātitate, ponēdo ī multas cu
ūrbitas,ita vt posSit bona quanti-
as in quālibet cucurbitā ingredi.
:t cum totum vinū fuerit distilla-
ī,pones ipsum à parte & phlegma
uoq; segregatim seruabis.Et vinū
istillatū ponatur semper super fæ
es suas,& quum phlegma ab ipsa
erra tanquàm à fæcibus suis fuerit
xtractum, remanet in fundo ipsa
erra. Quum ergo egueris terræ,

In Quinta Essētia resoluitur aurum duplici modo.

Modus separandi quatuor elementa.

quæ eſt materia combuſta, vt ſupra dictũ eſt, optime lauetur cum phlegmate, vt iam monſtratum eſt, vt nil de ſubſtãtia cõbuſtionem olentę remaneat & per hanc ipſa aqua vitæ iuſtificatur. Eſt etiam alius modus ſubtilior. Quum ipſum vinum fuerit extractũ à fæcibus ſuis, recipiatur phlegma cũ hoc quod in diſtillatorio remãſit, à quo vinũ diſtillatum ſeparaſti, & in caldari tam diu ad ignẽ tẽperatũ coquatur, donec in ſpiſsitudinẽ mellis liq̃facti deducatur. Poſtea ab igne remoueatur, & frigefiat vſque in diẽ ſequẽtem, & videbis lapillũ quaſi modo in fundo reſidẽtem, ita clarũ, ſicut ſi eſſet ſal nitrum. Deinde coletur aqua, & oleũ ſupernatans & ipſum phlegma ſuper lapidẽ vel terrã prędictam fundatur, donec à fæcibus ſuis clarificetur. Hoc facto, ſecundariè

Alius modus ſeparãdi quatuor elementa.

lariè bulliatur, & infrigidetur vt
upra. Et hoc fac toties, donec ter-
a ab ipſo ſeparetur. Deinde exicca
is ipſam in furno reuerberationis
n vaſe mundo, quod in ſuperiori
arte ſit apertum. Et in hac fornace
euerberatoria tam diu calcinabis,
lonec in ſubſtantiam albiſsimam
iui ſimilem conuertatur. Tamen
nte omnia temperabis ignẽ, ne à
imio calore materia fundatur,
uia ſi hoc fieret, magis Alchymiæ
uàm medicinæ cõueniret. Et quũ
pſa terra fuerit ſatis calcinata, po-
atur in vitrum cum collo longo,
uper quam ponatur vinum ſupra
iſtillatũ, quod debet à ſuo phleg-
nate eſſe ſeparatũ, & putrefiat in
alneo Mariæ ꝑ duos aut tres dies.
oſtea per alembicum diſtilletur,
: videbis ipſam terram cum aqua
n alembicum aſcendere ſicut cla-

rum cryſtallum. Et in hac aqua poteſt ſolui purũ aurum, laminatum in tenuiſsimas laminas. Melius tamen foret, ſi eſſent folia auri, quia facilius reſoluerentur, & in ſubſtãtiam potabilem conuerterẽtur. Fit etiã aurũ potabile, ſeparãdo quodlibet quatuor elementorum ſegregatim, & deinde extrahẽdo Quintam Eſſentiã, in qua poteris ſoluere Solem, & in aurũ potabile permutare. Prȩſupponitur tamẽ, quòd aurũ ſit in tenuiſsimas bracteas laminatum. Et ita quãdo ſpiritus, ſicut anima à phlegmate ſuo tãquam à corpore abſtractus eſt per alembicum, ipſæ fæces ſiue terra, quȩ vltimatim in diſtillatorio remanſerunt accipiantur, & quater tantundem de ſuo phlegmate, & imponãtur in balneum Mariæ per dies nouem, donec bene putrefiant. Poſtea diſti

Alius modus faciẽdi aurum potabile.

diſtillẽtur p alembicũ, & exibit oleum citrinum. Et quando non poterit plus aſcendere in alembicum, ſcias tria adhuc indiſtillatorio remanſiſſe elemẽta. Videbis enim ipsã aquã ſiue phlegma exire clarum: aër autem in fundo remanet, ſicut oleũ aureũ. Poſtea ſeparetur ignis à terra, accipiendo quatuor partes phlegmatis, & vnam partem terræ, & digeratur in balneo Mariæ cum igne violento; & videbis oleum rubicundum, in quo eſt elementum ignis & aquæ. Et ita habebis quatuor qualitates

ſeparatas, quas reduces tandem in Quintam Eſſentiã, ita quòd terra calcinetur in fornace vitrearia per tres hebdomadas, deinde ſuperfundes phlegma, & digeres ſepties, & toties diſtillabis. Et ita habebis aquam Solis, in qua poteris reſoluere Solẽ ſubtiliſsime laminatum. Et ſcias, quòd quãto plus vltra ſeptem vices de terra ſua, quã etiã diximus lapidem Philoſophorũ, diſtillaueris, tanto nobilior, præſtãtior, virtuoſior, & efficacior erit ad reſoluendũ. Et quum in hac aqua volueris reſoluere Solẽ, habeas folia auri ſubtiliſsima, & ponãtur in vitrũ cum collo longo, & quum habueris vnã partem de auro, ſuperinfundas tres partes de ipſa aquavitę, quę de terra prædicta per ſeptem vices ſit diſtillata, & ponatur in balneum Mariæ, donec reſoluetur. Et ita poteſt

Aqua Solis.

test fieri aurum potabile, ad sustẽtandam naturam humanã & omnes ægritudines expellendas, & ad faciẽdum hominem reuiuiscere, cum à quodam medico cẽseretur mori; & ideo omni tempore habeas tecũ. Notandum est etiam, qualem habeat virtutem ipse lapis, per quam operatio aquæ completur, quia spiritus vbi vult spirat. Et ideo quicũque hanc artem ignaris ostendit & manifestat, est maledictus. Qui verò doctis & sapientiæ amatoribus, hic lauro est coronandus, hic cedro digna locutus. Et multi hanc scientiam quæsiuerunt, sed pauci eam inuenerunt. Quum ergo habueris quatuor elementa separata, quodlibet singulorum reseruabis. Nam quodlibet singularem habet operationem. Et oleum quod ab aqua rubicunda separatum est per

Vtilitates auri potabilis.

Aëris virtus. elementum ipsius ignis optime cõducit adolescentibus, & eos in vigore, robore, venustate, & pulchritudine corroborat, nec patitur aliquẽ sanguinẽ putrefieri: omnẽ etiã colerã educit, & phlegma omne expellit. Est quoq; maxime generatiuum sanguinis & spermatis. Ideo quicũq; voluerit eo vti, sæpius debet phlebotomisari, qa alioqui venas penetraret. Et si homo ante trigesimũ annũ eo vtatur, maximopere crescit, ita quòd omnes mirẽtur. Valet etiã ad visum recuperãdum, dum omni die vnam guttam in oculum immittas, per spatium vnius mensis. Conducit etiam maximopere ad auditum perditum. Elementũ

Efficacia ignis. autem ignis est ipsa aqua rubicũda, quæ de oleo antecedẽti est distillata. Et hoc ad omnia suprascripta valet. Et ex senibus facit apparere iuuenes

uenes in colore. Debent autem eo vti cum modico aquæ vitæ senes, sed iuuenes cum optimo vino. Tollit omnes ęgritudines senectutis, et ideo appellatur Elixir vitæ. Et hoc est maximum secretum in medicina, quod nunquam ab aliquo medicorum tractatum fuit, sed bene ab ipsis Philosophis. Quia autem medici de ea reticuerint, id ideo arbitror euenisse, quia habet quandam acuitatem, quam de terra siue de lapide philosophorũ attraxit, & ideo non conducit vtentibus, est tamen securius quàm id quod fit per aquá fortem.

Elixir vitæ.

De auro potabili absque terra vel aqua forti. CAP. XXV.

MOdus autem faciẽdi aurum potabile absque hac acuitate lapidis vel aquæ fortis, talis est: Accipe mel, & guttas guttatim super

marmor funde, addendo & superimponendo ipsa folia auri, sæpius terendo, sicut si cum auro velis scribere, ita vt nil penitus de auro appareat. Et cùm triueris ita vncias ij. vel iij. de auro, sines ita stare per horas xxiiij. Poteris etiam addere de sale communi præparato: sed non est necessarium, nisi vt citius materia teratur. Quúmque materia ita resederit, per dictum spatium, ponatur in vas argenteum, vel in cyphum latum, superinfundendo de aqua tepida, à melle, vel de aqua fontis distillata, & mel ab ipso auro separabitur. Si autem imposueris sal, hoc modo quoque separabitur. Deinde colabis ipsum sal, superinfundēdo aliam aquam distillatam, desuper, & resideat, vt supra, & soluetur pari modo, vt dictū est. Et cum sal immiscueris, sæpius ita

a faciès ac si nullũ immiscuisses, donec totum separetur & resoluatur: Deinde iterum superinfundas aquam forma prædicta, & imponas in cucurbitam, distillando in balneo Mariæ, ita vt solum aurum in distillatorio remaneat, & quòd sal & mel ab ipso separetur. Si verò non admiscueris sal, eò longius super marmor terendum est. Quãdo verò totum mel ab auro fuerit distillatum, superimponatur, & iterum distilletur. Et hoc facies duabus aut tribus vicibus. Vltimò autem, quando perfectè cognoueris, totum mel ab auro esse separatum, superimponatur de optimo aceto distillato, vt supra docuimus, & fit de meliori vino, quod poteris habere, aut quòd de vino cocto sit distillatum, & distilletur quatuor vicibus. Quum

verò

verò vltimò ipsũ acetũ diſtillaueris, ab ipſo diſtillentur tres partes, & quarta pars remaneat in fundo diſtillatorij. Quia (vt ſupra dictum eſt) diſtillatio aceti & vini, contraria ſibi inuicem ſunt. In vino enim melior materia primò; in aceto verò vltimò diſtillatur. Hanc igitur quartã partẽ, quæ in fundo remanſit, debes fundere ſup ipſum aurũ, & ita quieſcat per tres dies, poſtea diſtilletur ſimul. Deinde totidẽ de aceto diſtillato ſupimpones, ſicut in primis, ſed oportet quòd ſit poſitum in fimo equino, vel in balneo Mariæ. In hoc ergo aceto aurũ ſubtiliſsimè ſoluitur, deinde per diſtillationẽ iterũ ab auro ſeparetur in balneum Mariæ. Poſteà ſuperinfundatur phlegma de aceto diſtillato, & iterũ ab eo diſtilletur in balneo Mariæ, & demũ phlegma ſuperinfun

Diſtillatio vini & aceti adinuicẽ ſibi ſunt cõtraria.

fun

inde de phlegmate,& diſtilla ite-
ū pari modo. Et hoc fac toties, do-
ec ad numerum ſeptemnāriū per-
eneris. Poſtea cùm fuerit ſepties
iſtillatū imponatur de aqua vitæ,
& iterū per diſtillationé ſeparetur.
Vltimatim verò ſuperinfundes aliá
aquá vitæ, quæ nullum in ſe habeat
phlegma, & ab eo pari modo ſeque
ſtretur, & hoc fiat duobus modis.
Et hac forma diſtillabis ſubtiliſsi-
mè ab ipſo auro mel, acetū, & phleg
ma, vnà cum aqua vitæ: & eſt opti-
mè digeſtū & præparatū, ad ſoluē-
dum in digeſtiuo vel circulatorio
in ipſa aqua vitæ, quæ eſt Quinta
Eſſentia. Quum autem volueris fa
cere aurū potabile: Accipiatur de
prædicto auro reſoluto, & ſupra-
ſcripta aqua vitę ſuperinfundatur,
cuius duodecim partes à lapidis
philoſophici vna portione ſint di-

ſtillatæ. Et ponatur ad circulãdum in balneo Mariæ, per dies quadraginta, vel diutius. Et ita reſoluetur aurũ in aquam citrinam. Sed cùm omnia ad æquum ſint iudicanda, habet in ſe quãdam mordacitatem vel acuitatẽ ex ipſo aceto diſtillato & Quinta Eſſentia, quæ eſt diſtillata per ipſum & de ipſo lapide Philoſophorum. Et per hunc quaſi per aquam fortem poteſt ſolui aurum, non tamen eſt ita nociuum, ſicut fieret per aquam fortẽ, licet quidam ſint eius opinionis, vt cenſeant hominibus ſanis non eſſe valde vtile. Aliquando enim videmus aliqua vtilia eſſe ægrotis, quæ ſanis poſſunt incommodare, & hoc fit propter violentiam & infectionem naturæ infirmi. Sed quũ ipſum aurum potabile debeat bibi à ſanis, vt ĩ ſanitate priſtina cõſeruentur, noſtri

recen

centiores Philosophi acceperunt
rædictũ aurũ ita puluerizatum vt
m auditũ est; quod præparatũ sit
sq; Quinta Essentia aceti distilla
,superinfundendo veram rectifi-
atã aquam vitæ ab omni phlegma
e suo separatam absq; prædicto la
pide per tres aut quatuor vices,ite-
rum semper ab eo distillando, ita
quòd semper in fine distillationis
quoddã humidũ de auro remansit.
Vltimò verò hoc ipsum humidum
acceperũt in vna parte,& de Quin
ta Essentia partes duodecim,& po-
suerũt in cucurbitam, superimpo-
nẽdo alembicum cæcum, & circu-
lãdo ad minus per dies quadragin-
ta in balneo Marię,& habebis quo-
que verum & iustificatũ aurum po-
tabile,ad præseruandum sanos ab
infirmitate,& ad liberãdũ ęgrotos
à morbo.Posset tamen ex tali potu
ali

aliquod incommodum oriri ex ratione, quã in ſupra ſcripto cap. ix. allegauimus, quia in longinquo tẽpore ſtomachus humanus poſſet ex hoc deaurari, per quam deaurationem poſſet perdere ſuã conſuetam digeſtionem, ex quo quantum ſtomacho incommodi poſſet oriri, quiſq; etiã minimè medicinæ gnarus facile diiudicare poteſt. Qua ex ratione moti, potius commodare quàm nocere hominibꝰ voluimus. Et licet à pleriſq; huius ſcientiæ peritioribus poſsim inſectari, quòd tãtam ſcientiam omnibus in vulgus propalarim. Hoc eo factum eſſe eiſdem reſpondemus, vt omnibus æquè prodeſſe velimus, quum dicat Salomon, Abſconditam ſapientiam & abſconditum theſaurum nihil prodeſſe. Ideóque veriſsimam viam faciendi aurum potabile pro
ijs . . . inge

ngenioli capacitate docebimus, quamquam Mediusfidius nõ ſit bene decens, tantũ theſaurũ reſerare, tamen id magis pro doctis & bonarum artiũ amatoribus quàm pro ignaris editum eſt. Ideóque velim omnes precari, ad quos hoc opuſculum noſtrum peruenerit, vt ſi quid ſecretioris (quod indoctis propalare nec phas, nec æquũ eſt) dixerim, quàm forſitã dicendũ foret, æquo animo conſulant. Nam cum diu noctúque hoc Ciceronianum mihi obuerſaretur, Nõ nobis ſolum natos eſſe, ſed & partem de nobis ſibi patriã vendicare, & partem amicos. Quũq; ſapientiſsimus Solomon dicat Abſcondita ſapiẽtia &c. Statim igitur hunc librum, vt & patriæ & parentibus meis honori & vtilitati foret, in lucẽ edere voluimus. Licet enim pro indo-

ctis æquè ac ꝓ doctis ediderimus, non tamẽ abs re id factũ esse quilibet inuidus sciat, quũ summus omnium creaturarũ genitor atque pater æquo lumine solari, & probos & improbos visitet. Maledictus enim est qui propriá vtilitaté reipublicæ commodo præponit. Et quanquá ab imperitis posſit flocci-pendi, scio tamẽ nõnullos doctiorũ meam paruá operá vsque in cœlũ elaturos. Ideóque verisſimũ aurũ potabile te docebo, cui meæ opinioni nullus nostratiũ philosophorũ refragari potest, dũ rationes naturales hic infra positas ꝑspexerit, scio enim aliũ inter Alchymistas, & alium inter Medicos esse sermonẽ. Sed quum certum pro incerto, proficuũ pro nociuo sit eligẽdum, ideóque ipsis adhærebo medicis, quũ Marsilius Ficinus dicat: Nullũ

Alius sermo alchymistarum & alius medicorum.

vnquam

vnquam antiquorũ Philoſophorũ ſequutum fuiſſe viam hanc faciẽdi aurũ potabile, quam noſtrates philoſophi nunc ſectantur. Quis enim dubitet de Sole, quem in aqua forti reſoluunt? quis dubitat de Mercurio, cum quo amalgamiſant (vt eorum vtar vocabulis) quin nõ ſint nociua? Nemo hercule, nemo niſi talpa foret cæcior. Licet non inficier, ea poſſe ingredi in aurum potabile pro ægrotis, ſicut ſunt leproſi, venenum enim veneno pellendũ eſt. Sed Mediusfidius non conſuluerim eiſdem vti, quum maximè (vt quilibet etiã mediocriter doctus coniecturari poteſt) ſint corroſiua. Simile eſt de hoc quod per acetũ diſtillatũ vel quod per lapidẽ reſoluitur. Nõ tamen eſt adeò nociuum, ſicut hoc quod per aquã fortem diſſoluitur, tamen habet quidam vehementis

acuitatis, quàm ipsa Quinta Essentia à lapide suscepit. Si verò hæc ratio minus sufficiens videretur quibusdã, vlterius potest probari per dictum Galeni, qui dicit naturalem substantiam alicuius vehementioris motus esse incompatibilem, cui & Aristoteles astipulatur. Quod ita est intelligendum, hoc aurũ potabile, de quo supra fecimus mẽtionem, non posse fieri, nisi per superfluam naturã igneam ipsius Quintæ Essentiæ, quæ quidem natura ignea, quũ vltra suũ debitum terminum sit sublimata, soluit Solem citissimè. Ideo mea opinione, talis superflua igneitas magis incõmodat humanæ naturæ, quàm prodest. Et hinc non abs ratione inueniendus est alius modus subtilior, per quem aurum in substantiam potabilem possimus redigere. Deinde si forsitan

an necessariũ foret, suprascriptũ
urũ potabile posit adiungi huic,
i aliqua infirmitas hoc exigeret, in
quantum sit necessarium ægroto,
tamen semper adiungendum est de
auro potabili, ex cordialibus, sicut
lapidibus, aut margaritis, & cæte-
ris eiusdem generis, licet non dica-
tur aurum potabile, quum nullum
aurum in eius compositioné ingre-
diatur, posit tamen ita nuncupari,
ob excellẽtissimam eius virtutem,
& celerrimam operationé. Interdũ
tamen hoc solo vti licet. Aliquãdo
verò mixto cum alio quũ volueris
celerrimè operari ad penetrãdum,
quia aliud non habet talem virtu-
tem. Interdũ etiam ipsum cordiale
in vsu habere possumus, admiscen-
do de alio, sicut ægrotantis infirmi-
tas postulabit. Et hęc est forma vtẽ-
di auro potabili. Antequam autem

ad ipsius compositioné perueniam, probabo an sit possibile, vel non. Primùm ergo, & ante omnia philosophi probant & collaudant ipsum aurum, ea ex causa quòd inter omnia metalla est naturæ temperatæ, assimilatúrq; Soli propter eximiũ suum nitorem & colorem. Appropriatur etiam Ioui propter temperiem. Ideóque calorem naturalem cum frigiditate mirabiliter potest tẽperare & moderari, & humores ipsos conseruare ab interitu & corruptione, ideóque virtutem Solis & Iouis illi attribuimus, quorũ est officium, attribuere spiritum vitalem mẽbris interioribus. Hinc philosophi ipsi probant, nullá rem esse aptiorem ad vitam humanam aliquantulum à corruptione conseruandam, quàm substantiá subtilissimam & durissimá quasi incorru-
ptib

tibilem,quę ad interiora penetrat
iembra. Hinc ipſum aurum ſubti-
ſsimè laminatũ, & cum ſpeciebus
ordialibus admixtum, in puluerẽ
ſt redigendum. Propterea dicit Io
ines de Rupe ſciſſa, nos oportere
ibere conſiderationem ad ope-
ndum poſsibilia, & impoſsibilia
bterfugere. Videmus enim plura
irabilia de calybe, plumbo, fer-
, ſtanno, & argento, quin exiſti-
emus maiorem eſſe efficaciam in
etioſiori, ſicut eſt ipſum aurum.
idemus etenim (teſte Auicenna)
uam ipſam, in qua candens ex-
iguatur calybs, fluxum ventris
ſtringere, & inteſtina congregata
aſi ſimul connectere. Quod & *Cõtra fluxum ventris.*
ipſo ferro videre licet. Quanto
go magis hoc credendum eſt de
o auro, in quo nullum eſt cor-
ptibile de quatuor elementis, ſi-

cut in ferro, calybe, & cæteris. Si enim ipse calybs virtutem habet constringendi, & quasi colligandi ipsa viscera & intestina simul, nonne videtur hoc in auro posſibilius, quum sit purius, defecatius, incorruptibiliúsque ipso calybe? Secundo etiam potest probari ex ratione euidenti & experientia, quem ipsum plumbum sæpius funditur in aquam, in qua lamina auri, vel calybis, vel ferri, sit extincta, videmus ipsum indurescere. Et hinc possumus aperto cognoscere, ipsam aquam abstraxisse vim à materia, quæ in ipsa sit extincta. Econtrario etiam per quotidianum vsum experimur, quòd si funditur plumbum in aliquam aquam, & deinde in eadem extinguatur ferrum, vel calybs, vel aurum, manifestiſsimum est, ipsum moll

Plumbi induratio.

Ferri vel calybis mollificatio.

mollescere ex aqua, quæ à plumbo vim extrahit, quam molliciem non habent ex ipsa natura. Itaque sicut hoc de ferro & plumbo ex vsu quotidiano compertum est, sic etiam illud de auro. Et hic est verus modus apud philosophos naturales de auro potabili, sicut Marsilius Ficinus dicit. Non tamen quòd corporea eius substantia bibatur, sed ipsa virtus efficaciáque ex ipso per modum subtilissimum extracta. Quoniam omnino falsum est credere, ipsam materiam auri ingredi humani corporis compositionem, sicut pulcherrimè probat præallegatus Marsilius. Vel etiam quòd corpori humano assimiletur, vel quòd in substantiam potabilem conuertatur. Oporteret enim ipsam primò in sanguinem transmutari, post hoc in carnem, quod

eſt impoſsibile propter ſuam duritiam. Cum Marcilio Ficino concedimus, aurum exiſtẽs in ſubſtantia metallica, etiam ſi aqua vitæ quàm maximè ſubtilietur, nullam tamen penitus affinitatem aut conuenientiam adipiſci propinquam carni humanæ, niſi corrupta prius forma dura, & redacta ad ipſius primam materiam ſufficiẽter purificatam & digeſtam: & ſic acquirit hanc affinitatem & conuenientiam cum corpore humano, quam etiam cæteri ſibi & medicinæ præſeruatiuæ poſsident, quas tamen hæc longè præcellit in virtute. Et ideo ſciendum eſt, quòd in quampluribus rebus auri virtus humanum corpus confortat & ſuſtentat, quæ quidem ſubſtantia materialis non ingreditur compoſitionem. Nam ſicut ipſe magnes per ſuum nitorẽ per quem

aurum

rum ingreditur,id ad ſe attrahit,
: etiam ipſum aurum per ſuũ exi-
ium candorem , virtutem infun-
t aquæ , in qua extinguitur , per
uam humanum corpus mirabili-
r confortatur. Ideóque qui aurũ
i conuertunt in ſubſtantiam po-
bilem,per aquam fortẽ,vel (ſicut
pra diximus)per acetum diſtilla-
m, magis virtutem ſuam corrum
nt (quum eam ex ipſo extrahere
timent) quàm nobilitant.

*De auro potabili cum ſpe-
ciebus aromaticis.*

CAP. XXVI.

I autem velis facere aurum pota
bile cum ſpeciebus ſimplicibus,
arum aliquæ educunt ſuperfluã
miditatem, aliquæ verò confor-
nt membra nobiliora.Ideóque ta
uro potabili vtendum eſt cum
iuſto

iusto & vero regimine & dieta, vigilandi, dormiendi, edendi, bibendi, replendi, euacuandi. Et hoc fit ita: Recipe optimi vini quod habere poteris libras triginta & duas, & ponatur in caldare balnei Mariæ, & tantundem distilletur, vt ad vnũ cantharum redigatur. Deinde accipe aliud vinum, & pari modo distil labis. Et hoc fac toties, donec habeas triginta duas libras vini distil lati. Postea accipies omne vinũ distillatum, & ponatur iterum in caldare, & distilletur toties, vsque ad consumptionẽ medietatis. Deinde ponatur in cucurbitam, & distilletur tandiu, quoad omnis substantia aquea recesserit. Postea distilletur in balneo Mariæ quater, & addantur post distillationem hæ species, Ligni aloes crudi, cardamomi, cubebarum recentium ana drach.j.

Cinna

Cinnamomi, nucis muſcatæ, macis, zinziberis albi, macropiperis, granorum paradiſi, ſandali vtriuſque, ana drach. 4. Hæc omnia ſubtiliſſimè pulueriſentur, & in vitrum im ponantur, ſuperinfundendo vinum diſtillatum, optiméque vitrũ claudendo ponatur in balneo Mariæ per dies octo, ſuperimponendo alébicum, & diſtilletur igne lento. Deinde ponatur in cucurbitam cum collo longo. Poſtea addantur auri puri foliati drach. 2. garyophyllatæ, ambræ bonæ ana drac. 1. Hæc idẽtidem pulueriſentur, & quum in cucurbitam poſita fuerint, claudatur, & ponatur in caldare, in balneo Mariæ per dies xlij. in continuo calore. Poſtea exaltetur ignis vſque ad quartum gradum per ſpacium vnius horæ, & exibit aqua in colore auri. Et hæc aqua reſeruetur ſepara

paratim, quia eſt ipſum aurum potabile. Deinde accipe libras quatuor de ipſa Quinta Eſſentia, & addantur auri puri, margaritarum, ambræ bonæ, muſci, amomi, aniſi, cardamomi maioris, zinziberis, cinnamomi, zedoariæ, macis, nucis muſca. garyophyllorũ, croci orientalis, cubebarũ, ligni aloes, turbith mundi albi, electi & bene gummoſi, agarici albi, quinque myrobalanorum, foliorum ſenæ ana. drach. 1. raued ſeni. vnc. 2. & ſemis, aloes, ſucci citrini vnciæ tres. Hæc omnia ſimul contrita, ponantur in balneũ Mariæ per vnum menſem integrũ. Et quando volueris conſeruari aliquem in ſanitate, dabis ei in potu de prima aqua diſtillata drach. 1. Si verò homini malè ſano & ægroto, ad liberandum de infirmitate dabis ei de aqua prima ſcrup. 1. & de aqua

ſecun

ſecunda ſcrup.2. Si vero ægritudo eſſet valde intenſa, poteris ei dare de prima aqua ſcrupu.2. & de aqua ſecunda drachm.1. ſcrupu.1. Et in hoc recepto eſt ſecretum ſecretorũ ad naturam humanam ſuſtentandam, vſque ad terminum nobis à Deo præſcriptum. Et ideo dicit Auicenna: Recipe de lacia nigra, contundatur in mortario lapideo, & ſuccus quem expreſſeris, diſtilletur in balneo Mariæ per alembicum. Pari modo fiat de bugloſſa. Poſtea de qualibet aqua cape vnciam ſemis, addantur auri puri optimi foliati grana 3. bibatur ſobriè tribus diebus continuis, corpore tamen prius purgato. Valet etiam aurum prædictum contra leprã, dũ bibitur omni die ſcr.1.primi, & ſecundi ſcru.2.cũ aquę caponis veteris diſtillatę vnc. ſemis.Lul

lius verò dicit, id debere bibi cum tali iuleb, Recipe Syr. agrestæ. Syr. acetosi simplicis ana vnc. semis, aquæ buglossæ vnc. 1. aquę cicoreę vnc. 2. fiat iuleb. et detur leproso cũ auro prædicto. Ioãnes verò de Rupe scissa ait: quòd si hoc aurum potabile sumatur cũ aquę chelidonię vnc. 2. quod maxime confert ad omnes ægritudines, principaliter ad febres hecticas & hydropicas. Et nota, quod si adolescẽs vtatur hoc auro, ad minus duabus vicibus in anno debet phlebotomisari. Senex verò potest omni die sumere guttá vnam cum guttis quinque Quintæ Essentiæ stomacho adhuc ieiuno, & per horam integram post sumptionem ieiunet, quia mirabiliter caniciem expellit. Cõfortat etiam cor, & cerebrum, & omnia alia mẽbra principalia.

Ad lepram.

De au

De auro potabili ex floribus cordialibus. CAP. XXVII.

DEstinaueramus nil vltra de auro potabili ſcribere. Sed verus amor, quem erga omnes ſtudioſos habemus, quos ſcimus eſſe auidos, meliora & vtiliora legendi quàm hactenus ſcripta ſint. Ideóq; ne longis verborũ anfractibus, eorũ aures tenerrimas obtundamus, ipſum verum aurũ potabile edocebimus, quod quidem nullus vnquã philoſophorum, quãtumuis peritus, improbare poteſt, dicendo quòd vllo modo ſit contrariũ naturæ humanæ, quia poteſt dari homini in ſuperextenſa & maxima ęgritudine. Et maxime approbatur ab Arnoldo de villa noua, & à dicto Marſilio Ficino. Et licet non magis egeat expenſis, non tamen ideo floccipẽdendum eſt. Et hoc fit ita: Recipe

buglossam cũ floribus, radice, herba, & omni substantia in die claro, dum tamẽ præcedenti nocte nulla fuerit pluuia, Luna ipsa crescente, in bono aspectu Iouis & Veneris, conterantur cum omni substantia, & digeratur in fimo equino per dies octo. Postea distilletur ꝑ tres aut quatuor vices, semper distillatã materiam super fæces suas fundendo. Postea digeratur iterum in balneo Mariæ per dies quatuor vel quinq;. Pari modo capias quoq; boraginẽ cum omni substãtia, tempore, lunationibus, sicut de buglossa est dictũ, semper fæces ipsas pulue risando post distillationẽ, & materiam distillatã super ipsas fundendo. Et identidem fiat de chelidonia & melissa. Et quum ab omnibus ha bueris aquam distillatam, forma & modo prædictis, misceantur simul

per

per partes ęquales,& ponātur in vitrum cum collo lōgo, ipſum ſiſtendo ad Solem. Et hę aquę optimè reſeruentur, donec volueris eiſdē vti. Quū volueris ergo facere aurū potabile, recipe de aquis prædictis inſimul mixtis libram vnam, ponantur in vas terreum, ab intus vitreatum, & recipe laminam auri puri, non ſophiſticati in pondere vn.xvj. vel plus, aut ſicut habere poteris. Sed quantò plus, tantò melius. Et prædicta lamina calefiat ad ignem, donec cādeſcat, poſtea extinguatur in aquis prædictis toties, donec quarta ipſarū pars ſit cōſumpta. Et ita ſentit Marſilius Ficinus: Poſtea optimè coletur per pānum linteum mundiſsimum, & imponatur in vitrum optimè clauſum. Dehinc accipe margaritarū pulueriſatarū dra. iiij. ſuper quibus fundantur aquæ

vitæ ex vino rubeo quater diſtillatæ vncias ſex, ponantur in vitrum bene clauſum, & ponatur in balneo Mariæ per horas xxiiij. & quũ fuerit diſtillatum, ſegregatim quoque cuſtodies. Et quandocunq; volueris infirmo opitulari, qui à medicis ſit morti adiudicatus, accipies de aqua, in qua lamina auri fuerit extincta vnciã ſemis, & de aqua vitæ cum margaritis drachmam vnam, & ſimul miſceantur, dando omni vice ægrotanti, & ſex horis elapſis totidem, totidémq; duodecim horis elapſis. Si autem nimium calefaceret ęgrotantem, dabitur ei cum ſyrupi violati drachmà vna. Poſſet etiam capi de Quinta Eſſentia ex rubeo vino tali, vt ſupra docuimus, vſq; ad vnciam vnã ſemis, in qua debet imponi auri puri foliati, non triti vel pulueriſati drac. vna:
&

& Quinta Eſſentia virtutem & colorem auri ad ſe trahet. Et hæc folia auri ita remaneát cum Quinta Eſſentia. Et quando infirmo de aquis prædictis dederis, de hac eſſentia impones tres vel quatuor guttas. Vult etiam Marſilius, quòd licet lamina auri in aquis prædictis ſit multoties extincta, nihilominus tamen debere poni in ipſis auri folia. Ideo loco iſtorum foliorum auri, accipies Quintam Eſſentiá quæ iam vim ab auro ſuſcepit. Et ita habes veriſsimum aurum potabile, quod eſt melius & pretioſius, quàm ſi expenderes mille ducatos in exquirẽdo vtilius & magis ſumptuoſum. Habet autem virtutem cõfortãdi cor, & omnes humores ſuperuacuos conſumit, optimum ſanguinem generat & omne malum expellit, iuuentutem cõſeruat mirabili-

Veri auri potabilis commoditates.

ter, vrinam prouocat, morbum caducum curat & maniacos: leprosos etiam nutrit. Sed caue, ne aurũ alchymistarum immisceas quia magis noceret quàm prodesset, vt ait Arnoldus, propter venenosas substantias, quæ in eius compositionem ingrediuntur.

De auro potabili ex Quinta Essentia per lapidem.

CAP. XXVIII.

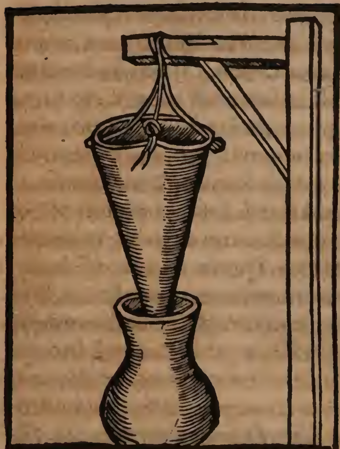
SI vis facere aurũ potabile alio modo, Recipe de Quinta Essentia distillata per prædictũ lapidem philosophorum, in qua imponantur folia auri, & ita soluantur in dicta Quinta Essẽtia, ita quòd ex auro fiat quoddam liquidum potabile. Et hæc est mirabilis operationis ad vitam sustentandam, & omnes morbos expellendos, & ad hominem semimortuum refocillãdum,

&

& ad pristinam sanitatem reducendum,& eo perfectior erit, si imposueris duas partes de Quinta Essentia mellis, ita extracta vt suprà docuimus. Ponantur in vitrum circulatorium, ita quòd de aqua vitæ prædicta sit libra vna, & de Quinta Essentia mellis vnciȩ x.foliorum auri drachmæ iiij. ipsum circulatorium optimè claudendo in parte superiori,& lutetur cum cera tali, vt supra docuimus. Deinde ponatur in balneum Mariȩ per quatuor aut quinque menses, quia quanto plus circulatur, tanto melior efficitur substãtia, & tãto etiam plus ipsum aurum soluitur,& cum materia alia incorporatur. Si verò non possis habere folia auri, accipies tres aut quatuor ducatos, & malleabis subtilissimè, sicut fit ab aurifabris,quando volunt deaurare, sed

tamen nihil eſt melius quàm folia auri,ſi poſſunt haberi de bono auro ducatorum. Si verò nõ, & quòd etiã nolles aurum ita malleare, hoc modo poteris ipſum in puluerem redigere: Recipe de auro meliori quod habere poteris, vel accipe aurum florenorum: affinetur & cæmentetur ita, Recipe auri partem vnam, antimonij partes duas, parum de tartaro, fundatur inſimul in tigillo, donec tota materia ſit liquida, Poſtea fundatur in fuſorium tale. Et ſemper agitetur, deinde ſinas modicum infrigeſcere, & inuenies ipſum aurũ in acie fuſorij, & ſuper hoc eſt ipſum antimoniũ ſeparatum. Et hic eſt optimus modus affinandi aurum. Et cũ fuerint omnia infrigidata, rumpatur in acie aurum ipſum ab alia materia, & ſi non fuerit ſatis affinatum, iterum cum

Modus aurũ affinandi per cæmẽtum antimonij.

cum antimonio fundatur, & fiat ſicut prima vice. Poteris etiam affinare Solem per tale cæmẽtum, Recipe vitreoli romani, vel loco eius cape ſal. nitri rubificati, ſalis ammo-

Alius modus affinandi Solem.

niaci, viridis æris, boli armeni, pulueris laterũ coctilium bene adusto rum ana.vnc.j. Omnia hæc optimè puluerisentur, & fiat pasta cũ vrina humana, & fiat stratum super stratum in quodã tigillo, ita vt in fundo eius sit stratum de dicta pasta, & aliud stratũ desuper de florenis, & iterum stratum de pasta, & aliud de florenis, semper ita procedẽdo donec totum aurum imposueris, & in supremitate tigilli fiat stratum de pasta supra quod fiat aliud de calce viua. Et scito quòd nullus florenus debet attingere alium. Et quum omnia fuerint ita imposita, fiat super tigillum cooperculum, quod in medio habeat foramen cum acu factum, & optimè claudatur tigillum vndiq; cum luto facto ex crinibus. Quo facto, fiat ignis de carbonibus in longitudine palmæ vnius,

remotus vndique à tigillo, per horam integrã. Qua elapsa, fiat ignis parũ propinquior per aliã horam, qua quidẽ effluxa, iterum parũ appropinquetur per aliam horam, vt ipsum tigillũ attingat. Vltimò verò fiat alius ignis super tigillũ, vndiq; ipsum attingens, & duret quoque per horã integram. Hora verò vltima præterlapsa, sinas frigescere tigillum, & ipsum frangendo, inuenies aurum depuratum vsq; ad extremum punctum vbi nihil remãsit quàm materia purissima. Et ita poteris affinare aurum vsq; ad vigintiquatuor gradus. Potest etiã cæmentari per cæmentum regale viginti quatuor horis, recipiendo salis communis præparati partes duas, & pulueris laterũ coctilium partem vnam, fiat pasta, & incorporetur cum vrina humana. Vel si

Alius modus affinandi Sole per cæmentum regale.

velis

velis, poteris etiam affinare Solem per tale cęmentũ: Recipe ſalis communis bene præparati vnc.j. pulueris laterũ coctiliũ vnc.ſemis, vitreoli rubei, vnc.j. Mercurij ſublimati, drac. vj. pulueriſentur omnia ſubtiliſsimè, fiat paſta cũ vrina humana. Poſtea fac ſtratũ ſuper ſtratũ, ſicut in primo cæmento eſt enarratum. Deinde fundatur aurũ, & ſuperinfundatur ſalis ammoniaci dr.j. Mercurij ſublimati drac.ſemis, ponantur paulatim in tigillũ, vbi eſt aurũ fuſum. Et etiã aliud cæmentũ, quod fit hoc modo, Recipe ſalis ammoniaci vnc.j. viridis æris vnc. vnã, vitreoli bene calcinati drach.ſex: fiat puluis ſiccus, cum quo fiat ſtratum ſuper ſtratũ, & hoc vltimo modo, quando affinas aurum, de quatuor partibus vnius floreni, nõ remanebũt niſi tres partes. Si autem cupis

Aliud cæmentum.

Sol

Solem vel lunam ab antimonio ſe- parare & affinare, addatur parũ de tartaro, & ipſum antimonium non poterit attingere Solẽ vel Lunam. Luna autem tunc debet admiſceri cum Venere. Eſt autem modus faciendi puluerem ex ipſo Sole talis, Recipiãtur ducati vel floreni præparati ſupradictis modis & ponantur ad ignem, donec candeſcãt, deinde malleentur quantum poteris ſubtiliſsimè, ſicut fit ad deaurandum, poſtea ſcindãtur fruſtulatim in minimas bracteas, & pro vna parte auri, addes Mercurij partes ſex: imponãtur ita ſimul ad ignem & calefiant, donec videas ipſum Mercurium fumeſcere, & aurum ſit in alio tigillo, & calefiat pari modo ſicut feciſti de Mercurio, deinde fundatur ſuper Mercurium fumeſcentem, & cum bacillo tandiu agite

Separatio Solis vel Lunæ ab antimonio.

Modus Solẽ pulueriſãdi.

Furnus calcinationis.

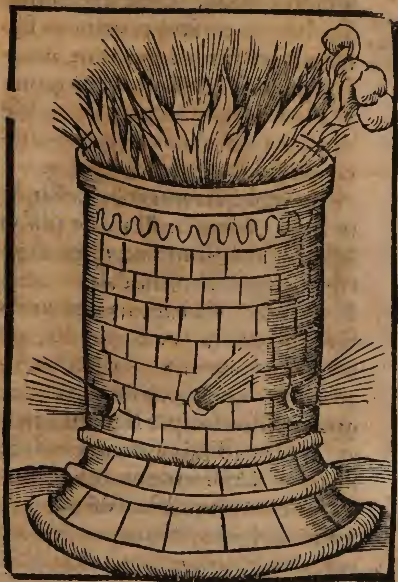
agitetur, donec totum fuerit fuſum, deinde iterum concutiatur, donec frigeſcat. Poſt hoc ponatur ſimul in corium albũ, ſicut fit apud auri fabros, & optime ligetur, & expri

primatur, vt totus Mercurius egrediatur ex ipſo corio. Reliquum verò ponatur in tigillo ad ignem, donec Mercurius fumet: deinde ponatur ſuper mamor, & ſępius teratur, iterúmq; in tigillum mittatur, donec fumus ex Mercurio egrediatur: deinde iterum teratur. Et hoc fiat ita ſæpius terendo & calefaciendo, donec omnis fumus in Mercurio ceſſet, & aurum in puluerem ſubtiliſsimum ſit redactum. Deinde ponatur in fumum calcinationis, faciendo flammam ignis cum ligno ſicco & non carbonibus. Et hic ignis duret quatuor vel quinq; horis, & ita calcinetur, donec videris Solem à Mercurio depuratum & mundificatũ, & tũc habebis aurum tuũ optimè pręparatũ. Lauetur deinde aurũ duabus aut tribꝰ vicibus cũ aqua vitæ, & bene ſimul miſceatur

tur cũ culmo pẽnæ integro, deinde colabis aquam vitæ, ſuperinfundẽdo recentem, & hoc fiat tribus aut quatuor vicibus. Deinde exiccabis ipſum Solem ſuper paruũ ignẽ pru narum. Poſtea imponatur in circulatoriũ ſupra poſitũ cũ ipſa Quinta Eſſẽtia vini. Alius eſt modus pul uerifandi Solẽ. Fac fieri inſtrumẽtũ de cupro vel ferro in forma cucurbitæ,

Alius modus pulueriſandi Solem.

Alius modus pulue risandi Solem.

bitæ,hoc modo. Et habeat collum ſtrictum in orificio crucem ex filo ferreo factã, in amplitudine vnius formæ ducati vel floreni, ita ꝙ non poſsit cadere intrò.& oportet quòd ducatus vel florenus attingat orificium cucurbitæ ab omni parte.

Hoc ergo inſtrumentũ calefiat,& in fundo ipſius fiat ſtratũ de plũbo liquido, in ſpiſsitudine vnius digiti, ſuper quod fiat aliud de tartaro. Et ita ſemper facies,donec cucurbita ſit plena.Poſtea ſuperimponatur ducatus vel florenus,& ponatur ſuper crucẽ, locando in furnũ talẽ.Ita ꝙ plumbũ ſit ſemper liquidũ.Et qñ aurũ fuerit aliquãtiſper in vno late re, ſuper aliud vertatur, & hoc modo fiet obediens ad faciẽdũ puluerẽ Solarem. Poſtea calcinetur ĩ furno reuerberationis,vt iam dictũ eſt.Et hoc modo poteris facere de iiij. aut

v.flo

v.florenis, aliísq; monetis argẽteis.

De auro potabili cum melle.

CAP. XXIX.

Recipe Salis gẽmæ bene præparati, mellis optimi à fauo absq; igne extracti, vt suprà diximus, aquæ vitæ rectificatæ añ. partes æquales, distillẽtur omnia simul per tres vices. Postea accipe de hac materia distillata librã vnã, foliorũ auri finissimi quãtũm volueris, & pone in cucurbitam, ipsam ponendo sup cineres. Postea adde reubarbari electi, ligni aloës bene triti, reupontici, ossis de corde cerui, musci Alexandrini recentis, ambræ bonę, añ. drach. j. omnia simul misceãtur, & octo diebus elapsis distilla per filtrum, & habebis optimum aurum potabile, ad multas ægritudines conducens, & corpus humanum mirabiliter restaurans.

De auro potabili ex solo auro & aquavitæ. CAP. XXX.

ACcipe auri finissimi drach.iiij. malleetur subtilissime,& scindatur in bracteas minutissimas. Postea accipe Mercurij abluti vnc. j.semis,fiat amalgama,postea ponatur super marmor,addendo totidẽ de sulphure viuo, & bene insimul terantur, deinde ponatur in tigillo super carbones, & sinas ibidem, donec totum sulphur fuerit cõbustum, postea ponatur in cinericiũ. Et iterum deinde pone in tigillo ad ignem donec ipsum tigillum rubescat. Post hoc amoue tigillum, & inuenies Solem in puluerem subtilissimum,coloris crocei calcinatũ. Postea ponatur in furnum reuerberationis, & aurum tuum erit optimę præparatum.Lauetur deinde cũ aqua vitæ simplici, & exiccetur. Et

de

de hoc puluere capias quantum volueris, ſuperfundatur de aqua vitæ rectificata totidem, vt vltra aurum emineat tribus vel quatuor digitis: Mittatur deinde in circulatorium, & ponatur in balneo Mariæ cum ſuis lapillis ĩ medietate põderis auri, & circuletur vt decet, & ipſum aurum liqueſcet, & reſoluetur in aquam coloris citrini vel crocei, vt etiã tingat capillos humanos. Et ita habes etiam verũ aurum potabile.

De auro potabili cuiuſdam Treuerenſis epiſcopi.

CAP. XXXI.

VNus inſignis Epiſcopus Treuerenſis faciebat aurum potabile hoc modo. Quando diſtillaueris ipſam aquã vitæ, & in fundo diſtillatorij ipſum phlegma ſicut materia tenax reſederit, accipe aquã vitæ duabus vicibus in balneo Marię

diſtillatam,fundendo ſuper hãc materiam nigram, dum fuerit infrigidata, & ita per diem & noctem remaneat.Poſtea ab hac materia aqua vitæ iterum abſtrahatur per diſtillationẽ lento igne, donec ad materiam ipſam perueneris, & fiat tepida, ſi volueris vitrũ reſeruare integrum. Deinde fundatur aqua fontis ſuper ipſam materiã nigrã in altitudine ſex digitorum, & ita per tres aut quatuor dies quieſcat. Poſt hoc lauabis ipſam cum alia aqua fontis, & inuenies ſubſtantiam ſiue materiam ĩ fundo, ac ſi eſſet arena, & eſt ipſa terra,quã lento igne exiccabis. Quum autem fuerit ſicca,fundatur ſuper eam de aqua vitæ rectificata in altitudine quatuor digitorum, & ſinas ita permanere ĩ balneo Mariæ per horas vigintiquatuor, claudendo orificium vitri cum alio vitro

tro & lutando cum cera tali, vt supra dictum est. Post hoc ipsa aqua vitæ iterum abstrahatur, & hoc facies sæpius. Quia quantò sæpius superfuderis, & iterũ per distillationem abstraxeris, tantò melius. Et quando ipsa terra fuerit exiccata, ponatur cucurbita ad arenam, sepeliendo ipsam cucurbitam in ea vsq; ad collum, & abstrahatur igne forti toties, donec nullum fumũ in alembico conspexeris, non amouendo ipsum receptaculum. Quia oportet quòd aqua vitæ & spiritus siue fumus ille simul immisceantur, & ita habebis duo elementa, s. ignem, & aërem. Post hoc accipiatur terra, & optimè super marmor teratur & ponatur in cucurbitã, superinfundendo de aqua vitæ rectificata, in altitudine trium aut quatuor digitorũ, et impone in balneũ Mariæ per diẽ &

noctem, donec soluatur. Et quũ fuerit soluta, frigefiat, deinde abstrahatur iterũ, & exiccetur ipsa terra ad Solẽ, quæ cũ exiccata fuerit, debet poni in crucibulum, lutãdo ipsum optimè cum luto sapiẽtiæ, & calcinetur in furno reuerberationis, per horas quatuor. Deinde frigefiat, & iterum super marmor teratur, & in cucurbitã ponatur; superinfundendo de aqua vitæ rectificata, & ponatur in balneũ Mariæ ad soluendum. Deinde iterũ abstrahatur aqua vitæ, & terra iterũ calcinetur per horas quatuor, dum fuerit sicca. Vel etiã potest ita cõburi, vt candescat, deinde iterũ soluatur in balneo Mariæ, cum aqua vitæ. Et toties solues & calcinabis, donec non poteris vltra calcinare vel soluere, & hoc fit cõmuniter in septem vicibus, dum magister rectè operetur. Dum autẽ
vol

volueris cognoſcere, quando ipſa terra non ſoluitur vlterius, accipiatur parum de ea terra, & exiccetur ad aërem, et de aqua ſua ſuperinfun de tres vel quatuor guttas, ſi ſoluitur, ſignum eſt, ipſam adhuc nõ eſſe ſatis præparatam. Ideóque oportet ipſam iterum ſoluere in balneo Mariæ, deinde calcinare, donec verum poteris habere indicium, ipſam nõ

poſſe plus ſolui. Vltimò verò debet exiccari et calcinari, & frigefieri, & tunc eſt pro ſe ſola, & ignis et aër ab ipſá ſunt ſeparata. Deĩde ſumãtur omnes illæ aquæ, cũ

quibus soluisti terram prædictã, & debēt poni insimul in cucurbitam, vnà cũ ipsa terra, ponendo simul in balneo Mariæ, & addendo de ipsa Quin. Essen. & abstrahatur vsq; ad medietatẽ cũ igne lẽto, & antepona tur aliud receptoriũ. Deinde ignis augmentetur, donec omnis humor & materia phlegmatica ab ipsa separetur. Quo facto, magis crescat ignis ad expellẽdũ ipsos spiritus, donec videris paruas pustulas in alẽbi co apparẽtes penitus trãsisse, deinde iterum calcinetur, & soluatur, sicut superius fecisti. Et hoc debet fieri septies, & toties semper terra soluatur, & calcinetur. Deinde teratur iterũ super marmor, & ponatur in pellicanum ad circulandum in cineribus, & soluendum per dies octo, et videbis materiã ipsam coagulari. Si verò non haberes pellicanum, debet poni in tale circulatorium.

Quum

Quúmque videris materiã esse ita coagulatam, debet iterũ solui in balneo mariæ & deinde iterũ coaguletur in cineribus. Et hoc fiat toties, donec exeat materia sicut oleum, & est ipsa Quinta Essentia. Si verò non haberes pellicanum vel circulatorium, accipiantur duæ cucurbitæ vnius magnitudinis, alteram super alterã imponẽdo, quũ fuerint in orificio ambæ quàm optimé politæ & adequatæ. In quibus imponatur ipsa terra calcinata, & tantumdem admisceatur de aqua ipsius, donec ad spissitudinem syna

Vas circulatorium.

pis

pis reducatur,& fiat cannale ferreũ in circuitu coniunctionis ipsarũ cucurbitarũ,ipsaq́ lutãdo circa cannale cum cera tali, vt supra dictũ est, & ita fit quasi alembicus cæcus hoc modo.Deinde ponatur ad circulandum in balneo Mariæ. Postea distilletur per alembicũ cum igne bono, donec materia sicca in fundo remaneat,& aqua quæ ab ipsa est distillata,reseruetur.Deĩde superinfundatur alia aqua,quam in prima circulatione ab ea colasti, super ipsam materiam,circuletur per dies octo, iterum distilletur, & hoc de octo in octo dies semper facies, donec aquæ omnes imbibantur.Et hoc facto, omnes aquæ colligẽtur in vnũ vas, & superfundatur de aqua vitæ rectificata, & ipsa materia calcinetur prius per horas quatuor in furno reuerberationis donec fiat cãdi-

da,

da,ſemper ipſam ponderādo prius, vt ſcias,quantū augmentetur.Quo facto, ipſam rurſus cū aquis ſuis in circulatorium pones,ſuperimponē do alembicū cæcum,ipſas lutando, vt ſuprà. Deinde mittatur ad circulandum in balneo per mēſes duos, vel vltra, ſecundū quod quantitas materiæ indiget. Deinde quū depoſueris alembicum cæcum,inuenies ipſam materiā in fundo circulatorij tranſlucētem & claram, ſicut eſt Cryſtallus, in magnitudine quarūdam margaritarum,& eſt ipſa vera Quinta Eſſentia.Si ergo cum ea volueris facere aurū potabile iuſtū & verū,habeas foliorum auri finiſsimi drāch.j.quæ debēt immiſceri cū Quintæ Eſſentiæ vnc.j.ſe.& ſuperfundatur de meliori aqua vitæ cōpoſita,quā habere poteris in quantitate librarum duarū & ſemis. Potes

ſano vel morbido, niſi ipſa neceſsitas exigat, ita quòd in tribus menſibus dabis ſaltem tres guttas, quia ſi ſępius dares, ipſa anima ex eo tantũ delectaretur, & tantùm gauderet, ꝙ etiã ab ipſo corpore poſſet ſecedere. Quũ verò dederis alicui in æſtate, dabitur cum aqua fontis pura, In Hyeme verò cum iure caponis, vel cum vino. Si autem velis facere lapillos ſiue Cryſtallũ, breuiori modo diſtilletur phlegma quod remãſit, quando prima vice aquam diſtillaſti. Ponatur in cucurbitam, diſtillando per arenam, donec nigra materia tenuis ſicut vinum groſſum & ſpiſſum ĩ fundo remaneat, quæ debet reponi in aliam cucurbitã, iterum phlegma ſuperinfundendo & diſtillando, ſicut prima vice, & iterũ ita fiat, vt poſsis extrahere materiam illã, quæ debet imponi in cal-

Doſis huius auri potabilis.

dare

dare, & ibidem permaneat, donec iterum in tenuem ſubſtantiá vertatur, ſicut fuit in principio. Accipiatur deinde & reponatur in cellario ipſum vas optimè cooperiendo, vt nihil impuri poſsit incidere, & ibidem infrigidetur per ſpatiũ vnius menſis, vel paulò plus. Quæ cũ permanſerit ita in cellario per prædictum ſpatium temporis, ſuperfundatur de aqua fontis clara, & manu ſimul miſceantur, & coletur in vrceum vitreatum, & inuenies paruos lapillos tranſlucentes ſicut Cryſtallus, et eſt ipſa vera terra, quę debet teri, & admiſceri auro, quod eſt in circulatorio, cum ipſa Quintá Eſſentia vini & mellis, & videbis ſolutionem auri. Reliquum verò extrahatur & fiat oleum, vt ſupra mõſtratum eſt. Et hoc modo etiam habebis optimum aurum potabile.

De

De auro potabili cum vino Græco vel similibus, & speciebus aromaticis.

CAPVT XXXII.

RE cipe de vino meliori quod habere poteris, sicut est maluaticum, bastardum, vel Romanum, Corsicũ, Græcum, aut Hispanum, distilletur per alembicum, donec pòssit rectificari, vt supra dictũ est de aqua vitæ. Et cùm bonam quantitatem habueris de hoc vino distillato, iterũ distillabis sex vel septẽ vicibus. Postea ponatur ad circulãdum in pellicano, ipsum implendo pro tertia parte, vel ferè ad mediũ. Deinde claudatur foramen pellicani cum pasta facta ex albumine ouorum, & farina optima, & ponatur in balneo Mariæ lenti ignis, per dies quadraginta, vel plus. Deinde si gustando senseris aliquam dulce-

dinem cum odore excellenti, ſatis circulatum eſſe putato. Si verò nõ, debes iterum ponere in pellicanũ donec ad id perueniat. Et quũ fuerit ita, ponatur in vitrum optimè clauſum. Et hęc eſt ipſa Quinta Eſſentia vini, quæ debet ſumi loco omnium medicinarum, & debet dari ægrotanti tẽpore matutino. Doſis eius eſt de drachm.ij.vſq; ad iij. ſecundum quod ęgritudo eſt intenſa vel remiſſa. Si verò velis admiſcere ſpecies aromaticas, poteris capere nucis muſcatę, cinnamomi, garyophyllorum, zedoariæ, galangæ, zinziberis albi, granorum paradiſi vnc. j. pulueriſentur, & ponantur in libra vna aquæ prædictæ vnciis duabus harum ſpecierũ, & ponatur in vitrum cum collo longo, bene clauſo ſup cineres, per horas viginti quatuor, vitrum tribus aut

quat

quatuor vicibus agitãdo. Poſtea colentur per pannũ lineum, ipſas fęces ſegregãdo, alia verò materia debet diſtillari toties, donec non poterit vltra diſtillari. Deinde debet circulari, vt ſuprà, & ita habes Quintam Eſſentiam, & verum aurum potabile.

De alio auro potabili excellenti.

CAP. XXXIII.

SVnt qui diſtillant & abſtrahunt aquam vitæ à terra meliori vino quod habere poſſunt, ita quòd materia phlegmatica in fundo remaneat. Ideóque ne in hoc fallaris,

Primò distillabis mediam partem & alia media pars est sicut aqua fontis clara, de quo non debes mirari, & hæc iterum debet distillari lento igne, deĩde reponatur segregatim. Materiam verò dẽsam, quæ in fundo remãsit, facias bulliri ad ignem donec exiccetur. Poteris etiam ex hoc extrahere oleum nigrum, densum, & spissum, quod est calidum, & hoc etiam debet optimè custodiri: deinde calcinabis ipsam materiam nigram in furno reuerberationis, & pro vna parte terræ accipies de ipsa aqua vitæ prædicta partes quinque, quæ debet esse dulcis, superinfundendo ipsam, & ita permaneat per dies quindecim, donec soluatur. Postea distilletur per filtrum, abiiciendo fæces, distillando iterum aquam, & calcinando per dies quatuor vel quinque. Quo facto,

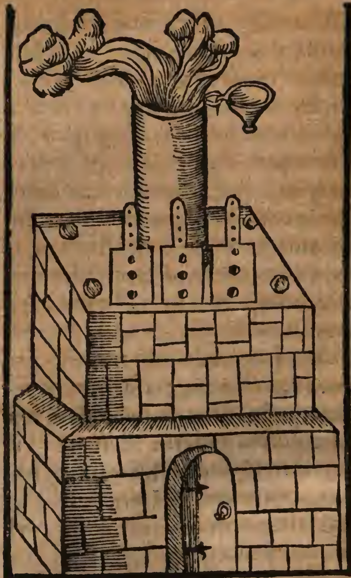
cto, inuenies terram albã. Vide ergo vt cautè opereris hoc, vt possis habere bonam partem de ipsa terra, & poteris dealbare & mundificare per caliditatem ignis, & per humiditatem aquæ. Et ita potes intelligere, ipsam aquam nil valere quàm ad mundificandum, ideóque nullum debet habere spiritum. Verum quidem est, in ipsa aqua vitæ esse ignem & spiritum, sed habet in se qualitatem aqueam (quod est ipsum phlegma) & terream, quod est ipsum impedimẽtum perfectionis. Et ideo debet distillari sex aut septem vicibus, vt bene rectificetur. Deĩde debet circulari in Quinta Essentia. Et si hæc aqua vitæ, hoc est spiritus & ignis, non haberet naturã ipsius Quintæ Essentiæ de terra prædicta, non posset ascendere, sicut est opinio Hermetis, nec

ſpiritus & ignis in terrã fixari. Eſt autẽ hæc aqua vitæ Quintæ Eſſentiæ: Habeas cucurbitam cum alembico roſtrato, & impone quatuor libras de aqua vitæ rectificata. Deinde lutabis optimè ipſum alembicum, cum tali paſta, vt iam ſæpius eſt dictum, & imponatur in fornacem ad diſtillandum, ita vt decet. Cuius forma ſequitur. Aqua autem diſtillata recipiatur in receptoriũ, dum ſit bene clarificata. Inde extinguatur ignis, & reſerua aquam in vitro optimè clauſo, vt nullus aër ingrediatur, quia nihil aliud eſt quàm ſpiritus. Et hoc fac tribus vicibus, ſemper aliquid ſinendo in fundo diſtillatorij, vt ſcias securè, nihil aliud eſſe quàm ſpiritũ bene rectificatum. Hoc ita diſtillabis quater, & habebis aquam odoris ſuauiſsimi, operationiſq; mirabiliſsim

isſimæ. Quia ſi venenũ aut fumus
quidã peſtifer in corpus intraſſet,
mirum in modũ per hoc ab ipſo ſe-
parabitur, & antequàm ter diſtilla-
ueris, odorẽ mirificũ percipies, &
hæc aqua ſoluit Solem & omnes
gemmas. Ad facturam verò huius
auri potabilis aliqui accipiunt fo-
lia auri puriſsimi, trita ſuper mar-
mor cum melle, donec videantur
eſſe redacta in aquã, vel quod appa
reãt ſatis eſſe ſubtilia ad ſcribendũ.
Poſtea lauetur in vaſe mundo cum
pura aqua fontis, quæ debet eſſe te-
pida, poſtea ſinas ita in fundum reſi
dere, poſtea ponatur in aquam vi-
tæ, vel in Quintam Eſſentiã, & ha-
bebis optimum aurũ potabile. Po-
teſt etiam poni in aquã mellis, vel
in aquã à zuccaro diſtillatã. Et hoc
aurum potabile mirabiliter tollit

Quid ſoluat Solem omnéſque gemmas.

Forma fornacis pro separatione quatuor elementorum.

omnes

mnes ægritudines, præcipuè le- *Ad leprã.*
ram.

De auro potabili cum gemmis.

CAP. XXXIIII.

SI autem volueris facere aurum potabile cum gẽmis, ſcilicet cũ maragdis, ſapphiris, rubinis, gra- atis, hyacinthis, vel etiã cũ marga itis, oportet omnes gemmas ſubti iſsimè terere ſuper lapidem mar- noreum, & de puluere illorum la- idum pones in prædictam aquam itæ, & circuletur per aliquod tem us in pellicano, poſtea diſtilletur. t hæc aqua ſoluit omnia, & aſcen- it, quemadmodum ſi volaret. Si uoque facis aſcendere ſuper au- um, vltra nunquàm aſcendet. Et oc eſt ſecretiſsimum in natura. *Nota ſecretum in natura.* 'ranſeundo verò ad ipſam terram lbam prædictã, vt poſsimus eam acere aſcendere, vt adipiſcatur na-

Retorta.

turam Quintę Essentię, ad soluendũ Solem vel Lunã. Accipiatur ergo de ipsa materia alba, & de Sole vel Luna ante partes æquales, & tãtũdem de põdere prædictę aquæ vitæ, & quãdo aurum erit solutum, ponatur in cucurbitam non nimis altam, quia non posset in altiori ascẽdere: & fac ipsam per alẽbicum ascendere, & cùm ascenderit, operaberis vltra vt decet. Si verò nõ possis habere cucurbitam ad hoc accommodatam, habeas vnam retortam talem. Est etiam sciendũ, quòd quando aqua vitæ est defæcata

ta & rectificata, & peruenerit in Quintam Essentiã cum odore fragrãtissimo, scias ipsam habere propriam terram ab ea veniẽtem, quæ peruenit in aquã, & ascendit, quasi volando per naturam aquæ, quam secum facit ascendere. Si ergo prædicta intelligis, poteris facere aquã ad soluendum omnia metalla, & si hoc non intelligis, nihil facere poteris, quia in hoc consistit omnis modus soluendi. Medicinam verò quæ debet dari homini post proiectionẽ, accipies in quantitate vnius grani ordeacei, & ponatur in poculum argenteum cum vino albo, vel cum aqua pura, ipsam fortiter calefaciendo super ignem donec soluatur. Postea ab igne moueatur, & cum cochleari argenteo agitetur, donec frigescat. Detur leproso, stomacho ieiuno post mediam noctẽ. Ad leprã.

Potest

Poteſt etiam dari omni ægroto in quacunque infirmitate ſit, & ſi in mala valitudine iacuerit duobus menſibus, ſanabitur in duobus diebus. Si verò homo eſt ſanus, omni anno ter accipiat hanc medicinam. Hinç dicit Arnoldus de Villa noua, ſe curaſſe Henricum ducem Veronæ ex precibus patris ſui, regis Aragonum, qui tribus menſibus leproſus fuit, & in tribus diebus conualuit. Ait etiam ſe vſum fuiſſe hac medicina in ſenectute ſua, & quãdocunq; habebat calorem defectu naturæ, vel etiã ex alia cauſa, ipſam medicinam cum frigiditate temperaſſe. Si verò habebat frigus, medicina moderabatur hoc ex ſua caliditate. Et ſaltem duabus vicibus in anno hoc vtebatur, ſcilicet vna vice in æſtate, & alia vice in hyeme. Circa hoc notabis mirabile qddã.

si hæc medicina detur ægroto, qui
e voluntate Dei debeat mori, nul-
lum est remedium adhibendi ali-
quā medicinā. Sed postquàm fuerit
mortuus, habet oculos apertos, &
colorem naturalem, ac si viueret, &
videtur mortuus quodāmodo spi-
ritu subito esse raptus. Ipsi quoque
crines talis hominis, et barba, et vn-
gues semper crescunt: quia sanguis
qui est in corpore, nō potest putre-
fieri, propter calorem naturalem,
qui per medicinam est sustentatus.

Quid operetur aurū potabile cū gemmis ī mortuis.

De auro potabili ad paralysim.

CAP. XXXV.

FIt aurum valde pretiosum ad o-
mnem paralysim, hoc modo:
Soluatur aurū purum in quātitate
drac.iiij.in aqua forti. Deinde ha-
beas aquam fontis distillatam to-
ties, vt dulcescat, in qua prędictum
aurum debet lauari, & quum fuerit

in

in puluerem redactum, ponatur in aquam vitę ſimplicem, quatuor vicibus diſtillatam. Deinde recipe pulueris boracis vnc. ſemis: diſſoluatur pari modo in aqua vitę ſimplici, imponendo in paruum vitrum, & totum id cum aqua vitæ implendo. Recipe etiam camphoræ drach. j. & diſoluatur etiam hoc modo prædicto. Vltimò verò cape zuccari candidati drach. ij. & debet etiam hoc modo in aqua vitæ Sol diſſolui. Poſtea quũ omnia fuerint diſſoluta, recipe quatuor illas aquas, in quibus ſoluiſti materias prędictas, & diſtillentur per cineres igne lento, toties, vt omnis aquea ſubſtantia ab alia materia ſeparetur, in tali fornace vt hîc eſt. Et hoc fiat toties, donec videas materiam in fundo ſimilem oleo. Deinde ponatur vitrum cum ipſa materia in locum humi

Fur-nus distil-latio-nis.

humid

humidum, & vertetur materia in ſubſtantiam cryſtallinam, deinde ſoluatur in aqua quatuor ſubſtantiarum diſſolutarum,ambræ griſę, muſci alexandrini recentis añ.dr.j. & de hoc fit quoddam oleum. Et quum volueris opitulari ægroto, accipe folia & flores de boragine & ſaluia,añ.M.j.lauẽdulę.M.ſemis, ponatur in quartam partem aquæ vitæ, & in hac permaneat per dies tres integros.Poſtea diſtilletur, & in vitro bene clauſo optimè cuſtodiatur.Et quũ volueris dare ægroto,accipe guttam vnam olei prædicti, & centies tãtùm de aqua trium herbarum, & hoc dabis patienti cum maximo diſcrimine & prouidentia,quia hæc eſt medela, quæ omnes infirmitates hominum occultat, & eſt theſaurus occultus omnium Philoſophorum.

Theſaurus occultus philoſophorũ.

De

De alio auro potabili bono.

CAP. XXXVI.

Recipe aquæ vitæ ſimplicis vnc. 2.boracis de petra drach.2. diſ-ſolue boracem in dicta aqua vitæ. Deinde ſolue zuccari candidi vnc. .in aquæ vitæ vnc. 3. ſemis. Solue etiam camphorę vnc.ſemis,in aquę vitæ vncias 2.ſemis. Vltimò verò accipiãtur folia auri puriſsimi,quæ ſoluantur etiam in dicta aqua vitæ, & hæ quatuor aquæ vitæ ponantur in cucurbitam, optimè ipſam claudendo, & ita per vnum diẽ requieſcat. Poſtea ſuperimponendo alembicum, & diſtilla vſque ad medietatem. Poſtea ponatur cucurbita in locum humidum, & quatuor illæ materiæ in cryſtallum albiſsimam & candidiſsimam conuertentur. poſtea ſolue in aqua ab hac cryſtallo diſtillata hæc ſequẽtia: Am-

bræ bonæ, musci fini recentis ana. drach. 1. margaritarum optimarum vnc. 1. ponantur in balneum Marię, & sint omnia bene lutata, & in diebus tribus conuertentur in oleum, quod quidem est aurum potabile.

De alio auro potabili cum aqua forti.

CAP. XXXVII.

Accipe aurum optimum quod habere poteris, quod solui debet in aqua forti, & deinde euaporetur & abstrahatur aqua per alembicum, non tamen debet omnino exiccari, quia esset sicut oleum. Postea superfundatur de aqua mellis, quæ sit etiã distillata per alembicum, vt ipsam materiam transcendat quatuor digitis. Ponatur ad digerẽdum quatuor diebus, & totidẽ noctibus in balneo Mariæ. Postea

aqua

aqua mellis iterum abstrahatur per alembicum, deinde aliam aquã mellis impones & digeres, vt supra, & per omnia facies sicut in prima vice fecisti: & scias quòd remanet sicut oleum tenue, cũ ipsa aqua mellis postea parum resideat. Deinde toties abstrahes aquam mellis, vt nulla salsedo remaneat de substantia aquæ fortis, in qua dissolutum fuit aurum, & quum per saporem mellis amaritudinẽ in lingua perceperis, habeas aquã vitæ duodecies distillatam, in qua nullum sit phlegma, & in ea solues aurum, vt aqua aurum transcendat quatuor digitis, deinde bene lutetur distillatorium, in quod imposueris, cum luto forti, & ponatur in balneum Mariæ donec soluatur. Poteſt tamen hoc citius fieri in fimo equino, & magis est naturale quàm aliud, dũ

ponatur in fixatorium siue pellicanum. Deinde abstrahatur aqua vitæ ab auro per alembicum, ita vt aurum remaneat in fundo vitri, sicut quoddam oleum, vel butyrum, & hoc est ipsum aurum potabile. Quo quidem potest vti quilibet ægrotus in electuariis, vel cũ vino. Aqua autem mellis, quæ in prædicto auro funditur, fit hoc modo, Habeas cucurbitam, in quam impone ipsum mel, & quum mel ascẽderit, aperias parum alembicũ, & iterum residebit in fundum cucurbitæ, & hoc fac toties, donec totum mel fuerit distillatum. Primò ergo aqua est alba. Aliæ verò post primã sunt bonæ ad caluiciem, quia cum caput ex ipsis inungitur, pili crescunt. Sunt etiam bonæ ad ipsum aurum potabile, quia abstrahunt amaritudinem ex ipsa.

Ad caluiciem.

De auro

De auro potabili.

CAP. XXXVIII.

RECipe aurum purum foliatum, teratur cum ſale cõmuni præparato, & quum fuerit tritum, iterum parum de ſale addas, & bene ſimul miſceantur, & calcinentur in furno reuerberationis per quatuor aut quinque horas, faciendo bonã flammam ignis, deinde ſinatur frigeſcere. Lauetur poſteà cum aqua dulci tepida. Poſtea ponatur in aquam ſequentem ad digerendum, per nouem dies. Poſt hoc ipſa aqua abſtrahatur ab auro, & iterum ſuperfundatur, & digeratur, & iterũ abſtrahatur, & hoc ſemper fiat ita duabus aut tribus vicibus cum lento igne. Poſtea ſuperinfundatur aqua fontis pura, & iterum abſtrahatur. Caue autem, ne nimium ſiccetur aurũ, quia in ſolutione foret

nimis asperum,& quasi inobediēs solutioni. Aqua verò suprà nominata debet sic fieri: Recipe libras quatuor optimi mellis, & bulliant super lento igne carbonū in casia ferrea,& spuma semper tollatur, superinfundendo de aqua fontis in altitudine duorum digitorū. Deinde ponatur iterum ad ignem donec spumescat, & iterum spumam tolles. Postea fundes super ipsum mel albumina quatuor ouorum optime cōcussa & depurata, & sinas modicū bullire, semper ipsam spumam tollendo,& quum bene bullierit, per filtrum coletur. Post hoc ponatur ipsum mel colatū ad lentū ignem, donec omnis aquositas ab eo recedat,& post hoc ab ipso melle distilletur, & hoc quod de ipso distillaueris, iterum duabus vel tribus vicibus distilletur,& quū post

diſtillationẽ requieuerit octo vel decẽ dies, habebis aquam paratam. Quando autem ipſum phlegma de vino vel fæcibus abſtraxeris, & quòd fæces ipſæ inſpiſſentur ſicut mel, ponatur in arenam, ſuperinfundendo aquam vitæ, vt emineat ſuper fæces tribus digitis, & putrefiat per octo dies ſuper alembico cæco tali. Deinde iterũ abſtrahatur aqua vitę balneũ Mariæ. Poſtea ſuperfunde le puriſsimo phlegmate ſedecim ut x. & viij. lib. & ponatur in arenã rigidã per dies ſex, et creſcẽt lapilli

in ipsa terra, qui debẽt postea lauari cum phlegmate, donec depurentur, deinde exiccentur paruo admodum igne. Postea superinfunde eis aquam vitæ, vt superemineat tribus digitis, & post quatuor dies iterum abstrahatur per balneũ Mariæ: & hoc fiat tribus vicibus. Vltimò verò ponatur in arenam cũ valido igne, vt spiritus expellantur. Videbis quoque oleũ venire, quod permitte exire in receptaculum, donec fumus cesset, & terra erit satis calcinata. Illa autẽ aqua sic est vtendum: Recipe terram calcinatam, super quam funde de meliori aqua vitæ quam poteris habere, digeratur sub alẽbico cæco in balneo per dies quatuor. Postea iterũ abstrahe aquam vitæ sensim per collaturam, ita vt non coloretur de terra. Postea superinfundatur alia aqua vitæ, & fiat

& fiat vt prius. & hoc toties facies, donec aqua non coloretur vltra de terra. Deinde pone ipſam aquam in balneum Mariæ cum terra, & abſtrahatur lentiſsimo igne, & in fundo cucurbitæ inuenies terram albam aſperam, ſicut eſt ſal, quam iterum poteris ſoluere & coagulare vt prius oſtenſum eſt, donec ſatis aſpera & ſubtilis videatur. Oleum Solis fit hoc modo: Recipe aquæ vitæ præparatæ libras quatuor, ducatos duodecim, qui ſoluantur in aqua forti, ſuperinfundēdo aquam frigidam, & conuertentur in calcē, quam cum duplici pondere zuccari cādidi teres, & inde lauabis cum aqua dulci diſtillata, vt zuccarum ab auro abſtrahatur. Et quum fuerit exiccatum, vna pars calcis debet teri cum tribus partibus maſticis præparati, & addatur de aqua vitæ,

Oleum Solis.

vt fiat pasta, quæ ponatur in vitrum & accendatur, & ipsum vinum cum mastice ab auro separabitur per cōbustionem, & ipsa calx in oleum vertetur. Hoc ergo oleum depone subtilissimè. Et si calx non fuerit tota soluta, lauabis eam iterum cum aqua dulci, & teres cum mastice, & facies per omnia vt supra. Et si habet quandam nigredinem, vel impuritatem, debet lauari cum aceto distillato. Et quum totū fuerit conuersum in oleum, accipiantur partes duæ de terra alba parata, & immisceantur cum prædicto oleo, vt fiat pasta, parum addendo aquæ vitæ. Deinde ponatur in aquam vitæ præparatam, ad digerendum in balneo per vnum mensem, vel vltra, secundū quod videris solutionē Solis citò vel tardè. Fit autem solutio Solis hoc modo: Recipe auri puri

Solutio Solis.

T boni

boni vnc. ſemis, Mercurij bene abluti & purgati vnc. 3. fiat amalgama. Poſtea Mercurius ſeparetur ab auro ſuper cinericium, ſicut fit apud aurifabros, & aurum ita remanet ſicut quædam farina citrina. Poſt hoc cape ſalis ammoniaci vnci. ſemis, imponatur in aquã vitæ cũ auro calcinato, & ſtet in balneo Mariæ digerendo per ſex dies, poſtea abſtrahatur omnis humiditas cum calore ignis primi gradus, & erit paratum. Deinde cape aurum illud ita paratum, & impone in cucurbitã vitream mundã, imponendo alẽbicum cum roſtro, & omnia optimè lutentur, funde ſuper ipſam materiam parũ olei oliuæ, & diſtilletur in principio cũ lẽtiſsimo igne. Vltimò verò in validiſsimo, ſicut fit in aqua forti. Quo facto, aperi cucurbitã, & ſi aliquid in ea remãſit, fiat

ſit, fiat per omnia, vt ſupra, & hoc facies, donec nihil in vitro remaneat. Poſtea verò abſtrahatur phlegma per diſtillationẽ, haud ſecus faciẽdo, & habebis optimum oleum ad aurum potabile, & eſt bonum & expertum in multis.

De auro potabili volatili.

CAPVT XXXIX.

AVrum potabile volatile ad plurima conducẽs, fit hoc modo. Recipe de vino meliori quod habere poteris quantumcunque volueris, ponatur in vitrum cum collo longo, & claudatur ſicut ſolet fieri cum ſigillo Hermetis, & poſtea putrefiat, & optime cuſtodiatur ne frigeſiat, & ita permittes requieſcere, donec acquirat fæcem, ſicut facit acetũ, & eſt citrina: ſinas itaque ſtare longius donec tota recedat, & habebit albas venas, ſicut ſi eſſent

essen

essent flammulæ ignis, & hoc fit communiter in spacio trium mensium. Deinde ponatur in cucurbitam optimè clausam, & distilletur cum igne facto ex ligno sicco, in aqua tepida, sicut fit in balneo Mariæ in tali fornace, vt hic depingitur. Post hoc accipe libras duas huius materiæ distillatæ, & impone in ea quindecim folia auri purissimi, & bulliat in balneo Mariæ duodecim horis continuis, & vitrum sit optimè obstrusum cum signatura Hermetis, vt suprà dictũ est. Deinde lentissimo igne distilletur, & quòd ignis non sit adhuc in primo gradu, & hoc facto, quando tota materia est distillata, reseruetur. & hoc appellatur aurum potabile volatile.

De alio auro potabili.

CAP. XL.

FIt etiam aurum potabile hoc modo: Recipe vinum rubeum ſpiſſum, diſtilletur quater. Poſtea recipe de tartaro calcinato, & ſuperinfundatur, & putrefiat horis vigintiquatuor. Deinde omnis humiditas lentiſsimo igne abſtrahatur, & videbis ipſum tartarũ, quod prius erat album, in nigredinẽ eſſe cõuerſum, quod iterum calcinabis, donec albeſcat ſicut nix, & iterum fiat putrefactio ſicut ſupra, & diſtillabis forma iam dicta, & ita ſepties calcinabis, & ſepties digeres, & ſepties quoq; diſtillabis, modo & forma prędictis. Poſtea ponatur in balneũ Mariæ imponẽdo folia auri puriſsimi ad placitũ iterũ diſtillando, & iterum ſuperinfundendo, donec

ipſa

ipſa materia tota conuertatur in oleum, quod eſt optimum aurũ potabile, pro hominibus bonæ valetudinis, ipſos in ſanitate conſeruans.

De alio auro potabili pretioſiſsimo.

CAPVT XLI.

SVnt quidam recenſiores philoſophi, qui aurum potabile faciunt hoc modo: Recipe de vino rubeo vel albo quantum volueris, diſtilletur ſepties per cineres. Deinde congrega omnes fæces, & diſtilla, colando ipſam aquam, donec in ſpiſsitudinem mellis trãſeat, deinde ſuperinfundes ipſum phlegma, & requieſcat ita tribus diebus, & totidẽ noctibus, & omnes lapilli in fundum ſecedẽt. Hoc facto, lauabis prædictos lapillos cũ phlegmate, donec purifiẽt, deinde exiccentur, & imponãtur in cucurbitã,

ſuper

ſuperimponẽdo alembicum cæcũ, & mittatur in balneum Mariæ per tres dies,& totidẽ noctes, ſuperinfundendo de aqua vitæ in altitudine trium digitorũ. Poſtea paulatim coletur, ne vinum fiat turbidum, & ſic fac quouſq; vinum nullum colorẽ ab ipſis lapillis ſuſcipiat. Vltimò verò abſtrahatur totum vinum à lapillis, vt ipſi toti ſicci remaneant in vaſe. Quo facto, oleum ipſum auferatur per arenam igne valido, & hoc quod poſt oleum remaneat in vitro, dicitur terra fœtida, quæ debet abiici, quia nihil valet amplius. Poſtea ponatur alembicus in cineres, & inuenies lapillos dealbatos ſicut niuem vel ſalem. Et vinũ quod extraxiſti ex lapidibus, quum candidi remanſerunt, ſeruetur ad multiplicationem & fermentationem. Vltra ſal ipſum fermentatum cum

calce Solis & Lunæ imbibatur cũ aqua vitæ prius abſtracta, & ſint tres partes ſalis, & vna pars calcis, ponatur ſub alembico cæco, ad digerendũ in balneo Mariæ per diem naturalem. Poſtea imponatur alembicus cũ roſtro, & diſtilletur. Hoc facto, iterum ſuperinfundatur vinum in altitudine trium digitorum, vt ſupra dictum eſt, & digeratur iterum ſub alembico cæco per diem naturalem, & exinde iterum diſtilletur, ſicut prius feciſti, & hoc fac totiens, donec fermẽtum & terra in receptaculum tranſierint, & ſint conuerſa in ſpiritum vel in ſubſtantiam aqueam. Si ergo hos ſpiritus volueris iterum reducere in corpus, ponatur in balneo Mariæ, & coagulabuntur in lac album quod appellatur lac virgineũ, eſt tamen differens ab eo lacte, quod ſupra voca

Quomodo ſpiritus debent reduci in corpus.

vocauimus oleum plumbi. Postea iterum infundatur de aqua prædi-cta, & ponatur sub alembico cæco, ad digerendum, & hoc tandiu fiat, donec totum conuertatur in spiritum volatilem. Aqua autem vitæ, quæ super hoc lac natat, distilletur in balneo Mariæ & in fundo distillatorij inuenies verum lapidem, & hæc appellatur transmutatio spiritus in corpus. De hoc ergo lapide accipe in quãtitatẽ vnius grani hordeacei, super Mercurij vini loti & purificati vnc. x. cum fuerit calefactus in crucibulo, & videbis ipsum Mercurium coagulari in verũ Solẽ vel Lunã, secundũ primã fermẽtationem, & hoc poteris custodire. Si verò non velis custodire, iterũ de puluere superimponatur, & conuertetur totum in puluerem, qui debet imbibi cum ipsa aqua

Oleũ virgineum.

abstracta à prædicto lapide, & hic est ver⁹ lapis, si ipsi tincturę superimposueris aliũ puluerẽ, & hoc potest augmẽtari in infinitũ. Et si ipsa aqua à lapide abstracta, deficeret in augmentatione, poteris aliam bonam aquam vitæ loco eius capere, quia nihil in hoc est discriminis.

De auro potabili vegetabili.

CAP. XLII.

EST etiam aliud aurum potabile, quod mirabiliter confortat humiditatem superfluam in homine, & fit hoc modo: Recipe de ipsa Quinta Essentia vini, ita extracta, vt supra docuimus, in qua posit resolui aurũ, virtutẽ suam conseruãdo, & hoc fiat subtiliter per viam continuitatis cum humiditate balnei, & distilletur ipsa aqua igne lento totam humiditatẽ ab ipsa separando, & ita substantia auri remanebi

nebit in diſtillatorij fundo tota ſicca. Poſt hoc capiatur de illo vino, & diſtilletur per alembicũ toties, donec non poſsit vltra comburi per diminutionem ſulphuris ſui, ſemper quamlibet diſtillationẽ in quodlibet receptaculum ſuſcipiẽdo, & cape de ſecunda aqua toties, donec nulla vena in ipſo alembico appareat, & in hanc aquam proiicies ipſam ſubſtantiam auri, & citiſsimè in aquam vegetabilem ſoluetur: & hoc fit ex eo, quòd Mercurius per Mercurium eſt rectificatus de ipſo phlegmate, donec videris ipſum non poſſe vltra comburi, quod quum ita ſit, cum prima ſubſtantia auri permiſcebis, & tunc eſt vera aqua vitæ ſiue aurum potabile. Hæc autem eſt prima aqua, ſeruiens, & proficua humano corpori. Recipe de aqua vitæ, & ab ipſa

Aqua 1.

ſeparabis omnem humiditaté per diſtillationem de Quinta aquę Eſſentia,quę eſt aurum purum,& hoc ſerua ſegregatim,& in ipſam aquā vegetabilem impones mellis cum fauo ſuo partes tres,& hoc omne ſimul ponatur ad putrefiendum in balneo Mariæ per dies quatuor. Et hæc digeſtio debet fieri nouem vicibus in balneo,vel in fimo,quia ex
2 hoc aqua rectificatur. Aqua ſecunda eſt hæc:Recipe caponem vel gallinam veterem,& quum omnia oſſa & ſuperflua fuerint amota,caro ipſa debet teri in mortario lapideo ſubtiliter. Deinde pones in cucurbitam cum alembico, & aquam ab eo diſtillabis in balneo Mariæ,& hæc iterū debet ſegregatim cuſto-
3 diri. Aqua tertia eſt hæc, Recipe carné de gallina vel capone, diſtilletur per cineres omné humiditatem

tem lento igne abſtrahendo, & caue, ne aduratur caro in alembico, & hoc etiam ſegregatim cuſtodies.
Aqua quarta eſt hæc. Accipe de vi- 4
no partes tres, ponatur ſuper partem vnam prædictarum carnium, ponatúrq; in cucurbitam, optimè ipſam claudendo cum operculo vitreo, & lutando, deinde ponatur ſuper cinerem, lento igne, per dies tres, poſtea diſtilletur per alembicum, & aquã reſeruabis. Aqua quin 5
ta eſt hæc: Recipe totã ſubſtãtiã caponis vel gallinæ, & totã ſubſtãtiã humidam ab ipſo ſepares per alembicum, ſicut prædictũ eſt, & aquam quoque reſeruabis. Aqua ſexta eſt 6
hæc: Recipe omnia oſſa caponis vel gallinæ, piſtentur minutim in mortario lapideo cum piſtello ligneo, & imponantur in balneum Mariæ: poſtea verò ſuper cineres,

& distillabis, sicut prius dictũ est, & hæc quoque debet custodiri. A-
7 qua septima est hæc, Recipe de aqua tertia, de aqua quinta, & de aqua sexta, distillentur, simul per alembicum, & optimè custodiãtur. Rectificatio verò aquarum prædictarum, quæ sunt distillatæ per cineres, hæc est: Recipe de auro ita præparato, vt iam vltimò est dictũ, & coaguletur, quia est naturale quiddam humidum, omni modo & calore, sicut si esset auripigmentum citrinum, & impone de aquâ sua prima partem semis, & statim soluetur ab aqua ipsa, & à tribus aquis prædictis. Cape ergo in magnitudine vnius cochlearis argentei, & optimè misceatur cum bonâ parte melioris vini quod habere poteris, & da homini phlegmatico, tempore hyemis, & mirabiliter ipsum in sa

in ſanitate conſeruabit. Si verò homo ſit cholericus, da ei cum aqua pura. Melancholico verò cum iure cauliũ. Sanguineo autẽ nõ dabis de hac aqua, ſed dabis ei de hoc quod ſequitur: Recipe de aqua aurea cochleare vnum, ponatur in vinũ, & detur ei, & erit ſecurus ab omni infirmitate. In ęſtate autẽ debet adminiſtrari phlegmatico cum iure gallinæ, in quo coctum ſit petroſelinum. Cholerico verò cum alio iure. Melãcholico dabis, quũ tempus expoſtulabit: in magna ipſi⁹ operatione caloris vel frigoris. Si autem velis dare ægroto, dabis ſecundam partem auri diſſoluti in ſecunda aqua caponis. Si ſit phlegmaticus, dabis ei medium cochlear cum duabus partibus aquæ. Et ſic etiam debet dari ſanguineo. Cholerico dentur duo conchlearia de aqua tertia,

& itentidem fiat de melancholico, & in tribus diebus ab omni infirmitate, etiam quantumuis sit magna & periculosa, liberabitur. Et quum ipsam medicinam volueris dare cum aquis prædictis, interrogabis ægrotum, quo cibo maximè delectetur. Et licet sit ei contrariũ, dabis tamẽ ei de illo, & de hac medicina, in quantitate pisi vel lentis magnæ. Hæc autem medicina valet contra omnem infirmitatem naturalem vel accidentalem calidã vel frigidam. Et quum volueris peregre proficisci, talis medicina (si tecum velis portare) debet coagulari, & ponatur in vitrum, & quando volueris ea vti, præparetur in humiditate auri potabilis. Quando igitur vegetabilia præparaueris, vt iam dictum est, accipiatur vnum vegetabile, & in quodlibet

vitrum imponātur folia auri optimè vitrū claudendo, ne posſit euaporari, ponatur ad cinerē cum lento igne, & aurū soluetur in viginti duobus diebus. Si ergo velis facere aurum potabile, abstrahatur tota substātia aquea ab auro cum lento igne, & aurū quod in fundo remansit, ponatur in cucurbita in balneū Mariæ, & soluatur in quatuor diebus naturalibus, & hoc est verū aurum potabile, quod debet poni in paruam cucubitam, addendo ad auri foliati vnc. semis, Mercurij abluti cū sale & aceto vnc. I. & totum in octo diebus in verum aurum cōuertetur. Et si velis hoc magis sublimare, recipe de auro potabili, cui addantur de Mercurio septies sublimato cum vitreolo & sale communi, & iterum reuiuificato, & hoc debet poni per dies octo super
cine

cineres cũ lẽto igne, & indurefcet. Vna pars huius materiæ tingit centum partes. Et hoc etiam poteſt augmentari in infinitum.

De vltimo auro potabili.

CAP. XLIII.

RECIPE de auro affinato vnciam ſemis, malleetur ſubtiliſsimè, ſicut fit quum deauratur, & ſcindatur in partes minutiſsimas, addatur de Mercurio depurato, & fiat amalgama, ponatur ſuper lapidem marmoreum, & teratur cum tanto ſulphuris, quãtum ſufficit, vel melius, quantum amalgama põderat. Et quum ſatis fuerit tritum, ponatur ſuper prunas in crucibulo, & ſtatim comburetur. Quo facto, iterum teratur ſuper lapidem marmoreum, & iterum ponatur in tigillũ, ipſum ad ignem collocando, donec rubeſcat, poſtea amoueatur cruci-

bulum

bulum,& inuenies aurum tuum optimè calcinatũ in puluere ſubtiliſsimo, ſicut ſi eſſet puluis croci. Ponatur poſtea in furnũ reuerberationis,& detur ei flamma, vt decet, & erit paratũ. Poſtea lauetur cum aqua vitæ quater diſtillata,& deinde exiccetur. De hoc puluere cape tantũ quãtũ volueris, ſuperinfunde de aqua vitæ rectificata tantũ,vt ipſum puluerẽ excedat in altitudine trium digitorum.Deinde ponatur in circulatorium,& ponatur in balneum Mariæ cum media parte ſuorum lapillorũ, & ipſum aurum ſoluetur in aquam croceã,vt etiam cutem humanã tingat in colorem rubeum. Exinde extrahes omnia elementa,ſicut prius dictum eſt & quodlibet ab aëre optimè cuſtodiatur, quia habent virtutem, quam exprimere non eſt poſsibile. Et ſi poſ

posſibile eſſet, centeſima pars indoctiorum non crederet. Subſtantia enim aquea valet ad omnes infirmitates, procedentes ex calore vel frigore. Valet etiam ad quamcunque paſsionem pectoris, cordis, pulmonis, & omne venenum expellit, omnes materias ſuperuacuas à pulmone eiicit. Et ſi eſſet apoſtema intra corpus, facilè ex hac curatur, ſanguinem purgat, viſum acuit, & omnia membra ſpiritualia à putrefactione conſeruat. Oleum verò maximè prodeſt adoleſcentibus, ipſos enim conſeruat in robore & venuſtate, dum eo in cibis vtantur, ſanguinem non ſinit putrefieri, nec phlegma dominari, vel choleram adurere, nec melancholiam vigere, ſanguinem & ſperma multiplicat. Et ideò qui hoc oleo vtuntur, ſæpius debent venas

Vis aquæ.

Potentia olei.

incid

incidere. Et si aliqua membra forẽt læsa vel diminuta, ipsa restituit, visum amissum recuperat, dũ omni nocte per spatium vnius mẽsis guttam vnam in oculum imponis. Elemẽtum ignis ad omnia priora valet. Senes facit adolescere, mortuos reuiuiscere. Senes hoc vti debent cum modico aquæ aureæ. Omnes ægritudines senectutis tollit, & ideo appellatur Elixir vitę. resoluatur ignis in aqua vitæ donec habuerit colorem rubeum, & imponatur de Mercurio fixo super lẽtũ ignem, & citissimè soluetur. Postea adde tertiam partem auri, & statim in corpus conuertetur, & potest coagulari cum modico aluminis. Quo facto, videbis ipsum in lapidem rubeũ conuerti, & si iterũ reuiuificetur in humiditate & arsenico, fiet perfectũ elixir super ipsum Mercurium.

Ignis efficacia.

rium. Elementum verò terræ, si est bene rectificatum, vt decet, per terram suam tribus vicibus, qualibet vice ipsam resoluendo & per filtrum distillando, & iterum coagulando, tunc habebis sal terræ. Si quoque ipsum tale sal fieret fluxibile, retinet tamẽ de Mercurio. Et si aqua illa fuerit bene & iustè recti ficata, fixat omnes spiritus. Valet ad omnes cicatrices, & vulnera curat, & carnes crescere facit. Et ita habes multas formas faciendi aurum potabile, quæ si ad placitum tuum non inuenies, boni consule obsecro. Nam si scires, in quo temporis spatio id congesserimus, non mirareris, si forsitan quippiam inepti huic libro insertum repereris.

Proprietas terræ.

Fixio spirituum.

De

De aqua vitæ cõposita pro hominibus frigidæ cõplexionis aut regionis. CAP. XLIIII.

SAtis supérque nunc in superioribus capitulis de aqua vitæ simplici diximus: Restat nunc de composita aliquid elucidare, etsi non sit necesse. Sed quia ex varietate lector doctus mirũ in modum afficitur, ideóque non incõsultum videtur, aliquid de composita differere, cuius varias ex variis describemus vias componendi. Primò itaque videndum est de ea quæ debet administrari hominibus frigidæ complexionis, aut ęgrotantibus à causa frigida. Poteris etiam ea vti in tempore & regionibus frigidis, & est hæc: Recipe zinziberis albi, cinnamomi electi, cubebarum recentium, garyophyllorum mundatorum, nucis muscatæ, macis electi, cardamo-

mi,zedoariæ,galangæ,piperis longi ana partes æquales. Conteratur omnia grosso modo, fundantur super vnã partẽ specierũ sex partes aquæ vitæ simplicis, ponantur in cucurbitã longam superimponendo alembicum cæcum, & ponatur ad digerendũ per dies quatuordecim. Postea distilletur in balneo Mariæ cum lentissimo igne, fæces iterum super materiam distillatam fundãtur, & iterum digerantur per octo dies. Sunt tamen aliqui qui non distillant per alembicum, sed melius est, si per ipsum distilles. Et quum tribus vicibus distillatur, prima aqua, dicitur aqua benedicta. Secunda, aqua vitæ composita. Tertia verò aqua balsami. Aliqui etiã ad cõpositionem eius addunt foliorum saluiæ, rutæ, castorei recentis, corticis citri, baccarum lauri, florum

lauandulæ, florũ rorismarini ana. drach.3. Hæc omnia debent distillari cum speciebus suprascriptis, & semper pro vna parte specierum superfunde sex partes aquæ vitæ simplicis. Hæc ergo aqua vitæ est bona ad omnes ægritudines capitis, procedentes ex humore phlegmatico, dum sumatur tempore matutino in pōdere drach. 2. cum vini optimi vncia 1. Aliqui autem intingunt frustrum panis in hãc aquam: alij verò inungunt caput cum huius aquæ vnc. semis, addendo aquæ betonicæ vnciam vnã. Sed caue, ne vtaris in ægritudinibus & doloribus capitis, ex calore procedentibus, nisi alia medicina frigida misceatur, quæ possit temperare caliditatem huius aquæ. Valet etiam hæc aqua ad faciendam bonam memoriã, dũ bibatur omni die stomacho

Ad memoriam.

ieiuno drachma ſemis, mixta cum aqua roriſmarini, & debet cum ea occiput illiniri, & exiccari de ſe-
Mania. metipſo. Valet etiam ad maniam, dum capillos in capite tondas, deinde madefacies pannos in hac aqua, mixta cum aquis maioranæ & roriſmarini, & caput inuolues, & ſenties mirabilem operationem. Valet etiam hæc aqua vitæ compoſita ad
Paralyſis paralyſim, dum membra ex ea ſæpius lauetur, admixta aqua ſaluiæ. Vel quod bibatur omni die ſtomacho ieiuno, admixta aqua florum lauandulæ, & contra cicatrices &
Facies. maculas faciei, & ad omnes ægritu-
Oculi. dines oculorum. Habet etiam mirabilem operationem in omni dolo-
Dentes. re dentium. Si etiam intingatur ſeta vel pectem in aquã prædictã, &
Pili. pili ornentur cum ipſo, nunquam, vel tardiſsimè caneſcent. Et ſi ſit in
capite

capite ſcabies, totam depellit. Valet etiam contra vermes aurium. Confortat ſtomachum infrigidatum, & ipſum calefacit, ſi bibatur cum vino, & ſtomachus ex ea illiniatur. Surditatem aurium recuperat, ſi immittatur cũ bõbace. Vulnera ex ea lauata mirabiliter conualeſcunt, & carnes putridas nõ ſinit creſcere. Si bibatur ſtomacho ieiuno, valet contra omne venenum, & contra cancrum, & omnes fiſtulas, contra hydropiſim, & lapidem in veſica. Si etiã fœmina biberit hanc aquam ſtomacho ieiuno, quæ non poſcit ex cauſa frigida concipere, ſtatim concipiet. Si fœmina non poteſt habere menſtruum, detur ei de aqua prædicta cum galanga & gentiana, vel madefaciat bombacem, & matricem cũ ea inungat. Si etiam hæc aqua ponatur ſuper piſces, car-

Vermes. *Stomachus.* *Surditas.* *Venenum & cãcer.* *Cõceptus.* *Mẽſtruũ.*

nes, aut alia cibaria, non corrum-
Cibaria. pentur, neque putrefcēt, nec etiam
Vinum acetofum. à mufcis defœdabuntur. Si vinum euaferit acetofum, & de fupradicta aqua infundatur, in priftinam redit fubftantiam & naturam. Si zuccarū molle ex ea madefiat, indurefcit. Si homo ex ea illiniatur, va-
Ictheritia. let contra ictheritiam, & contra tremorem omnium membrorum, & contra fœtorem oris & narium. Si
Digeftio. homo non pofsit digerere cibum comeftum, debet illinire pannum ex hac aqua, & ponere fupra ftomachum, quia mirabilem habet operatio-
Spafmus. tionē. Si homo patiatur fpafmum, madefaciat pannū, & fuper pectus ponat. Si aliquis habet dolorē iliorum, bibat de ea fæpius. Valet etiā contra morbum caducum, contra fcrophulas faciei, & contra hæmorroidas. Albertus magnus maximè

laudat

laudat eam propter miraculosas operationes, quas habet circa paralysim.

De aqua vitæ composita Friderici tertij.

CAPVT XLV.

Recipe aquæ vitæ simplicis rectificatæ libras 4. vini maluatici lib. 4. cinnamomi electi vncias 3. garyophyllorum vnc. 1. zingiberis albi vnc. 1. semis, nucis muscatæ vnc. 1. macis vnc. semis, zedoariæ vnc. semis, galangæ drach. 2. cubebarum, hyssopi ana vnc. semis, radicis benedictę. vnc. 1. saluiæ, florum lauendulæ. ana vnc. semis. melissæ, iris, balsamithę ana vnc. 1. rosarum albarum vnci. 1. semis, hæc omnia contundantur, & ponantur in cucurbitam magnam, vbi possint intrare xv. vel xvj. libræ, addẽdo zuccari albi vnci. 3. passularum, ficuum

pinguium an. vnc.6. cāphoræ vnci. ſemis, aquæ roſarū, aquæ endyuiæ, aquę florū ſambuci an. libras duas, ponantur omnia in cucurbitam, ipſam optimè lutando, & ponātur ad ſolem diebus viginti, ſcilicet decem diebus ante feſtum ſancti Ioannis, & decē diebus poſt eiuſdem feſtum. Coletur deinde aqua, & diſtilletur per alembicum, reſeruādo in aliquo loco ſicco. Et caue ne mulier menſtruoſa ipſam aquā attingat. Doſis eius eſt in quantitate medij cochlearis. Valet mirabiliter ad ſtomachum frigidū, & totū corpus optimè in ſanitate conſeruat.

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. XLVI.

Recipe ſaluiæ vncias duodecim, nucis muſcatæ, garyophyllor. zinziberis albi, granorū paradiſi, cinna

cinnamomi ana.dra.4. olei laurini.vn.1.castorei recentis drac.1.spicæ indicæ, rorismarini ana. drach. semis, florum rorismarini drach. 1. foliorum rutæ vnc.1. foliorum maioranæ drac.1.corticis drac. 2.hæc omnia debent esse recentia. Si verò non possint haberi recentia, vetera puluerisentur, superinfundendo de vino albo optimo, quod habere poteris. Deinde ponatur in digestiuo, ad putrefiendum per mensem. Hæc digestio fiat in balneo Mariæ, calefacto in primo gradu caloris. Postea in balneo Mariæ distillentur per alembicum. Et quum fuerint distillata, iterum super fæces fundantur. Tertiò verò distillentur per cineres, & optimè reserua in vitro bene clauso. Habet autem virtutes sequentes, Omnis cibus irrigatus ex ea, saporem & o-

dorem suum retinet. Vinũ in quo ponitur, facit saporosum, pestilentem aërem expellit, omnes ægritudines & defectus oculorum sanat, omnia vulnera ex ea lauata curantur, hydropisim adurit. Valet etiam contra omnes dolores pulmonis, splenis, lienis, intestinorũ, capitis, omnes maculas faciei tollit, fœtorẽ oris narium, dolorem dentium mitigat, bonam digestionem procurat, laxat, sanguinem corruptũ egerit, & memoriam mirabiliter confortat. Facit etiam iuuenescere, & omnem tristitiam aufert. Valet etiam contra icteritiam. Ilia quoque nimium simul constricta relaxat, cuprum in colorem argẽteum tingit, omnem tremorem membrorum curat, balbutiem tollit, dentes perforatos amouet, vermes ex ventre expellit. Si etiam homo ab aspi-

de vel

de vel serpente esset vulneratus,& vulnus esset saniosum, citissimè curatur, omnem strictionem pectoris aufert, grauem anhelitum expellit. Valet etiam mirabiliter contra lapidem in vesica, tussim abigit, vocem sonorat, sterilitatem mulierum in fœcunditatem conuertit, surditatem aurium recuperat.

Omnia apostemata, vlcera, scabié, & cætera id genus alia dissoluit. Lepram tollit, dum non sit inueterata, omnem tumorem gutturis & colli sanat. Et habet omnes virtutes balsami naturalis, quia hominem mirabiliter in sanitate conseruat. Qui autem calidæ sunt naturæ non debent ea vti, sed bene phlegmatici.

De alia

De alia aqua vitæ composita.

CAP. XLVII.

REcipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diambræ, pulue. diamuſ. dulcis ana. drach. 1. pulueris lætitiæ, gal. pul. diarhodon abb. pul. triaſandal. ana. drac. 2. pul. liberantis, pulueris electi, bezoardici ana drach. 4. Teriacæ magnæ Andromachi vel Galeni vnciam 1. Mithridati optimi vnc. 1. tormentillæ, dictãni, pimpinellę, matricariæ, angelicæ, Ariſtolochiæ ana drach. 4. boli armeni præparati, terræ ſigillatæ ana. vnc. 1. rauedſeni drach. 2. ſpodij, raſuræ eboris ana. drach. 1. nucis vomicæ numero 3. aquæ vitæ rectificatæ lib. vj. Ponantur omnia ad digerendum per dies octo, poſtea diſtillẽtur in balneo Mariæ per alembicũ cũ igne valido. Quũ autem aqua fuerit diſtillata, impo-

natur

natur musci Alexandrini recentis, ambræ bonæ ana. scrup. 1. Croci orientalis, in panno serico inuoluti, sed non debet teri drach. 2. zucchari albi librã semis, syrupi sticados vnc. 4. syrupi liquiritiæ vnc. 2. cassiæ fistulæ recentis, nouiter à canna extractæ vnc. semis, vnicorni scrup. 1. Bolus autem armenus debet ita præparari. Recipe ipsum pulueri satum, & impasta cũ aquis acetosæ, rosarũ ac lana ceti ana. partes duas, aquæ scabiosæ, aquæ pimpinellæ, aquæ vngulæ caballinæ ana partẽ vnam: misceantur simul, fiat pasta cũ bolo armeno, & exiccetur, deinde teratur, & cum aquis prædictis iterum impastetur, & hoc fiat tribus vicibus, terendo, & iterum impastando, & sic habebis bolum armenum præparatum. Hæc aqua mirabilissimam operationem habet *Cõtra pestem.*

contra

contra pestem (sicut in multis est expertum) si detur cum aqua scabiosæ, aqua acetosæ, aqua vngulæ caballinæ. Habet etiam maximam vim ad curandum omnes dolores capitis, laterum, & renum, qui procedunt ex aliqua corruptione sanguinis, purificat etiam pulmonem, cor confortat, & ab ea omne venenum expellit, iuuenes tamen, qui quadragesimum annum nondum excesserint, non debēt vti hac aqua sæpius, sed rarissimè propter nimiā caliditatem ipsius.

De aqua vitæ composita.

CAP. XLVIII.

REcipe aquæ vitæ ter distillatæ lib. quatuor, cinnamomi electi, zinziberis albi, nucis muscatæ ana. drach. 4. duos ducatos auri finissimi, omnia imponantur in vas stanneum, vndique bene clausum per

dies

dies quatuordecim. Postea distilletur tribus vicibus per alembicum in balneo,& vsui reseruetur. Valet hæc aqua ad omnes infirmitates mitigandas, dum patiens eo vtatur omni mane, & omni sero, senem facit iuuenescere. Habet quoque alias virtutes innumerabiles, ideóq; maximè à medicis æstimatur.

De alia aqua vitæ composita.

CAP. XLIX.

REcipe aquæ vitæ simplicis semel distillatæ libras 4. garyophyllorũ, zinziberis albi, rorismarini ana. vnc. semis. Species hæ debent puluerisari grosso modo, ponãtur postea in ipsa aqua ad putrefiendum in fimo equino, per dies octo in digestiuo vndique bene lutato. Postea distilletur per alembicum in balneo Mariæ. Quo facto,

iterum

iterum ſuper fæces fundatur, & ſecundariè diſtilletur, & tertiò quoque fermentetur & diſtilletur modis & formis ſupradictis, & erit præparata. Hæc aqua valet ad omnes defectus hominis, & dolores procedentes ex frigiditate. Valet etiam contra omnes dolores pectoris, ventris & ſtomachi. Et ſi homo pinguis velit libenter macrefieri, omni die ſtomacho ieiuno de hac aqua ſumet. Si verò homo macer velit impingueſcere, omni die hanc capiat cum zuccharo immixto, & duobus menſibus peractis, videbis operationem eius.

De alia aqua vitæ compoſita, qua vtebatur quidam Comes Palatinus.

CAP. L.

REcipe ſaluiæ recentis vnc. 1. ſemis, nucis muſcatę vnc. 1. ſemis. macis electi vnc. 1. zinziberis albi vnc

vnc.j.ſemis,granorũ paradiſi drac. vj.cinnamomi electi vnc.j.ſemis,zedoariæ,galangæ ana vnc.ſemis,cãphoræ,rauedſeni ana.drac.ij.roriſmarini vn.j.ſemis, lauẽdulæ,maioranæ,rutæ ana vnc.j.florum camomillæ vnc. ſemis, matricariæ drac. ij.ſeminis fœniculi vnc.j.ſemis,roſarum rubearum M.j.betonicæ vn. j.abrotani drachm.iiij. caſtoris recentis drach.j.ſpicæ indicæ drach. ij.macropiperis vnc.j.olei lauri dra. ij. aquæ vitæ vnc.j.ſemis, mentæ & mentaſtri ana dra.ij.Omnia pulueriſanda pulueriſentur, & ſecanda debent ſecari,& contundenda contundi,ponantur omnia in cucurbitam cum collo ſtricto. Poſtea ſuperinfunde melioris vini quod habere poteris libras octo, in vitro optime clauſo ſepeliatur circiter terram per dies triginta, deinde a-

moueatur,& ponatur in aliam cucurbitam, superimposito alembico rostrato,& distilletur in balneo Mariæ tribus vicibus, semper materiam distillatam super fæces fundendo. Quartò verò quum volueris distillare, adde folia saluiæ recentis quantum vis, & quum fuerit distillata, vsui reseruetur, & quantò vetustior est, tanto est melior, & poteris ea vti, quando volueris, quia innumerabiles habet virtutes.

De alia pretiosa aqua vitæ composita. CAP. LI.

RECIPE saluiæ libram semis, origani, hyssopi, satureiæ, radicis pimpinellæ, radicis valerianæ, absinthij ana drachm. ij. rutæ, radicis bistortæ, radicis petroselini ana vnc. j. semis, zucchari rosati drach. iiij. radicis benedictæ, radicis polipod

ſpodij, radicis tormentillę ana dr. ſemis, roriſmarini, petroſelini, cerifolij, lauandulæ, maioranæ ana vnc. ſemis, roſarum rubearum, roſarum albarũ ana vnc. j. ſemis, granorum iuniperi drach. iiij. hæ ſpecies debent poni in prima diſtillatione, poſt autem diſtillationẽ primam, materia diſtillata iterum ſuper fæces fundatur, addendo ſequentia: Recipe zinziberis albi, corticis citri, nucis muſcatæ, macis, galangæ, calami aromatici, coriandri præparati, zucchari candidi ana vn. ſemis, garyophyllorum, cinnamomi electi ana dra. vj. cubebarũ recentium, cardamomi minoris, macropiperis, malanopiperis, zedoariæ, baccarũ lauri, tyriacę magnę Andromachi an. dra. ij. cimini, carui, dictamni albi, reupontici, malorum granatorum ana drac. ij.

anisi vnc.j.semis, granorũ paradisi, croci orientalis, rauedseni ana drac.j.mellis optimi libram semis. Et quũ omnia fuerint distillata, imponãtur sequentia, & iterum colentur absque vlla distillatione, quia omnem vim amitterẽt, & sunt hæc, Musci Alexandrini recẽtis, ambræ bonæ ana scrup. semis, camphoræ drachm. semis, zucchari albi vnc.j. Hæc aqua debet ita distillari. Recipe libras duodecim aquæ vitæ rectificatæ, in qua imponantur radices & herbæ quæ sunt substantiæ grossæ, & ponantur in vitrum optimè clausum, digerantur in fimo equino per dies quatuor, postea distillentur in balneo Mariæ, addendo post hanc distillationem species ruditer puluerisatas, & ita dimittas stare per dies octo, deinde iterum distilletur. Vltimò verò quum

omnia

omnia fuerint diſtillata, impones muſcum, ambram, camphorã, zuccharum, quæ nulla diſtillatione egent, quia odor ab ipſis tolleretur per diſtillationem. Et nota, quòd in omni diſtillatione alembicus vndique cum panno madefacto ex farina & albumine ouorum debet inuolui, alioqui materia diſtillanda euaporaret. Debet autem ſumi hoc modo: Quicunque vult ea vti, vel matutino tempore, vel ſerotino, in potu, vel cibo, accipiat parum de mica panis, & ſuperfundat tres vel quatuor guttas aquæ prædictæ, & mirabiliter confortabit cerebrum. Omnes etiam ægritudines capitis & totius corporis citiſsimè tollet. Aufert etiam omnes ſuperfluitates totius corporis, ſiue ex frigiditate procedant, ſiue ex calore. Omnia mẽbra totius corporis optimè con-

feruat. Iuuenes qui nondum trigesimum annum excesserint, rarò debent ea vti, nisi sint in aliqua infirmitate constituti. Qui verò sunt trigesimarij, possunt ea vti omni die, & quantò magis homo est senex, tantò magis eo vtatur, quia omnem virtutem naturalem mirabiliter confortat, ita etiam vt homo cum iusto vitæ regimine possit peruenire ad terminum sibi prędestinatum. Nam habet virtutem & efficaciam omnium aliarum medicinarum, & poteris ea vti, omni pastu sumendo quatuor vel sex guttas in alio vino. Hæc est vera aqua vitæ, quæ habet odorem, saporémq; excellentiorem omnibus aliis. Est enim certissimum, ex probatione multorum doctorum Æsculapiæ artis, solo odore huius aquæ, hominem ab aëre polluto nō posse

posse infici. Ideóque consulunt, tẽpore pestifero debere sumi omni die, antequàm quis egrediatur domũ. Nulla est enim medicina, quæ calorem naturalem magis sustentet, quàm hæc aqua vitæ. Habet quippe proprietatem cum ipsa natura, ideóq; in sanguinem vel calorem naturalem cõuertitur. Et quacunque die aliquis vtatur ea, securus est, ea die nõ posse habere paralysim, pestem, vel morbũ gallicum. Optimam virtutem habet confortandi cerebrum, caluiciem capitis expellit. Si quoque aliquis haberet caput immũdum ex scabie, vel alia impuritate, cũ dicta aqua debet inungi. Valet etiã cõtra omnẽ fluxum cerebri, & cõtra syncopim. Omnia apostemata sanat, dum pãnus ex ea madefiat, & superimponatur. Epilepsiã curat, dũ bõbacem in ea intin-

ctũ,in nares mittas, & pulſum cum ea inungas,tremorem omniũ mem brorum tollit,iuuentutem conſeruat, faciem purificat, omnes rugas expellit, omnes deniq; maculas faciei aufert, obſcuritatem viſus clarificat,oculos ſtillantes curat, dum ex ea illiniantur. Si quoq; ſuper oculos imponatur,omnes ægritudines eorum ſanat,& quum tempora ex ea illinieris,omnes malos humores expellit. Si autem imponas in ipſam de ſucco chelidoniæ, vel de ſucco rutæ, omni oculorum tenebroſitati opitulatur, dum duas aut tres guttas in oculũ imponas. Vermes aurium interimit, tinnitum aurium ex frigore procedẽtem ſanat,& omnẽ ſurditatem tollit, dolorem dentium mitigat. Si etiam aliquis ea vtatur cum ſucco ſolatri, & puluere lapidis Emathitis,

curat

curat omne ſputum ſanguinis. Paralyſim curat,ſi ex ea tempora illinieris, & ſuper linguam impoſueris. Tollit etiã balbutiem omnem, dando omni hebdomada duabus aut tribus vicibus de pilulis fœtidis.Sunt nanque multi experti medici,qui cenſent, ipſam ferre optimam opem mutis, ſi tyriaca ei admiſceatur,& per annum integrum detur patienti; ſumendo tamen alias medicinas, ad hoc accommodatas. Quicunque etiam ex ea fuerit illinitus, nullum inteſtinorum dolorem percipiet, calorem naturalem fouet, ſanguinem mundificat,omnes quoque opilationes pectoris adimit, ſpleni, pulmoni, lieni ac renibus mirum in modum confert: Omnes quoque vias totius corporis humani abſtruſas reſerat, ſi bibatur, & aliquis ſe ex ea

vnxerit: Valet etiam contra omnes dolores stomachi, præcipuè contra ipsum phlegma in ipso inueteratum: Tollit quoque rabiem, quæ fit in lateribus & ventre ex frigore. Omne apostema curat, hydropicos sanat, hæmorrhoidas expellit, dum loca ipsa ex eo vngantur. Quicunque vult à podagra vel chiragra curari, primò optimè debet purgari. Postea bibat de hac aqua & loca podagrosa vel chiragrosa ex ea madefaciat. Est etiam summa & præstantissima medicina ad omnes defectus humani corporis ex humore vel frigiditate prouenientes. Habet quoque ad omnia membra corporis diuinã operationem, quia est medicina medicinarum.

De

De alia aqua vitæ composita bona.

CAP. LII.

RЕcipe therebyntinæ depuratæ vnc. duodecim, lauetur optimè cum vino albo, accipe deinde mellis etiam depurati cum vino albo libr.iij.misceantur optimè insimul. Postea adde aquæ vitę optimè rectificatæ libr.iiij.ponantur in cucurbita. Postea accipe herbas infrascriptas optimè scissas, imponãtur ad prædicta per octo dies optimè claudẽdo vitrũ, ne euaporet, postea distillabis cũ maxima diligentia in cineribus: Sunt autẽ hæ herbæ, buglossę, boraginis, melissæ, saluię, lauendulæ ana M.j. hyssopi, florum camomillę, cardi benedicti ana manip.semis, rorismarini manip.ij. arthemisiæ M.semis. Et quando fuerint distillata, addes hæc sequentia optimè puluerisata, & ponãtur

ad di

ad digerendum in fimo equino per dies octo, aut in balneo per dies tres. Et sunt hæc, quæ debent addi: Ligni aloës, xylobalsami, sandalorum trium, calami aromatici, sticados arabici, seminis citri, sileris mõtani, cimini ana drachm.j. macis, nucis muscatæ, cinnamomi electi, garyophyllorum, galangæ, cubebarum recentium, zinziberis albi, macropiperis, croci orientalis, granorũ paradisi, cardamomi minoris ana drach.iij. squinanti drac. semis, coriandri præparati, granorum iuniperi, baccarum lauri, iris florentiæ ana vnc. semis, bistortæ drach.vj. catapuciæ, seminis fœniculi ana vnciæ ij. liquiriciæ, visci quercini, seminis anisi ana vncia j. Amygdalarum mũdatarum, passularum recentium ana lib.j. Accipiatur vitrum seu distillatorium, in

quo

quo eſt materia,& ponatur in cineres,optimè lutando, fiat lẽtus ignis per horas quatuor. Quúmque videris, nullam aquam claram egredi in receptaculum , ignis debet augmentari , & aliud receptaculum anteponi,ſemper omnia optimè lutando ,& tamdiu diſtillſetur, donec exeat aqua citrina , quæ debet ſegregatim cuſtodiri. Tertiò verò quando videbis diſtillari oleũ nigrum, iterũ anteponas aliud receptaculum ,& in hoc oleum recipiatur,donec ſit totum diſtillatum, & in alio vitro cuſtodies. Aqua verò prima debet ita pręparari,imponendo in ipſam muſci Alexãdrini recentis , ambræ bonæ ana drach.j. foliorum auri ſcrup.j. Sunt etiam aliqui , qui addunt plurimum dianiſi vnc.j. Quicunque ergo voluerit omnia membra ſua cõfortare,

acci

accipiat vini maluatici vnciã j. addendo cochlear plenum aqua prima: misceantur simul, donec albescant sicut lac, deinde bibatur stomacho ieiuno, abstinendo duabus horis integris à cibo post sumptionem potus, & cõfortabit mirabiliter totum corpus. Si verò velis ea vti pro dolore capitis, accipias vnum cochlear plenum aqua prædicta cũ aquæ betonicæ vn. j. Ad pulmonem valet, si accipiatur cũ aqua mori, vel aqua saluię, & hoc tẽpore hyemis. In æstate verò accipe aquæ indyuiæ vnc. j. cochleare j. de aqua prædicta. Ad pectus, & ad tussim frigidam, procedentem etiam ex catarrho, accipe aquæ hyssopi, vel boraginis, vel fœniculi vnc. j. misceatur cum aqua prędicta. Ad cor, habeas aquæ buglossæ, vel boraginis vnc. semis, & totidem de prędi-

Ad pulmonẽ, pectus tussim, & cor.

cta

cta aqua, & tantundem etiam de aqua melissæ, misceantur insimul & bibantur stomacho ieiuno. Ad stomachum, accipiatur aquæ absinthij vel mentæ vnc.j. cum aquæ bonę cochleari vno, & sumatur vt supra. Ad pulmonem accipiatur aqua pastinacæ vel polipodij, cum aqua supra dicta, & vtatur vt supra. Ad splenem, recipe aquam buglossæ, vel aquam tamarisci, cum aqua vt supra. Ad vertiginem capitis, & ad paralysim recipe aquam peonię, de herba, vel radice herbæ perforatæ aquam, cum aqua vt supra. Ad lapidem in vesica, Accipiatur aqua pastinacæ vel raphani in quantitate vnc.j. & duo cochlearia de aqua supradicta. Ad stranguriam, accipe aquam nasturtij vel petroselini, aut saxifragiæ in quantitate vnc.j. cum cochleari pleno aquæ suprascript

Stomachus. *Splen.* *Vertigo.* *Paralysis* *Lapis.* *Stranguria.*

script

Mẽstruũ. ſcriptæ. Ad nimia menſtrua: Recipe aquæ plantaginis vel aquæ ſolatri, bibatur manè & ſerò, cum vno cochleari aquæ prædictæ. Ad menſtrua euocanda, accipiatur aquæ arthemiſiæ, vel ſeminis eius vncia vna, & aquæ ſupradictæ cochlear vnum, bibat eo tempore quo debet habere menſtruum.
Pericula matricis. Ad pericula mulierum ex obſtetricibus peruenientia, vel ex frigore, vt parere non poſsint, accipiatur aquæ valerianæ, vel betonicæ, vel roſarum ſylueſtrium vncia j. & aquæ prædictæ cochlear vnum, & bibatur matutino tempore, ſtomacho ieiuno.
Matrix. Ad matricem accipe aquæ matricariæ vnciam vnam, aquæ prædictæ vnciam ſemis, bibatur vt ſupra. Ad oculos: Recipe aquæ fœniculi, aquæ eufraſiæ ana vnciam ſemis, aquæ prædictæ,

drac

drach.1. bibatur vt suprà. Ad maculas faciei, recipe aquæ florum fabarũ vel aquæ pimpinellæ vn. 1. aquæ primæ vnc. semis, misceãtur, & matutino & serotino tempore faciem cum his lauet, & omni hebdomada bibat de ea, cum aqua endiuiæ, duabus vel tribus vicibus. Secunda verò aqua est citrina, & tertia, quæ est sicut oleum nigrum, optimè valet ad fistulas, & alias plagas, & habetur loco balsami. *Macula faciei.*

De alia aqua vitæ composita.

CAP. LIII.

Recipe mellis optimi librã vnã, aquæ vitę distillatę quater lib. 1. semis. Ligni aloës drach. 3. gummi arabici drach. 2. nucis muscatæ, galangæ, cubebarum recentium, cinnamomi electi, macis, garyophyllorum, spicę nardi ana. drach. 3. musci Alexandrini recentis, ambræ bonæ

añ.ſcrupu. 1.Omnia pulueriſentur groſſo modo,ponendo omnia in cucurbitam vitream ad digerēdum in fimo equino per dies octo. Poſtea diſtillentur in balneo Mariç cũ lento igne,& ſic etiam habebis optimã aquam vitę compoſitam,ad multas ægritudines excellentem.

De alia aqua vitæ compoſita.

CAP. LIIII.

RЕcipe garyophyllorum, macro piperis,granorum paradiſi ana drachmas duas,nucis muſcatæ drachmas ſex,macis vnciam vnam, cinnamomi electi, zinziberis albi,galangæ añ.drach.quatuor,florum lauandulæ,baſiliconis ana. vnc.1. ſaluię vnc.ſemis,florum roriſmarini, mētæ,polipodij,hyſſopi ana.drach. 2.balſamitæ vnc.1. ligni aloës vnc.1. ſemis, muſci Alexandrini recentis. ſcrupul.1. ſemis.Hæ herbæ debent

exiccari. Postea superinfundantur sedecim libræ aquæ vitæ bene rectificatæ, digerantur in fimo equino per dies quatuordecim, postea per alembicum distillentur in balneo Mariæ,& in phiala bene clausa optimè custodiantur.

De alia aqua vitæ composita quæ valet ad paralysim & vertiginem capitis.

CAPVT LV.

RECipe saluiæ recentis vncias nouem, florum lauandulæ vncias quatuor, hyssopi, mentæ ana. M. 2. garyophyllorum, nucis muscatæ, cinnamomi electi, zinziberis albi, granorum paradisi, zedoariæ, galangæ anā. vnciā semis, calami aromatici vnciam vnam, granorum iuniperi vnciā vnam, granorum peoniæ vnc. semis, vini albi optimi libras octo, digerantur in fimo equi-

no per dies octo, vel in balneo Mariæ per dies quatuor. Postea distilletur per alembicum, & vsui reseruetur in vitro optimè clauso, quia habet mirabilem operationē cōtra omnē paralysim et vertiginē capitis.

De alia aqua vitæ composita valde pretiosa.

CAPVT LVI.

ALiqui nostrorum medicorum Germanorum fecerunt prænobilem & excellentem aquam vitæ, in qua multas operationes egregias experti sunt ad confortandum, & ab ægritudinibus præseruādum, totum corpus humanum, præcipuè caput, cerebrum, & alia interiora capitis mala, ex humiditate & frigiditate procedentia, resoluenda & expellenda, & ad exhilarandum instrumenta animæ, & quinque sensuum

ſuum.Confortat etiam mirabiliter quatuor mēbra principaliora, vnà cum renibus & omnibus inteſtinis. Procurat quoque optimam digeſtionem in ſtomacho, & dat mirabilem virtutem omnibus membris exerioribus, ex ſolo odore, dū accipiatur vna pars huius aquæ, & duæ partes aquarū ſaluiæ,lauandulæ,roriſmarini ana,miſceātur ſimul & madefiat ſpongia, cum qua tempore matutino & ſerotino mēbra vngantur, & ex ſemetipſis ſiccentur. Aut ſi etiam tres vel quatuor guttas in cyathum plenum vino ponas, & bibatur ante ingreſſum prandij vel cœnæ. valet etiam ad confortandum caput: Recipe ergo huius aquæ vitæ cōpoſitæ drach. 1.cum aquæ betonicæ vnc.ſemis,bibatur omni mane & ſero,vel intinge panem in ipſam aquam,& omni *Ad caput.*

die ſtomacho ieiuno edatur tribus horis ante prandium. Ad cerebrum & memoriam: Recipe huius aquæ drac.1. aquarum roriſmarini, maioranæ ana. vnc. ſemis, vtatur modo prædicto. Ad pectus: Recipe huius aquæ drach.1. aquæ hyſſopi & capillorum veneris añ. drachm.2. vtatur modo prædicto. Ad cor, recipe huius aquæ drachm.1. aquæ boraginis & bugloſſæ an. drach.2. vtatur modo prædicto. Ad ſtomachum: Recipe aquæ huius drach.1. aquæ abſinthii, & mentæ ana. drach. 2. vtatur modo prædicto. Ad pulmonem, recipe aquæ huius drach. 1. addendo aquæ cicoreæ & tanaceti aquæ ana. drachm. 2. vtatur modo prædicto. Ad ſplenem: Recipe huius aquæ drachm.1. aquæ tamariſci, & ſcolopendriæ ana vnc.2. vtatur forma & modo prædicto. Si verò velis ea vti

Cerebrū. Memoria

Pectus.

Cor.

Stomachus.

Pulmo.

Splen.

ad omnia membra corporis confortanda, vtaris huius aquæ parte j. cum vini partibus iiij. Aqua autem debet fieri hoc modo: Recipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diarhodon Abbatis, secundum Nicolaum, pulueris diãbrę, secundùm Mesue, dianthos secundum Nicolaum, pulueris lætitiæ Galeni an. drachm. ij. casſiæ fiſtulæ recentis, nouiter à canna extractæ, zuccari candidi an. vnc. semis. syr. de liquiritia vnc. j. syrupi sticados. vnc. semis, florum rorismarini drac. j. musci Alexandrini scrupu. j. Super his speciebus fundãtur libræ duæ aquæ vitæ simplicis, optime rectificatæ per ternam distillationẽ in balneo Mariæ. Postea iterum distilletur in balneo Mariæ per alembicum cũ lẽtissimo igne, ita vt numeres vnum,

duo,tria,vſque ad ſeptē,antequam vna gutta diſtilletur,& muſcus debet ligari in panno ſerico rubeo,& ſuſpendatur ad phialā vbi eſt prædicta aqua vitæ diſtillata,& nō debet extrahi,donec aqua duret.Sunt tamen aliqui qui putrefaciunt cum ſpeciebus prædictis aquæ bugloſſæ libram vnam,aquæ meliſſæ lib. ſemis, aquæ baſiliconis vnc.iiij.aquæ roriſmarini vnc.ij. & poſtea diſtillant in balneo Mariæ.

De alia aqua vitæ compoſita, omnium aliarum pretioſiſſima.

CAPVT LVII.

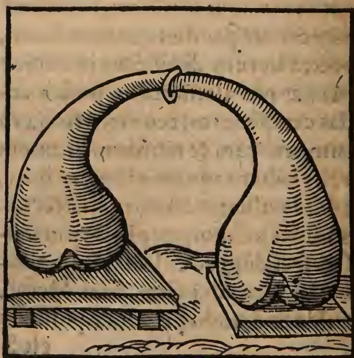
VT ergo bonum finem operi noſtro imponamus, rariſsimā ſecretiſsimámque aquam vitæ declarabimus,quæ eſt quodammodo cæleſtis operationis,& fit hoc modo: Recipe ſaluiæ recentis cum floribus ſuis,roriſmarini,darſeni,zinziberis

beris albi, garyophyllorum, nucis muſcatæ, granorum paradiſi, galangæ, calami aromatici, macropiperis, zedoariæ an. vnc. ſemis, macis, cardamomi iunioris, cubebarum recentium, foliorum rutæ, foliorũ maioranæ, florum lauandulæ, roſarum rubearũ an. dra. ij. tyriacæ Galeni vel Andromachi, mithridati optimi an. drac. j. ſemis, olei laurini corticis citri, florum bugloſſæ, florum boraginis, florum roriſmarini, oſtrucij, angelicæ, reupontici, granorum iuniperi, mentaſtri, mentæ, matricariæ an. drach. j. ſemis, caſtorei recentis, verbenæ cum floribus ſuis, betonicæ, ligni aloës, xylobalſami, carpobalſami, ſpicæ indicę, vici quercini, granorum peonię an. drac. j. rauedſeni, camphoræ, ſeminis vuę dęmonis, radicis peonię, polij cum floribus ſuis, ſeminis ba-

ſiliconis,ſeminis fœniculi, deronici R.Croci orientalis an.drach.ſemis, ambræ bonæ, muſci Alexandrini recentis, an.ſcru. ſemis,aquæ vitæ ad minus ſeptemvicibus diſtil latæ libr.decem. Omnia ſequentia debent poni cum aqua vitæ ad digerendum in balneo Mariæ, per dies quatuor, & totidem noctes. Saluia, roſmarinum, ruta,maiorana,lauendula,roſæ,mitridatum,tyriaca,oleum laurinũ, bugloſſa, borago,oſtrucium, angelica, reuponticum,grana iuniperi, mẽtaſtrum, menta, matricaria, verbena, betonica, polium, caſtoreum. Et quum fuerint putrefacta,diſtillẽtur in cinere per alembicum,igne lento,ita vt poſsis numerare vnũ, duo, tria, antequam gutta diſtillet. Quũ verò omnia fuerint diſtillata, impone cinnamomũ,garyophyllos,ma-

cem, nucé muſcatá, grana paradiſi, galangam, calamũ aromaticũ, piper longũ, zedoariá, cubebas, cardamomum, lignũ aloës, cortices citri, carpobalſamũ, xylobalſamũ, ſpicá nardi, viſcũ quercinũ, radicẽ peoniæ, & grana ipſius, coriandrũ præparatũ, ſemen baſiliconis, ſemẽ vuæ dæmonis, deronicum R. Hæc omnia debent pulueriſari groſſo modo, ponantur in aqua diſtillata, & inſimul digerantur per dies quatuordècim, poſtea iterum diſtillẽtur in balneo Mariæ per alembicum, poſtea addas camphoram, reubarbarum, crocum, ambram & muſcum. Si autem velis habere aquam adhuc meliorẽ, addes pulueris diamargariti ſecundùm Nicolaum, diapliris cum muſco ſecũdùm Nicol. diarhodon abbatis, diamuſci ſecundùm Meſue, pulueris diambrę an. dra. I. pulueris

electuarij cũ gẽmis, pul. lętitię Galeni, pulueris dialigni aloës añ. dr. semis, addes xv. aut xx. ducatos optimi auri, cum zuccari albi lib. ſemis, & ſint tribus diebus in balneo Mariæ, ita vt aqua balnei ſit tepida, poſtea diſtilletur per filtrũ in vitris retortis. Et vnũ vitrũ debet ſtare altius quàm aliud. Scindantur paruæ formulæ de filtro, & impẽdantur,

& per ipſas materia diſtilletur, vitris optimè lutatis, vt nihil ex eis poſsit euaporári. Et hæc diſtillatio eſt excellẽtiſsima ĩter omnes alias. Sunt aliqui medicorũ, volentes cõfortare ſtomachum, fecerunt fieri aquam viridem, qua vtebãtur cum aqua ſupra ſcripta, aut cum clareto ſequẽti, ſicut fecerat quidã Comes Palatinus. Aqua autem viridis fit hoc modo, Recipe aquæ vitæ quater diſtillatæ per alembicum in balneo Mariæ lib. 4. meliſſæ exiccatę vnc. 3. balſamitæ vnc. 2. fundatur aqua vitæ ſuper herbis prædictis, & debent ita omnia requieſcere per dies octo, deinde ea vtere. Et nota, quòd herbæ non debent exiccari in Sole, ſed ad aërẽ, quia ſi in ſole exiccarentur, aqua deueniret obſcura: ſicut ſi eſſet ſuccus alicuius herbæ, Sed ſi herbæ ad aërẽ exiccãtur, habet

bet colorem viridem pulcherrimũ, & est amœnissima bibenti. Fit autẽ claretum hoc modo, Recipe vini albi optimi libras 4. zucchari albi duri vnc. 4. cinnamomi vnc. 1. coriandri præparati drach. 3. gariophyllorum drach. 2. granorũ paradisi, zinziberis albi ana. drach. 1. semis, macropiperis scrup. 2. zedoariæ drach. semis. Omnia conterantur subtilissimę, & in puluerem redigantur, postea debet colari, sicut fit apud Gallos, in vino aromatisato, quod Gallicè dicitur Hippocras. Reseruetur in vase stanneo, & cum aqua præcedẽti ab aliquibus solet sumi. Virtutes autem aquę prædictę sunt hæ. Valet ad memoriam, si bibatur omni die vnc. semis, mixta cũ aquæ rorismarini vnc. semis, aquæ maioranæ, aquæ melissæ an. dr. 2. Ad maniam, vel etiam dolorẽ cerebri, ex

Ad memoriam.

Ad maniam.

frigore

frigore procedẽtem. Accipe de hac vnc.semis,aquæ betonicæ, aquæ põlij ana.drachm.2.misceantur simul, & madefac linteum circunuoluendo caput. Vel bibat omni die huius aquæ drach. 2. aquæ betonicæ drac. 4. Accipiantur etiam pilulæ aureæ,& cochiæ ana.scrupu.1.fiant pilulæ cum aqua betonicæ, cape in numero 5.& sume omni die,quum vadis dormitum, vel etiam quando surgis, dianthos in tabulis drach.1. Ad vertiginẽ capitis: Recipe huius aquæ vnc.semis,aquarum lauandulæ, saluiæ ana. drach.3.& sumat omni die stomacho ieiuno diapliris cum musco secundùm Nicolaum. Ad caluiciem, Recipe aquæ lilij albi, barbæ Aaronis ana.drac. semis, huius aquæ vnc.semis,vel drach. 6. addendo olei tartari drachm. 1. Ad mundificandã & dealbãdam faciẽ.

Ad vertiginẽ capitis caluiciem, & dealbãdã faciem.

 Accip

Accipe aquæ florũm fabarum partem vnam, aquæ prædictæ partes duas, miſceantur ſimul, & omni die lauabis ſemel faciem. Potes etiam omni die ſumere de aqua prædicta partẽ vnam, & de vino optimo partes duas, bibatur ſtomacho ieiuno, & valebit ad idem. Ad ſurditatem: Omni mane & ſerò de hac aqua impones ad aures, inde quartam partẽ horæ cubabis, & requieſces ſuper eandem aurem, vt iterum egrediatur. Vel recipe huius aquæ vini optimi ana. partes æquales, ſumatur omni die ſtomacho ieiuno. Ad vermes aurium: Accipe de aqua prædicta vnc. ſemis, ſucci rutæ, ſucci foliorum perſici ana drac. 2. Si autem non poſsis habere ſuccos, accipies aquam ab eis diſtillatam, addendo modicum de aloë epatico, ſubtiliſsimè trito et puluerisato, de his omni

Ad ſurditatem.

Ad vermes auriũ

mane

mane & sero parum in ipsam aurem distillabis, iacendo super aliud latus, & post modicum tẽporis iacebis super latus, vbi sunt vermes, & statim exibunt & morientur. Ad ophthalmiam: Recipe aquæ prædictæ vnc. semis, aquæ fœniculi, aquę polij, aquę valerianæ an. drac. j. imponantur ad oculos. Ad tumorem gingiuarum: Recipe vini albi vnc. ix. piretri vnc. j. coquantur simul, & de hoc cape partem vnam, & de aqua prædicta partem vnam, deinde teneas hæc mixta in ore, & sæpius recentem accipias, hoc fac toties, donec conualescas. Ad fœtorem oris vel narium, detur omni die vnc. semis, cum vini albi, in quo sint bullitæ mentha, & rosæ rubeæ vnc. j. addẽdo parum musci. Aliqui tamẽ accipiũt aquæ prædictæ vnc. ij. aquarũ rorismarini, & rosarum

Ad ophthalmiã, tumorem gingiuarum, fœtorẽ oris vel narium.

rubearum añ. vnc.ſemis, miſceantur ſimul,& impendatur muſcus in panno ſerico, & ambra bona, añ. gra.vj.& gingiuas cum illo panno ſerico impendente in aqua, ſæpius laues,quotidie ſaltem ſemel aut iterum. Poteſt etiam bibere de aqua prædicta omni menſe drach.ij. Ad epileſiam bibatur omni die vnc. ſemis,cum aquæ peoniæ vnc.j. Aliqui vero ita faciunt: Recipiunt radicem & grana peoniæ, viſci quercini an.partes æquales, bulliunt in vino albo optimo,& datur patienti cum aqua prædicta. Ad paralyſim debent membra ſæpius illiniri cum aqua prædicta:Et de hac aqua bibatur omni die tempore matutino vnc.j.veſpere autem ſumes diacaſtoreum, cum vino albo, in quo coquantur lauandulæ, ſaluiæ, granorum iuniperi an.M.j.ſuperinfundend

Ad epileſiam.

Ad paralyſim.

dendo de vino optimo libras iiij. Ad loquelam amissam: Recipe de aqua supradicta vnc. semis, aquarum lauandulæ, peoniæ, saluiæ, añ. drach. ij. bibatur & recipiatur mithridati drach. j. cum vino, in quo bullierit castoreum. Ad melancholiam. Recipe de aqua prædicta vnc. semis, cum aquæ buglossæ vnc. j. aquæ basiliconis, aquæ melissæ añ. drachm. ij. aquæ scolopendriæ, boraginis an. drach. j. misceantur insimul, & bibatur tribus horis ante prandium. Sume etiam tabulã vnã confectionis lætitiæ Galeni, vel lætificantis Almansoris. Ad putrefactionem epatis: Recipe de hac aqua vnciam semis, cum aqua epaticę, & bibatur omni sero vnc. j. vel vnc. j. semis, & tempore matutino duabus aut tribus horis ante prãdium

Ad loquelam amissam, melãcholiã, & putrefactionem.

ſumatur diarhodon abb. ſecundùm
Hydropiſis. Nicolaum. Ad Hydropiſim: Recipe de aqua prædicta partem vnam, aquæ florum ſambuci partes duas, aquæ fœniculi partes tres, miſceantur ſimul, & omni vice bibes vnc. ſemis. Veſpere autem cum volueris ire cubitum, ſumatur tyriacæ magnæ Galeni drachm. j. in vino, cum quo bullierint petroſelinum, fœniculum, apium, radices capillorum veneris ana pars vna, vini partes decem, bulliantur vſque ad conſumptionem tertiæ partis. Et de tribus in tres dies detur hydropico duabus vel tribus horis ante prandium dialaccæ ſecundùm Meſue drachm. ij. Caueat ægrotans à potationibus ſuperuacuis, quia in hoc morbo, quantò minus homo bibit,
Lapis. tantò plus mingit, & contra. Ad lapidem: Recipe de aqua prædicta
part

partem vnam, aquæ ſaxifragiæ, aquæ alhihengæ, aquæ milij Solis, aquæ raphani, ana partes ij. & vna hora poſt potionem hanc detur lytontripon drac.ij. Ad ſterilitatem: Recipe aquæ huius drach.ij. vini albi vnc.j. aquę liliorum croceorum, aquæ roriſmarini, aquæ matricariæ, ana drach.ij. bibatur manè aut ſerò, omni hebdomada vtēdo duabus aut tribus vicibus diamargariti, ſecundùm Auicennam, dra. ij. Habet alias innumerabiles virtutes, quas breuitatis cauſa omitto. *Sterilitas*

FINIS.

IOANNES ANTONIVS CAMPESIVS PIO LECTORI S. D.

Um (secũdum Philosophi sententiã, libro suo primo de anima) amice lector, omniũ rerũ notitiã seu sciẽtiã certitudinaliter habere, debet æstimari esse quoddã bonum & honorabile: maximè tamen illã quæ per demõstrationem & rerum experientias certas & firmas de suis conclusionibus fidem facit. Et quia idẽ Philosophus ait, omnis homo naturaliter scire desiderat: & hoc desideriũ cõmuniter illis insit maximè, quorũ nobilitati

litati animæ ſcire naturaliter ineſt. Nã ſapiẽtia intellectiua propter virtutẽ & nobilitatẽ animæ acquiritur (vt omnes aſſerũt Philoſophi) & in ipſa quædã p̃eminet delectatio omnibus delectationibus nobilior: ſcilicet ille nobilis amor ſciẽtiarũ ſermocinaliũ, naturaliũ & moraliũ, & reliquarum, vtputa, tres partes Philoſophiæ: theoricã, mathematicã, & philoſophicã ſiue naturalẽ & theologicã. In his enim, & quæ ad hæc referuntur perguſtatur animæ delectatio: quæ alijs delectationibus mũdanis incõparabilis meritò indicatur. Nã anima eſt nobilius quod reperitur ĩ homine: ipſa enim dat eſſe & perfectionẽ corpori: & eius cibus eſt nobiliſſim⁹, reſpectu cibi corporis, quãtũ ipſa nobilior eſt corpore. Et ipſa gaudet in lucro, ſcilicet intellectuali: & illud depẽdet ex ſciẽtia Philoſophiæ, & in illa gaudet & delectatur anima. Philoſophus 10. Ethicorum, inquit, quòd

mirabiles delectationes affert Philoso-phia, puritate & firmitate. Puritate qui-dẽ; quia aliæ ſciẽtiæ cõtrariũ habent ad-mixtũ: puta, triſtitiã aliquã: iſta verò nõ. Firmitate verò, quia aliæ durabiles nõ ſunt propter mutabilitatẽ ſubiecto-rũ. Iſta verò propter durabilitatẽ & fir-mã ſuæ perfectionis excellentiã felicita-tẽ cõcludit ſpeculatiuam. Albumaſar in Introductorio ſuo magno, diſtinctio-ne quinta, capite nono ait: Dignitas ho-minis ſuper cætera animalia fit per ſa-pientiã & cognitionẽ, quæ eſt inſtrumẽ-tũ rationis. Et quãtò magis homo ſapiẽ-tia & ſciẽtia abũdauerit, tantò magis à cæteris animãtibus dignificabitur per hoc quòd in eo eſt ſapiẽtia & rerũ cogni-tio: & quantò plus fuerit ignarus, tantò magis habebit appropinquitatem cæte-ris animãtibus. Niſi ergo eſſet ſapiẽtia & rerũ cognitio: non eſſet homini digni-tas ſuper cætera animalia: quia omnia

ſibi

ſibi participãt in comeſtione videlicet & generatione. Per ſciẽtiã igitur & cognitionem effectus eſt homo dignior cunctis animantibus. Cùm enim homo digniſſima ſit creaturarũ creatura, cuius gratia & amore à Deo oĩa ſunt cõdita atq; ſubdita: cuius corpus nõ recipit æſtimationẽ, quouis mõ diuino vel humano merito, id quod eũ in ſanitate & iuuentute conſeruat, cũctos ab eo repellẽdo lãguores, & à ſuperueniẽtibus auertendo ſumma diligẽtia ab eo quæredũ eſt. Hoc enim operatur Quinta Eſſentia Philoſophorũ (præcipuè Arnoldi de Villanoua. Raymũdi Lullij, ex ĩſula Balleari, necnõ Ioãnis de Rupeſciſſa & quorũdã aliorũ, à Philippo Vlſtadio, nõ paruo ſtudio & labore in vnũ collecta, quæ Cælũ Philoſophorũ meritò intitulatur) ad cuius illuſtrationẽ addidimus & nos Directoriũ ſummæ ſummarũ medicinæ, ad adminiſtrãdum diuinã medicinã,

ſeu lapidē Philoſophorū in ægritudinū cura pro corporibus humanis à quocūq; morbo ſanādis,lōgè omni alia quinta eſſentia,ac auro potabili quocūq; præſtantiorē,ſuperq́; omnes Galeni, Hippocratis,& Auicēnæ medicinas quaſcunq;. Quia quātò medicina eſt ſubtilior,tantò magis eſt efficacior.Cùm verò hæc medicina cōpoſita ſit ex ſpiritibus ſubtilioribus,& materia ſimplici, & quaſi ſeparata ab omni materia elemētali,propterea facilè poterit ſine impedimēto vires ſuas in omnibus infirmitatibus exercere.Omne agēs,virtutem habet operādi ſecūdùm propinquitatē & ſimilitudinē cum qua participauerit cū primo actiuo.Primū verò & vniuerſale agēs corporeū & ſimplex corpora ſunt cæleſtia,quæ vt vniuerſalis cauſa ſe extēdūt ſuper cēs res inferiores. Cùm vero hæc medicina propter ſubtilitatem ſuam& puritatem, incorruptibilitatéq; ſupra

omnia

omnia corpora maximã propinquitatẽ & similitudinẽ habeat cum cœlestibus corporibus, à Philosophis Cœlũ fuit nũcupata, & Quinta Essentia: poterit igitur præ cæteris rebus corporeis inferioribus omnibus tanquã medicina vniuersalis, omnes curabiles morbos & infirmitates curare: nõ tantùm illas quæ ad Physicũ pertinẽt, sed etiã istas quæ chirurgi manũ requirunt. Tradunt etiam medici, medicamentũ hieræ picræ singularẽ habere virtutẽ attrahendis humoribus à capite, collo & pectore: & non ab alijs mẽbris inferioribus. Propterea quòd hoc medicamentũ generatũ sit per virtutẽ quarundã stellarum quæ influentiam habẽt supra collum, caput, & pectus, vt stella arietis, tauri, & gemini. Metalla verò recipiunt essentiã, nomen, numerum, colorẽ, virtutem & proprietatem planetarũ singularem: omnes verò planetæ habent influentiã & virtutem supra

pra totũ corpus humanũ. Et ex his metallis nostra medicina generatur. Habebit & hæc virtutẽ supra totũ humanũ corpus. Et aquæ thermarũ si habent virtutẽ sanandi plures infirmitates, ea de causa quòd deferũt secũ, transeuntes per metalli venas, virtutẽ quandam metallicã. Habebit nimirum ipsa substantia metallica maiorẽ vim in potabilem formã conuersa, iuxta illud quod gentibus est vulgare. Magnesies enim auro limato in cõfectis apposito, quærũt per hoc sanitatẽ, & iuuentutẽ cõseruãt, quãtò magis quod est in corpore magnesiæ occultum lapidis Philosophorũ purgatũ, aëreũ, & spirituale factũ. Idem voluit significare Ioãnes de Rupescissa, de humiditate radicali loquẽs, & de Quinta Essentia, sub nomine aquævitæ: dicit enim aquã ardentem bonam, in se continere omnium metallorum virtutem: & non aquã esse vitis, sed vitæ, quia vitam hominib

minib

minibus præstet. Et q̃a medicina præser natiua & cõseruatiua debet esse multũ durabilis & à corruptione remota (vt apertè probat Lullius in libro de secretis naturæ) nã si corpus humanũ præseruari debeat à corruptione, necesse est vt sit perpetuò durabilis: nã aliàs induceret maiorẽ corruptionẽ. Ergo volẽtes iuuenilẽ cõseruare iuuẽtutẽ, & senibus restaurare humidũ radicale, & naturalẽ calorẽ, necesse est vt eligamus substantiã incorruptibiliorẽ cæteris omnibus quæ sunt sub globo lunari, & hãc præparari in medicinã, vt possit sumi per os intra corpus: & sic sumpta quàm velocissimè penetret per totũ humanũ corpus, & illud seruet quasi incorruptibile. Et hæc est quædã subtilis substãtia & radicale humidũ intrinsecũ, Quinta Essentia dicta, ꝑ partes elemẽtales diffusa, simplex, non omnino incorruptibilis vt cælũ: sed cùm ipsa generata sit ex materia cæte-

ris

ris oībus incorruptibiliori: & facta est simplex per separationem elemētorum incorruptibilium, si debitè conseruetur, durabit per æuum: & sumpta per os, lōgo tempore conseruat corpus humanum incorruptibile. Ideo amice lector, hanc nostram lucubratiunculam non floccipendas, quia per hanc poteris inæstimabiles vtilitates consequi: & omnia corpora humana ad sanitatem perfectam reducere. Et primò dicemus de tribus mineriis principalibus, ex quibus fit lapis, seu Quinta Essentia Philosophorum. Secundò vnde elicitur hæc medicina seu lapis. Tertiò de resolutione ipsius lapidis, vt sit potabilis, quod verum aurum potabile dicitur. Quartò cum quibus simplicibus vel compositis debeat dictus lapis propinari, vt approprietur vnicuique membro peccanti. Tu interim vale, & me semper ama.

DE TRIBVS MINERIIS PRINCIpalibus, ex quibus fit lapis Philosophorum.

AE SVNT mineriæ prĩcipales, videlicet minerales Solis, Lunæ, Azoch, Archani, vegetabilis vitis, & animalis ãPũ liquefacti: & quanuis vegetabile & animale sint peregrina seruilia, tamẽ nõ sunt extranea, sed amicabilia, mineralibus cõuenientia, in lapidẽ archani disponentia, coniunctim vel diuisim, in natura reciproca vel peregrina extranea: veruntamen id nõ est extraneum, in quo habet cõuerti aurum vel argentum. Hoc intellige dupliciter

citer aut in administratione medicinę, aut in compositione lapidis. Si in administratione medicinę, tunc est amicabile & propinquum, illud conuertens seruile, naturæ requirēti. Si in compositione lapidis, tripliciter tunc debet intelligi sic, illud conuertēs seruile nō est extraneum, in quo corpus perfectum cōuertibile habet cōuerti tripliciter, aut in argentum viuū Philosophorum, aut in calcem terræ, aut in liquorem olei vel lymphæ. Sed post completam conuersionē ipsius cōuersi conuertibilis in aptitudine illius pūcti magisterij, post illud cōuertēs seruile abiicitur foras in cōpositione lapidis archani separando per distillationem sapienter, vt authoritas Philosophiæ dicit, magisterium nostrum non indiget extraneo in vtraque mutatione, videlicet

licet prima cũ ſecũda ſortiatur ſuũ effectũ veraciter: alioquin deſtrueretur totũ opus experimentaliter.

De natura medicinæ, id eſt, lapidis vnde elicitur.

STylus eſt in natura, quòd in cõpoſitione lapiſgenea nihil additur extranei, ſicut eſt argentum viuum cõmune vel aliud imperfectũ: quòd ſi cõtrariũ fiat, artifex in vltimo opus ſuum deflebit, vt expertus noui, & natura hoc atteſtatur. Nam ſicut in compoſitione homogenei, nullum extraneum requiritur, niſi vir cum muliere, ita & in compoſitione lapiſgenei nil extranei apponatur, vt dicit Hermes. Magiſteriũ noſtrum nõ indiget extraneo, quia res ſunt ſecundum eorum naturas, quãuis natura peregrina diſponat cõcipere vel generare, vt medicina diſponit ingreſsiuè naturã ſterilem concipere vel generare virtualiter,

velut asinus cũ iumẽto generat mulum, generatione imperfecta: hoc totũ fit dispositiuè. Non autẽ propterea medicina generat hominem, nec mulus fœtũ cócipere facit vnquam. Et sicut est in natura, ita etiam et in arte: quia nullũ imperfectũ per suã naturam reciprocam vllatenus seipsum nec aliud qualecunq; imperfectum perficere potest vnquã. Imò dicitur quòd in omni imperfecto sæpe periclitatur, & perfectum per imperfectũ conturbatur, & vnum per aliud sæpissimè perditur: sicut qui ædificat optimũ ædificiũ super fundamentum ruinosum, quod finaliter perit, siue ruit, propter sui imperfectionẽ. Natura non emẽdatur nisi in sua natura: & natura congaudet naturæ. Patet ex sui diffinitione, quæ sic diffinitur: Natura, est quædã res insita rebus, ex similibus similia procreãs. ars eñ imitatur na

turam

turā inquantū poteſt, vt ait Philoſophus. Et quando Philoſophia iubet operari de Mercurio in procreatione lapidis Philoſoph. ſemper intelligit de mercurio metallico, quod fit vt habetur in libris Philoſophorū, de quintis eſſentiis: vnde argentum viuum Philoſophorū eſt tota cauſa materialis & ſubſtātialis lapidis Philoſophorum, & ex eo medicina Philoſophorū perfecta elicitur, & in eo tota cōſiſtit perfectio. Ipſum enim eſt materia omniū metallorū, & ex ipſo ſolo lapidē Philoſophorū generari neceſſe eſt, cū ſuo ſulfure proprio, nō vulgi, ſed metallico, vt ipſum digerendo & coquēdo in metallū conuertat. Sulfur enim eſt pinguedo terrę in mineriis generata, & per tēperatam decoctionē indurata & ſpiſſata, habēs ſe ad argētum viuū vt maſculus ad fœminā, vt agens ad materiā. Sed quia mate

ria ſeipſam non producit in eſſe, propterea ſagax natura adiungit ſibi agens proprium, ſcilicet ſulfur, vt dictũ eſt. Licet enim argentũ viuum in ſua natura ſit albũ, tamẽ in magiſterio albificatur & rubificatur in agendo naturã ipſius. Hũc venerabilẽ lapidẽ ex ſolo argẽto viuo ſine alicuius ſulfurea extrinſeci cõmixtione colligere neceſſe eſt, et aurũ ſibi amicabilis eſt. Vñ ex argẽto viuo, fit aqua ylealis reciproca per putrefactionẽ & diſtillationem reflexam pluries ſuper ſe, donec totũ argentum viuum in aquam conuertatur. Deinde decoquitur cum oleo corporis fermenti ſuimet generis fixando & nutriendo in vaſe ſuo ſuper attanorem in vaſe clauſo Hermetis clauſura, poſito ſuper platinam ferri in lento igne qui fit ex lychinis philoſophorum. Aurũ enim cauſatum artificialiter, dicunt præſtant

ſtantius eſſe auro naturali. Hoc verũ eſt quantũ ad metalla transformandũ artificialiter ſecundũ quidditatẽ ſubſtãtialẽ. Conuerſa autem vel transformata, nõ ſunt ita perfecta, vt ſunt naturalia perfecta ad ſanandum corpora humana in eſſentia naturaliter ſecũdum identitatẽ eſſentialẽ. Quoniã nullum ens artificiale, quãuis arte vel ingenio de imperfectione ad perfectionẽ conuerſum, eſt tantũ copioſum in virtute & eadẽmet largitione fœcũdum quàm naturale. Patet: quia maioris influentiæ exiſtit copioſum contribuens, quàm puſillũ perinde ſaliẽs. Vnde perfectio medicinæ vtilius, & perfectius, nec non & affluentius comprobatur in ægritudinum cura eſſe, exiſtere, & fieri, ac etiam infirmis propinari de corporibus perfectis metallorũ à natura procreatis, quàm de imperfectis ad perfectio-

nem cõuersis ab arte. Maior em̃ virtus essentialis est semp naturalibus pfectis attributa, quã cõuersis artis magisterio acqsita. Quãuis autẽ natura posssit emẽdari p artẽ:eò quia vbi natura deficit, ars incipit pficere: totũ hoc fit artis ingenio,natura administrãte: aliter fieri nõ posset. Licet verò quæque res minima habeat tantã virtutẽ ĩ qualitate,qualẽ grãdis eiusdẽ substãtiæ, nõ autẽ habet tantã in quãtitate exuberantiæ eiusdẽmet naturæ ipsius substantię. Exemplũ de paruo & magno vase, pleno vini vel aquæ: quia licet ipsa duo vasa plena sint eadem substãtia eiusdẽ naturæ, tñ magis cõfluit & exuberat magnũ vas quã paruũ.Nõ aũt ĩ qualitate: qa eiusdẽ qualitatis est substãtia intus vasa existẽs in eadẽmet natura:veruntamẽ sicut parua ignis fauilla seu cãdella cremãs seipsam,dat lumen & cõbustionem

aliis cādellis, ita medicina Philoſo phorū ratione virtutis confluentis dat pfectionē cūctis metallis impfe ctis. Sic cócluditur φ oē minus exi-ſtit tātū virtuoſum, quātū ſuū afflu-ens ī quātitate: licet ars imitetur na turā, hoc facit ī qbus pōt, tñ nō eſt ita excellēs ſicut natura, qa qđ à na tura īeſt, ſemp ineſt: et qđ eſt ab ar te, à caſu ineſt, niſi fiat gr̃a ſupnatu rali trāſcēdēte naturā, quia tūc eſſe ſupnaturale maioris virtutis ſemp exiſtit ī potētia, quā eſſe naturale ī ſua efficacia. Patet qa quæ ſunt, pōt mutare in ea q̄ non ſunt. Ratio eſt, qa nō eſt min9 dare, quā mutare no uas naturas reb9. Quāuis aliqñ na-tura pficiatur vel ſublimetur in vir tutibus acquiſitiuis: totū hoc fit ra-tiōe ſuæ bonę inclinatiōis aut artis magiſterio. Naturalia cūcta magis ſunt certa ī ſuis virtutibus, quā arti ficialia in ſuis vſibus. nā qđ natura

non habuit, vſus neſciuit. Licet vero in auro vel argento ab arte factis, ſiue in veram mediciná archani poſsit philoſophari ad tranſmutãdum metalla magiſtraliter, tamẽ non erũt apta ad ſanandum corpora humana efficaciter, ſicut de auro naturali: Et hoc duabus rationibus: videlicet propter diſpoſitionẽ virtutis, & propter paruã quantitatẽ efficaciȩ terminatè confluẽtis. Primo quia nulla virtus diſperſa, eſt maior ipſa vnita: & ſic quia nullum confluxũ, maius ſuo confluẽti exiſtit in abundantia virtutis. Igitur maioris efficaciȩ exiſtit aurum naturale confluẽs, quàm artificiale confluxũ in curã ſanitatis. Quam efficaciã nullũ aurum ab arte procreatũ, ita copioſe ſicut naturale habet vnquã, eò quòd nulla res id dare poteſt, quod ante non habuerit.

Et li

Et licet seruilia conuenientia sint naturę indigenti supplentia, & de necessario potestati vel dominationi ministranda vt seruus dño suo, & fœcũdus indigenti, nõ propterea seruilia sunt ita perfecta & nobilia quàm dominatio potestatis decora. Itẽ, quãuis quędam sint tincta per quædam nubila medicamina philsophalia permanenter tingenda in omni examine iudiciali, de imperfectione ad perfectionem cõuersa: Nõ enim propter hoc suscipiunt maius nec minus virtutum substantiæ in natura sua per medicamina perfectè tingentia metalla imperfecta: licet enim formę essentialium trãsformẽtur, nõ autẽ substantia transformati mutatur, nec suscipit maius nec minus augmẽtũ virtutis cõfluens, quàm quod antè habuit à natura: nullo artis alchy-

mię magiſterio,quia nulla proprie tas ſubſtãtiæ naturalis põt minui, nec augeri ab aliquo vnquam, niſi gratia ſupnaturali virtuoſa ĩ mirabilib⁹. Sed licet per artẽ forma rei transformetur qualicunque modo fiat: nõ autẽ propter hoc trãſmutatur ſubſtãtia: q̃a ſi ſubſtantia fuerit plũbea vel ſtãnea, ſemper eſt plũ bea vel ſtãnea. Nõ ſic de forma: q̃a illa põt trãſmutari artis ingenio vt per lapidem archani alteratur vna forma metalli in aliã, ſcilicet plũbũ vel ſtannũ in formã auri vel argenti. Hoc verũ eſt formaliter, non autẽ ſubſtantialiter. Et tũc illa forma ſuſcipit maius & minus augmẽtum virtutũ, ſecundũ medicinę cõdimentũ. Ideo qñ dicitur in libris Philoſophorũ ꝙ melius eſt aurum vel argẽtũ ab arte factũ, quàm per naturã procreatũ. Et talis ſol & luna per

na per medicinam archani generatus vel generata, excedit omnem so lē & lunā naturalē in omnibus proprietatibus tā medicinalib⁹, quàm aliis, quia eiusdē est substātiæ in natura metallorū. Intelligitur de auro vel argento in elixire conuersis ante proiectionē super imperfecta corpora, & etiā dicitur propter excellentiā puritatis artificiatę, et propter transformationē corporū. Primò qa omne corpus minerale (dempto sole) habet in se speciē adustiuā propter sulfur, & corpus artificiale vel artificiatū est purū & mūdū virtute medicinę prępáratę artis magisterio ad hoc aptæ: quæ medicina in summa summarū archanisata consumit virtualiter oēs īmunditias & impfectiones naturæ, & inducit cōfluēter oēm pfectionē in natura egena. Secundò qa trāsformat oīa corpora, et alterat de imperfectione ad perfect

perfectioné, & de infirmitate ad sanitaté vigore perfectionis acquisitę à natura archanicæ. Totum hoc dicimus secúdum quidditaté essentiæ, nó auté secundú identitaté substantiæ in specie naturę metallinę, quia licet in natura sit identitas substantiæ, non auté eadem quidditas essentiæ reciproca. Patet, quia licet forma metalli transmutetur: non auté substantia metalli transsubstantiatur: in veritate dicimus: quòd medicina archani rubea, & corpus perfectum medicinatú rubeum, nec non & Mercurius à natura rubeus, seu de metallo naturali rubeo emanatus, vel existens, quod ita intelligimus, (non autem Mercurius vulgi, neque vlla alia metalla imperfecta, qualicunque conditione medicinata, licet sint ad alchymicandú apta pro corporibus metallorú imperfe

ctis ad

ctis ad perfectionem transmutandis) valet ad omnes infirmitates sanandas & ad iuuentutem renouandam,confirmandámque.Et in summa perfectione ad conseruationem sanitatis peragendam sine periculo efficaciter sicut aurum naturale. Quod patet experientia,non indiget probatione. Hîc concludimus,quòd nullum artificiale ab arte ita perfectius existit, sicut naturale est,et fit à natura per melius:licet enim metalla de modo generali sint eiusdem substantiæ in natura metallina, vt patet in arbore Porphyriana de prædicamētis et prædicabilibus, quia prædicatur de substantia metallina. Non autem ipsa metalla sunt eiusdem formæ in virtute efficaciæ, vt patet cuilibet artem logices intuenti. Nam differentia est inter formam essentialē, ma-

teria

terialem,& ſubſtantiam ſpecialem realem. Patet: quia quod eſt aurum vel argentũ naturale, non eſt plumbum vel cuprũ artificiale, et de ſimilibus econtrario dictis. Iam ſufficienter dictum putamus de natura noſtræ medicinæ & Quintæ Eſſentiæ, & vnde eliciatur. Nunc dicendum eſt de eius reſolutione vt fiat potabilis.

De reſolutione lapidis ad perficiendum aurum potabile.

DEus enim ſua mirabili ſapientia ſolem in medio planetarum conſtituit: earúmque dominus & rex eius mirabili virtute & potentia eſſe voluit, vt diſtribuat lucẽ & claritatem omnibus planetis: quia ipſe eſt qui facit creſcere, oriri & multiplicare omnia vegetabilia ſuper terram, teſtãte philoſophorum principe Ariſtotele, de generatione & cor

& corruptione ſic dicens, Sol & homo generant hominẽ, & ſine his nõ poteſt fieri generatio alicuius rei, quia omnis genus ſeminis generat illud genus ipſius ſibi ſimile, vt idẽ Philoſophus ait, primo Meteoror. ſic & ſol vel aurum noſtrum principatum tenet inter cætera metalla, quia ipſe eſt rex omniũ metallorũ, à quo elicitur vera et perfecta medicina præualens omnequodq; genus omnium medicinarũ, cuius omnia metalla leproſa et corpora humana infecta quauis & quacunq; infirmitate ad perfectam ſanitatẽ reducit (niſi ſit à Deo conſtitutus vltimus terminus vitæ ſuæ) virtute cõceſſa ab altiſsimo creatore. Ideo arcanum arcanorum pretioſiſsimum, omnia alia arcana excedens, & meritò princeps ſecretorum aqua vitæ exiſtens nuncupatur: cuius modum

ad

ad vitam hominis conſeruandam perpendimus declarare in his verbis, accipe ergo in Dei nomine optimi vini rubei odoriferi de meliori quod poteris inuenire ſextaria quatuor, quod ponas in vaſe æneo idoneo cum ſuo colubro, & recipiente, & quòd vas non ſit niſi tertia parte plenum, pòſt plecte tuũ vas ſuper furnum cinerum: quòd coluber ſit intus vas plenum aquę frigdę, cuius forma hæc eſt.

Vas æn

Vas æneum cum suo colubro & recipiente. Vas quod debet esse plenum aqua. Furnus cinerum.

pòſt fac ignem mediocris caloris, ꝗ vinũ nõ euomatur ꝑ colubrũ: & ſic ſequere diſtillatiões. Et nota quòd quãdo videris diſtillaſſe tertiã partẽ ipſius vini quod poſuiſti in vaſe, ſi id quod diſtillatũ eſt, ſentit ſatis dę aqua vitę, & cũ venerit dulcis ſine acuitate, tũ dimitte frigefieri, & aperi vas per inferius & aqua phlegmatica, ſeu reſiduũ vini exibit, tunc reimple tuũ vas, & diſtilla vt ſupra, iũcturis bñ clauſis, ne reſpirare habeat, vſq; quò totũ vinũ ſit diſtillatũ. Totã aquã vitæ ſic diſtillatã pone in vaſe ſeparatiõis, habẽte quinq; vaſa recipiẽtia, vnũ ſupra aliud: & rectifica ꝑ balneũ Mariæ: quia in vna diſtillatione tãtũ operatus fueris, quãtũ ſi in ſolo vaſe diſtillationis ꝗnquies diſtillaueris: quia ſpũs ſubtilior aquę vitę aſcẽdet, ſeu deſcẽdet in ſuperiori alembico: & ſic in vna vice erit quinquies rectifica

ta. Forma vasis hîc inferius describitur.

Vas ratificationis quin.ess. Caldare cum aqua feruenti. Forma furni.

Hæc aqua ſic rarificata (ex ea tamen non facias ſanguinem humanum:quia amitteret vim ſuam, neque facias ignem, id eſt, aquam igneam:quia tantæ fortitudinis eſſet,quòd omnia deſtrueret comburendo)ponenda eſt in vaſe circulatorio Hermetis,cuius forma hæc eſt, in balneo Mariæ vt circuletur, & in Quintam Eſſentiam reducatur:tunc erit optima aqua ad reſoluendum lapidem noſtrũ in vaſe circulatorio vel pellicano Hermetis, quod vas anſatum dicitur: in balneo Marię donec in naturam aquæ cõuertatur, quã Hermes Philoſophus decretauit, dicens, ꝙ omnis perfectio cuiuſque lapidis conſiſtit in virtute ſuæ terræ quæ nutrix vel fermentũ appellatur:cùm dicit nutrix eius terra eſt,ſine quo fermẽto ſpiritus lapidis nullo modo perfectè

ctè detinetur, nec complementum suæ virtutis posſidet. Ideo huic aquæ, id eſt, ſpiritui Quintæ Eſſentiæ, qui in ipſa latet, demus virtutẽ ſuæ terrę. Et hoc eſt quod dicit Philoſophus, vis eius integra eſt, ſi cõuerſa fuerit in terram: & tunc vim ſuam cõplebit, & integraliter obtinebit. Et tunc vocatur aqua vitæ ratificata & pérfecta.

Aqua ratificata, in ea conſiſtũt quatuor elemẽta, id eſt redũdãt in ea quatuor elementa, id eſt quatuor humores, ideo non incõgruè ſolet Quinta Eſsẽtia nũcu-

pari: quia ab ea extrahuntur quatuor elementa: & ab eis extrahitur quintum elementum, quod est super omnia elementa pretiosius, habens in eo omnes qualitates, id est complexiones omniũ quatuor elemẽtorum, id est, frigidum & siccũ, frigidum & humidum: calidum & siccum: calidum & humidum: quod quintum elementum potest ornari à duobus luminaribus maioribus, id est Sole, & Luna: & minoribus, id est cæteris planetis, vt cælum: vt seruiat humano corpori, propter quod dicitur Cælum nostrum: habet enim conuertere metalla in primam materiam, quæ est hile, id est primordialis materia lapidis, quæ est reductio corporis in aquam, & fit lapis mineralis, vegetabilis, & animalis, & operatur ad rubeum vel ad album, secun

cundum suum condimentum, vt supra dictum est. Hæc verò aqua est valde redolentissima super omnes odores, & est valde gustabilis super omnes sapores: & est valde pretiosa super omnes res pretiosas: & est valde subtilis & penetratiua super omnequodque subtile & penetratiuum, quia ex nobili virtute & potestate ipsius valde penetrat sine læsione corporis, sed potius cum confortatione ipsius eam suscipiẽtis, sicut radij solis penetrãt vitrum sine fractione ipsius: ita eius virtus penetrat per totum corpus sine læsione corporis. Et cùm est composita, est perfectior in qualitate & proprietate complexionis illius compositi, ex quo est composita. Quòd si est composita ex cõposito calido & humido, habet virtutẽ & cõplexionẽ calidã

& humidam. Si ex compoſito calido & ſicco, habet virtutem & complexionem calidam & ſiccam: & ſic de ſingulis qualitatibus elementorum. Item hæc aqua expellit omne nociuum à corde ſtatim: & non ſolum à corde, ſed à corpore & cerebro, hepate, ſplene, ſtomacho, et vniuerſaliter toto corpore humano à planta pedis vſq; ad verticem capitis. Ipſa refrigerat, & calefacit, humectat & deſiccat, aperit et claudit, mundat & incarnat, conſolidat & conſeruat omnequodque ab omni corruptione, & non ſinit ibi aliquod putridum generari, vbi applicata fuerit. Confortat intellectum ad inueſtigandum res difficiles & ſubtiles, & dat audaciam. Et ſcias quod cõponitur ſecundũ indigentiã corporis lãguentis ſecũdũ qualitatẽ & cõplexionẽ humorũ peccã-

tium,de qua hîc breuiter tractabimus.Sed primò dicamꝰ qualiter fit aqua vitæ in ſuprema perfectione cũ lapide benedicto in auro potabili.Accipe aquam vitæ prędictam ratificatã vt eſt dictum,& habeas vnum bruſtũ apũ de menſe Maij,vel fauũ,cũ melle & apibus & in cucurbita decenti vitrea pone cũ duabus vel tribus foglietis aquæ vitæ communis ſub fimo equino per quindecim dies,vaſe bene clauſo, ne reſpiret:pòſt ĩ ſicco diſtilla ſapiẽter:primò exiet aqua alba,ſecũdò citrina: quã citrinã ratifica quinquies per ſe,pòſt accipe lapidis noſtri quãtitatẽ quã libuerit:pulueriſa ſubtiliter ſuper marmor mundũ, vel mortariũ vitreũ cum piſtillo vitreo mundo,& pone in dicta aqua noſtra reſolutiua roris noſtri cęli in vaſe circulatorio Hermetis,ſigillatis opti-

mè iunćturis, ne vllo modo reſpirent,& colloca in balneo Marię:& fac ignem ſubgraduatum, quòd calor fortior non tranſeat calorem ſolis exiſtentis in ſigno leonis: & ibi ſtet per viginti dies naturales, & totũ reſoluetur vt mel, quod per balneum Mariæ poteris extrahere per alembicũ quod volueris vſquequò lapis tuus remaneat in lapidem diaphanum vt cryſtallus rubicundiſsimus, vt rubinus,quod poteris omnibus corporibus ægrotis diſtribuere ſecundũ naturam & complexionem humoris peccantis, miſcendo cum ſua aqua ſibi conuenienti. Et ſic habebis optimum & perfectum theſaurum inæſtimabile, non habens parem ad curãdum omnes ęgrotos à quacunque ægritudine torqueantur. Et plus operabitur in vna hora,

quàm

quàm omnes aliæ medicinæ in vno menſe, gratia Dei Creatoris noſtri. Hæc autem aqua Secundus balſamus appellatur, quã Hermes prius inuenit, purgat & ſanat corpora humana ab omni corruptione, & in iuuentute conſeruat, ſi applicetur ægritudinibus ad quodlibet membrum, vt in poſteris narrabimus.

Cum quibus ſimplicibus vel compoſitis debeat lapis philoſophicus propinari, vt approprietur vnicuique membro languenti.

ANimaduertiſti inſuper ad dirigẽdã ſublimẽ medicinã vt ipsũ corpus humanũ integrã valeat adipiſci ſanitatem. Sunt & aliæ vnicuique mẽbro appropriatæ, quæ ſecũdũ intentionem profeſſorũ ſciẽtiæ medicorũ, & præſertim conditoris p̃libatę ſublimis medicinę Arnoldi

de villa noua, gratia Dei in artibus professoris, sunt hæc quæ per ordinem sequuntur.

Ad ægritudines capitis.

QVando volueris mederi ægritudinibus capitis, dirigatur lapis philosophicus in quantitate modica cum aqua sticados arabici sublimata, vel maioranæ, betonicę, seu saluiæ, siue decoctionis ipsarum, vel decoctionis nucis muscatæ, peoniæ, cubebarum, carpobalsami, xylobalsami, masticis, thuris, vel quamplurium aliorũ similium quæ habent virtutem propriam & appropriata in capiti.

Ad ægritudines pulmonis.

SI volueris pulmoni subuenire, & partibus pectoralibus aggrauatis, vt de athmate, disma, tussi & cęteris passionibus prędictorum mẽbrorum, lapis Philosophorum diri

gatur

gatur cum aqua hyſſopi ſublimata, vel capilli Veneris, ſeu ipſarum decoctionis, vel liquiritiæ & vuarum paſſularum, ireos, amygdalarum pinearum, pulmonis vulpium & his ſimilium.

Ad ægritudines ſtomachi.

STomachus non indiget medicinis dirigentibus ad ipſum, ſed ſolùm retinētibus medicinis in ipſo, & confortantibus ipſum, quales ſunt aquæ menthæ, vel ipſa herba, maſtix, galanga, coctonea, granata & omnia ſtyptica.

Ad ægritudines hepatis.

AD hepar dirigatur lapis philoſophicus cum aqua abſinthij, fumiterræ, eupatorij, cuſcutæ, endyuiæ, vel decoctionis eorum, ſeu aqua ordei. Hepar eſt in dextero latere.

Ad

Ad ægritudines ſplenis.

SPleni ſuccurritur cũ lapide philoſophico & aqua florum & foliorum tamariſci, ſcolopendriȩ, rubeæ tinctorum, vel eorũ decoctione, ſeu capparis & ſimilium. Splen in ſiniſtro ſtat latere.

Ad ægritudines renum.

QVando ad renes vel veſicam volueris philoſophicam dirigere medicinam, eam dirige cum aqua ſaxifragiȩ, milij ſolis, petroſelini domeſtici & macedonici, fœniculi, apij, bruſci, ſparagi, graminis vel decoctionis earum.

Ad dolorem matricis.

AD dolorem matricis pro mulieribus dirigatur lapis philoſophicus, cũ aqua pulegij, ſauinæ, calamẽti vel artemiſiæ ſeu decoctionis earum, vel iuniperi: & ad idem faciunt dictæ pro renibus & veſica.

Ad

Ad iuncturas pro guttosis.

AD iuncturas pro guttosis, arteticis, siue podagrosis, ciragrosis, sciaticis, & similibus speciebus guttæ, dirigatur lapis philosophicus cũ decoctione zinziberis, piperis, squillæ assæ, opopanacis, seu acori, & similium: quarum copiam exuberantẽ poteris habere in libro Ioannis Hebe Mesuæ euãgelici, de consolatione medicinarũ. Quantũ autẽ ad membra, & ęgritudines extrinsecus lapis philosophicus non indiget aliqua medicina directiua: quia cum manu & flocculo bombycis poteris dirigere quò volueris. Cauendum est tamen in mollibus & raris & nimis sensibilibus, & præcipuè in infantili, vel puerili ætate, & mulieribus mollibus, & delicatis, permaximè in prædictis mẽbris raris: & multum

sensi

ſenſibilibus, vt ſunt partes faciei, vberum, matricis, & membri virilis, quia in ſimilibus eſt agendum cum maiori cautela : & minori quantitate. Quoniam pręualet reiterare bis, ter, vel quater, aut pluries, tam infra corpus quàm extra, quàm nimis in vna vice adminiſtrare. Et durat operatio eius in exterioribus per tres dies vel circa, vt creditur experientia demonſtrata. Ita ſecurus ſum ſicut in pluribus mihi notis, habẽtibus conformem veritatem.

Ad hydropiſim.

PRo hydropiſi miniſtratur lapis philoſophicus cum ſero caprino, in quo decocta fuerit ſpica nardi in quantitate vncię ſemis, quolibet ſummo mane, vel cum vrina capræ & dicta ſpica, vel cum decoctione radicum ireos, vel iris, à pel

à pelliculis exterioribus mundatarum, vel cum succo calamenti, vel eius decoctione: vel cum decoctione florum anthos: & præcipuè prædicta competunt in illa hydropisi, quæ ascites dicitur, & etiam in hyposarca & in tympanite, cum aqua vel decoctione fœniculi, vel anethi, vel anisi, vel carui, vel cumini, quando febris non est: & quando est febris, cum aqua endyuiæ vel cicoreæ & similibus.

Ad paralysim.

PAralyticis detur medicina Philosophica cum aqua vel decoctione saluiæ, vel sticados, & nucis muscatæ, & similium.

Ad hecticam.

IN hectica sine febre administretur lapis Philosophicus cum lacte & modicum zuccari albi. Et in hectica febre cum sero caprino: vel

lacte amygdalarum, vel aqua, seu decoctione cucurbitæ, seu portulacæ, & cum ptisana cum hordeo. Et in ephemera, etiam potest dari cum aliquo iam dictorum, vel cum aqua boraginis, vel buglossæ, vel capilli Veneris, & pluribus aliis. Quamuis per omnes species ephemeræ esset nimis lõgum inferre singulas medicinas: tamen prædictæ sunt satis conuenientes indifferenter in quacunq; specie ephemerarum. In tertio & vltimo genere febrium, scilicet in febre putrida vel humorali. Primò in synoche vel synecho, facta pòst vna bona phlebotomia cõuenienti in ætate debita & cæteris particularibus consideratis: præcipuè de cõstantia virtutis (quia phlebotomia cum inconstantia vel debilitate virtutis est molestissima) quòd tunc lapis philosophicus detur

tur cum dicta aqua boraginis, vel buglossæ, vel cicoreæ, vel endiuiæ & in quotidiana cum aqua floris sambuci vel fœniculi, vel cum decoctione radicum quinq; communiũ, vt sunt radices brusci, sparagi, graminis, fœniculi, pentaphilon, vel etiã petrosilij. In tertiana cum aqua endiuiæ vel portulacæ, cicoreæ, rostri porcini, capilli Veneris, scariolæ, epaticę terrestris, vel ocziazacra simplici &c. Et in quartana, cum aqua decoctionis anthos, florũ vel radicum tamarisci vel ginestæ, capparis vel fraxini. Et ista intelliguntur communiter, quia magis propriè prosequi esset nimis longum dearticulare in omnibus speciebus quotidianæ, tertianæ, & quartanæ: & aliarum quæ sub istis intelligi possunt: vt sunt alię erraticę febres: vt in quartana, sextana & septena.

Ad toxicum.

IN potatione vt in toxico vel toxicatione vel veneno, administretur cum aqua ſeu decoctione menthæ, vel pulegij ceruini, vel regalis.

Ad reſtaurandũ humidũ radicale.

IN cõſeruatione & reſtauratione humidi radicalis detur medicina noſtra Philoſophica, cum iure vel brodio carnium electarum, vt galinarum, caponum, phaſianorũ, perdicum, turturum, columbarum, & pullorum dictarum auium & ſimilium, vt capretorum, agnorum, vitulorum lactentium, & cum teſticulis & cerebris omnium animalium degẽtium, vt ſunt paſſeres, alaudæ, cuculatæ, calandræ &c.

Ad coĩtum facientia.

ET iam dicta faciunt pro potentia quammaxima in coitu: præſertim cũm miſcẽtur cum bonis & elect

electis speciebus: & magis si torreſiant:& in patella leuiter frixentur: quàm si elixentur:& viginti vel triginta dactyli interius & exterius mundati,cum zinzibero,cinnamomo,& modico piperis longi repleti, & modicum calefacti vt calefiũt ficus siccæ ad ignem, & pòst comesti per decẽ horas ante coïtum, multum faciunt potentem in eo. Oua etiã sorbilia, vel in patella frixa & mollia multũ possunt adiuuare, vt aqua testiculorum satirionis cum aqua radicis teringiorũ tepida pręstat coïtum indeficientem frigidis & maleficiatis. Impotentia enim coëundi cõstat duobus impedimentis:aut per frigiditatem naturæ,aut per maleficium.Si per frigiditatem naturæ: aut illa frigiditas est perpetua,aut temporalis.Si est perpetua, tunc talis persona nũquam habuit

posse naturæ in coïtu, & tunc tali personæ nequaquam potest subueniri naturaliter. Si est temporalis, tunc aliàs habuit posse naturæ in coitu: & tali personæ subuenitur arte medicinæ. Si per maleficiũ reprimitur coïtus: tũc dupliciter, aut tale maleficium est temporale, aut perpetuum. Si temporale, subuenitur arte medicinæ sequẽtis. Si perpetuum, nũquam vel rarò subuenitur. Veruntamen differentia est inter frigiditatem & maleficiũ. Quia frigidus impotens est ad omnes mulieres. Sed maleficiatus est impotẽs ad vnam, & nõ ad aliam mulierem, vel est potens ad vnã tantùm, & ad reliquas est impotẽs. Vt vera medicina subueniat frigidis iam supradictũ est. Sed maleficiatis subuenitur sic, Accipe dentes hominis mortui, coralli, lunariæ maioris vel mino-

ris

ris, vel solsequij, thuris, masticis an. omnium quantum placet: & fumigetur patiens quando ibit dormitum: pòst accipe artemisiæ, hypericonis, pimpinellæ, prouingæ, & radicis eringiorum ana quantum placet: & decoquantur cum aqua communi: & lauetur patiens in facie, vlnis, manibus, tibiis, genitalibus, seu verendis, & pedibus per nouẽ dies cum aqua decoctionis prædictorũ. Post sumat de lapide Philosophòrum cũ aqua testiculorũ satirionis rubei: & aliis vt supradictũ est. Pòst mingat patiẽs per medium annuli ferri igniti, vel foraminis ligonis: & destruetur maleficium. Aut mingat per annulum sponsalem.

Ad Passiones còrdis.

RAssionibus cordis cõmunibus detur lapis noster benedict9 cũ aqua menthæ: vel vino electo: vel

aqua buglossæ: cum garyophyllis in calidis, vel melisæ: & in frigidis cum aqua rosacea, vel nenufarum: vel acetosæ, vel succo seu decoctione pomorum mustorum vel succo seu syrupo limonum.

Ad torturam intestinorum.

TOrturæ intestinorum propter vermes detur cum aqua raphani, vel foliorũ nucis, vel absinthij. Torturæ propter humores frigidos & ventosos detur cũ decoctione marathri, anethi anisi, foliorum lauri, thymi, pulegij, mẽthæ, origani, calamenti. De torsione propter potionem seu venenum: detur cum iã dictis & dra.j. mithridati vel theriacæ: & aliis quæ tacta sunt supra de veneno. Et torturæ propter humores calidos detur cum aqua violarum, vel syrupo ipsarum vel oxizaccara, & si etiã cũ constrictione

ventr

ventris: miſceatur ad laxandũ vncia pulpę caſsiæ fiſtulæ, vel drac. v. electuarij de ſucco roſarum: & poſt fiat clyſtere commune & lenitiuũ. Et in paſsionibus inteſtinorum extra procedentium, vt ſicut rupturæ vel crepaturæ: detur cum aqua vel decoctione iasfec nigræ vel albæ, vel ſigilli beatæ Mariæ, aut conſolidæ maioris vel minoris &c.

Ad fluxum ventris.

PRo fluxu vẽtris detur lapis Philoſophorum cum aqua roſacea, vel foliorum quercus, vel myrthi, vel ſucco ſeu decoctione cydoniorũ, ſorbarũ, vel meſpilorũ: pro cõſtipatione ſupra tactũ eſt: etiã poteſt adminiſtrari in cõſtipationibus cũ decoctiõe iris: vel cũ ſero capræ vel prima ebullitione cauliũ rubeorũ.

Ad lepram.

IN lepra & ſcabie detur cum de-

coctione fumiterræ, lapati acuti, epithimi, ſcabioſæ, ſeri caprini.

Ad colicam & iliacam & grauellam.

De colica & iliaca paſsionibus & aliis paſsionibus inteſtinorũ prætactum eſt in tortura inteſtinorum. Sed vltra hoc poteſt lapis philoſophicus dirigi cum aqua camomillæ, vel betonicæ maioris, & ad grauellam cum aqua lampordarũ deſiccatarum lapati maioris: vel cũ aqua radicum lapati acuti.

Ad hæmorrhoides.

Morenarum ſeu hæmorrhoidarum quædam ſunt exteriores: quædam interiores. Si exteriores: tranſeo vt ſupra de paſsionibus exteriorũ membrorũ: quę cũ manu & flocculo tractari poſſunt: quia directorio nõ indigẽt alio. Morenis verò interioribus dirigatur lapis Philoſophicus cũ aqua herbæ foliorũ

carad

caradolę, id est lilij syluestris, vel cũ aqua radicis tassi barbati, cũ farina siliginis, & vitellis ouorũ gallinarũ simul mistis, & per alẽbicũ distillatis, cũ crespello ipsarũ facto ĩ patella sine alio liquore adiũcto, sumpto manè ieiuno stomacho. Medicina sic cõponitur: Accipe radices tassi barbati in furno post panis extractionem desiccati, pòst puluerizati subtiliter cũ tutorio dra. j. vitellorũ ouorũ drac. ij. farinæ siliginis quod sufficit attaminata pro crespello, et in patella decoquatur sine aliquo liquore, & sale, nec aliquo adiuncto: & sumat per nouem dies, & morenæ recedent statim.

Ad icteritiam.

De regione fellis sub qua intelligitur icteritia, vel malus color faciei, & toti⁹ corporis, tactũ est supra de hepate: & quæ illi cõueniũt

&istі: nisi talis icteritia accidisset ꝓpter venenũ sũptũ, de quo supra dictum est in toxico. Et vlterus diri gatur lapis Philosophicus cũ lacte potato cũ oleo amygdalorum dulcium: quia eius vsus secundum Auicennam, curat talem icteritiã venenosam, vel cum aqua radicis gentianæ vel dictamni. Item in icteritia fellea simpliciter, scilicet sine veneno sumpto: quando incipit apparere, fiat bona phlebotomia de vena hepatis: sed non postquam materia apparet multum in cute: & vrina est reducta in suo pristino colore: quia tunc nihil aut bene modicum est inter venas, sed totum extra: quia tũc per scaphas cutis sæpissime desiccando debet purgari: & lapis Philosophicus cum sero caprino in quo bullierit vnc. 1. spicæ nardi debet in potu administrari & continuari: vel cum

cum aqua vel decoctione raphani, vel apij & vini albi: vel cum decoctione lapati acuti, vel absinthij, vel cum decoctione quinque radicum communium, vel cum decoctione cottonariæ & solsequij. Et ista & omnia quæ tangunt intrinseca, securius fiunt, prouocato post beneficio ventris per clystere supra tactũ, vel per laxatiua supradicta & similia.

Ad visum & guttam serenam.

DE visu & potentia visiua detur cum aqua vel decoctione eufragiæ, fœniculi vel verbenæ &c. Pro gutta serena oculorum ministretur lapis cũ aqua decoctionis galli, pedes croceos habentis, & radicis petrosilij, acori, radicis viticellæ, cetrach & foliorum verbenæ an. M. 1.

Ad restringendum sanguinem.

PRo restringẽdo sanguine detur cum aqua vel succo bursæ pastoris

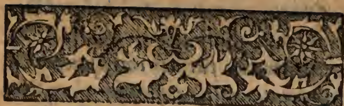
risvel rutæ per nares iniecto patientis euersi: vel ſumatur per os, ſi nimis fluit: vel ſuper locum exitus cũ flocculo, vel panno, aut alio condecenti applicetur, & ſtatim ceſſabit ſanguis.

Ad omnes infirmitates corporis.

Concluſio vniuerſalis ad omnes infirmitates corporis detur de lapide benedicto cũ aqua chelidoniæ elementorum ratificata per ſeparationes, vel à ſaponaria diſtillata, vel à fauo cum melle & cera vt ſupra narratum eſt: aut cum aqua à pane & vino ſimul per quindecim dies ſub fimo putrefactis poſt diſtillata. Primò diſtillatur aqua alba, & iſta parum valet niſi ad tingendum pilos vel crines. Secũdò diſtillatur aqua citrina, quæ tota extracta ratific

tificatur quinquies ſine fæcibus ſola:quæ poſtea facit aurum potabile per reflectiones diſtillationis & circulationis:quæ ſeparata per diſtillationem eſt oleum incombuſtibile ad modum olei citrini, quod valet in operibus miris.

FINIS.

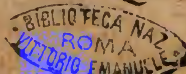
INDEX ALPHABETICVS HVIVS OPERIS.

Alius

S 5

Contra

Quinta

Siibie

INDICIS FINIS.

[illegible] sen
[illegible] Saminos
817 - d. peso
[illegible] -